

DZIENNIK BYDGOSKI

Do „Dziennika“ dołączamy co tydzień: Tygodnik Sportowy i Dodatek powieściowy
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 4—7 po południu.
Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 5. Przedstawicielstwa: w Toruniu, ul.
Mostowa 17 — w Grudziądzu, ul. Toruńska 22 w Inowrocławiu, Król. Jadwigi 16
w Gdyni, Skwer Kościuszki 24, I ptr.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 2,95 zł. miesięcznie
8,85 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3,34 zł. miesięcznie, 10,00 zł. kwartalnie
Pod opaską: w Polsce 6,95 zł., zagranicę 9,25 zł. miesięcznie.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 12/14,
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.

Telefony: Nr zbiorowy 2650 (trzy przewody) — Oddział w Bydgoszczy 1299.

Założyciel Jan Teska.

Telefony Przedstaw.: Toruń 1546, Grudziądz 1294, Gdynia 1460, Inowrocław 637

Numer 205

BYDGOSZCZ, czwartek dnia 8 września 1938 r.

Rok XXXII.

Antysemityzm Mussoliniego.

„Włoska duma narodowa nie potrzebuje nienawiści rasowej. Włosi pochodzenia żydowskiego okazali się dobrymi i dzielnymi obywatelami państwa; mężnie walczyli podczas wojny. Wielu z nich piastuje wysokie stanowiska w armii, w bankach. Niektórzy są nawet generałami...“

Kto to mówił, do kogo i kiedy? *Mussolini do żyda przed czterema laty!* Słowa powyższe zostały opublikowane w tłumaczonych nawet na język włoski „Rozmowach z Mussolinim“ pióra osławionego pisarza żydowskiego Emila Ludwiga. I niewiele wody w Tybrze upłynęło, gdy dyktator Włoch zmienił radykalnie zdanie, przerzucając się całkowicie na punkt widzenia niemiecki. Dlaczego?

We Włoszech jest wszystkiego 60 tys. żydów, stanowiących wobec masy 43 milionowej narodu włoskiego prawdziwą kroplę w morzu. W takich warunkach pozornego nieistnienia kwestii żydowskiej rzucając hasła antysemityzmu musiało pociągnąć za sobą upokarzający dla Mussoliniego zarzut bezsensownego naśladowania Hitlera. Il Duce powinien się być z tym liczyć i gdy go podniesiono w jednej z ostatnich mów, zawrzał wielkim gniewem. Musiały więc być inne przyczyny, niż sam przykład Trzeciego Reichu.

Signor Giovanni Ansaldo w wychodzącej w Turynie „Gazetta del Popolo“ poświęcił w chwili wydania antysemickich dekretów wielki artykuł omówieniu „sojuszu anglo-żydowskiego“, który — jego słusznym zdaniem — wywodzi swój początek z angielskiego purytyzmu, opartego całkowicie na studiowaniu Starego Testamentu i przeniesieniu ideału ludu wybranego na naród angielski. Polityka palestyńska Anglii „oficjalnie potwierdza sojusz Izraela i Wielkiej Brytanii w celu panowania nad światem“. Wynika z tego taki wniosek, że jeśli Włochy muszą walczyć z Anglią, tym samym stają oko w oko z żydami, jako drugim wrogiem.

Głos p. Ansaldo nie jest zbyt przekonujący. Aczkolwiek przyjaciele naszych nieprzyjaciół nie mogą być naszymi przyjaciółmi, nie wynika z tego, aby byli koniecznymi wrogami i aby na nich kierować główny kontratak. Prawdziwa intencja włoskiego publicysty tkwi raczej w wytknięciu Anglii twórczenia państwa żydowskiego. *Włochy kokietują wszystkimi sposobami Arabów.* Wprawdzie ich stacja propagandowa w Bari zamilkła po podpisaniu porozumienia z Anglią (nie może ono wejść w życie i stanowi powód osłabienia autorytetu premiera Chamberlaina, który niedawno przysięgał się w Izbie Gmin, że „zje swój kapeluszy“, jeśli nie doprowadzi do porozumienia z Włochami), ale Mussolini musiał znaleźć inny środek na przypodobanie się Arabom. *Wytaczając u siebie wojnę żydom, daje im pośrednio dowód, jak bardzo stoi po ich stronie w walce o wyzwolenie Palestyny.*

W 1914 roku Niemcy przykładały wielką nadzieję do „Jihad“ do „świętej wojny“ wszystkich muzułmanów przeciw Anglii i Francji. Nadzieje te nie ziściły się. Koalicja potrafiła uspokoić ludy muzułmańskie, obiecać im różne ustępstwa i powieść nawet do walki z państwami centralnymi. Słynny płk Lawrence miał na swym sumieniu skierowanie Arabów do walki z Turcją przeciw państwu centralnym. Obecnie te nadzieje odżywiają. *W Palestynie i koloniach francuskich*

(Ciąg dalszy na str. 2.)

Oczekiwana deklaracja Hitlera mogła rozczarować słuchaczy.

Apel do wiary w „Führera“. — O Czechosłowacji i mobilizacji francuskiej ani słowa.

Norymberga, 7. 9. (PAT). Najważniejszym epizodem wczorajszego dnia kongresu partyjnego było otwarcie jego dokonane bardzo uroczystie przez zastępcę kanclerza ministra Hessa oraz odczytanie proklamacji Hitlera utartym już zwyczajem Gauleitera Wagnera.

Politycznym momentem najbardziej ciekawym w proklamacji kanclerza były akcenty wzywające naród niemiecki do zachowania nadej wiary w obecne rządy Rzeszy. (Widocznie ta wiara słabnie! — red.)

Równie silnie dał wyraz wezwaniu temu Hess w przemówieniu swoim, w którym wskazywał na posłannictwo kanclerza i na fakt, że wiarę tę dzieli dziś cały naród niemiecki. Hess podkreślał, że wszystko co robi kanclerz jest dobre, rozumne i konieczne nie tylko dla narodu niemieckiego lecz i dla całej Rzeszy. Wszystko co dotychczas uczynił doprowadziło do zwycię-

stwa, wszystko co przeciw niemu było skierowane obracało się na jego korzyść. Również i na przyszłość wszystkie czyny kanclerza — zakończył Hess — błogosławione będą przez opatrność. (I czyn zachowania milczenia w najważniejszych sprawach? — red.)

W gospodarczej części mowy zwrócić należy uwagę na zapewnienie zawarte w proklamacji kanclerza, że Rzesza niemiecka wyzwoliła się dziś całkowicie(?) spod groźby blokady.

Ważnym akcentem politycznym w proklamacji Hitlera było całkowite przemilczenie ostatnich zarządzeń wojskowych we Francji. Również kierujące czynniki Rzeszy zachowują spokój i powściągliwość w ocenie wczorajszego kroku francuskiego.

Reasumując, stwierdzić należy, że proklamacja kanclerza wpłynęła uspokajająco na nastroje w Norymberdze. (Zdaje się, że Hitler w odniesieniu do

Czechosłowacji i Francji chce zagrać rolę wilka z bajeczki dla dzieci o pastuszkach, który wzywał na pomoc, gdy nie było niebezpieczeństwa i który został puszczony, gdy wilk rzeczywiście rzucił się na jego trzodę.

Hitler inscenizuje alarmy, sąsiedzi przygotowują się do odparcia uderzenia i wtedy Niemcy usiłują wmówić w świat, że nie ma bardziej pokojowego od nich narodu. Robi się to w celu wywołania chaosu i zmęczenia nerwów przeciwnika. Cios natomiast ma zapewne spaść wtedy, gdy nikt go się nie będzie spodziewał. Czy ta taktyka przyniesie owoce — to inna rzecz — red.)

Gen. Zamorski gościem Hitlera.

Norymberga, 7. 9. (PAT). Bawi tu jako gość kanclerza komendant główny P. P. gen. Zamorski. Przyjęty on był przez kanclerza Hitlera.

Wczoraj zaś udał się na 2-dniowy pobyt w Monachium dla zwiedzenia tamtejszych ośrodków policji niemieckiej. W piątek gen. Zamorski powraca do Norymbergi.

Przeciw żydziom i innym wypędkom.

Bydgoszcz, 7. 9. Radio niemieckie nadało wczoraj wieczorem pierwsze przemówienie wygłoszone przez Hitlera osobiście.

Najpierw przemówił Goebbels, wymieniając zdobycze „kultury narodowo-socjalistycznej“ w latach ostatnich, jak budowę tysięcy kilometrów autostrad, nowe samochody i samoloty. Ustanowioną przez Hitlera „nagrodę Wielkich Niemiec“ w kwocie 200.000 marek otrzymał generalny inspektor budowy dróg niemieckich — dr Todt. Drugą przyznano dr. Poerschemu — konstruktorowi „samochodu ludowego“, dwie dalsze nagrody po 50.000 mk. otrzymali konstruktorzy samolotów Heinkel i Messerschmidt.

(Fundację tę ustanowił Hitler rok temu w odpowiedzi na przyznanie przez fundację Nobla nagrody pokojowej Ossietzky'emu — objaśn. red.)

Po wręczeniu nagród Hitler, sławiąc czyny „Nowych Niemiec“, podniesionym głosem krytykował „liryków, romantyków i napuszonych frazesowiczów“, którzy za granicą urabiają Niemcom opinię państwa niekulturalnego. „Z tymi lotrami rozprawimy się!“ — odgrażał się kanclerz, potępiając demokrację zachodnią, dającą przysługę żydziom i innym „wypędkom“.

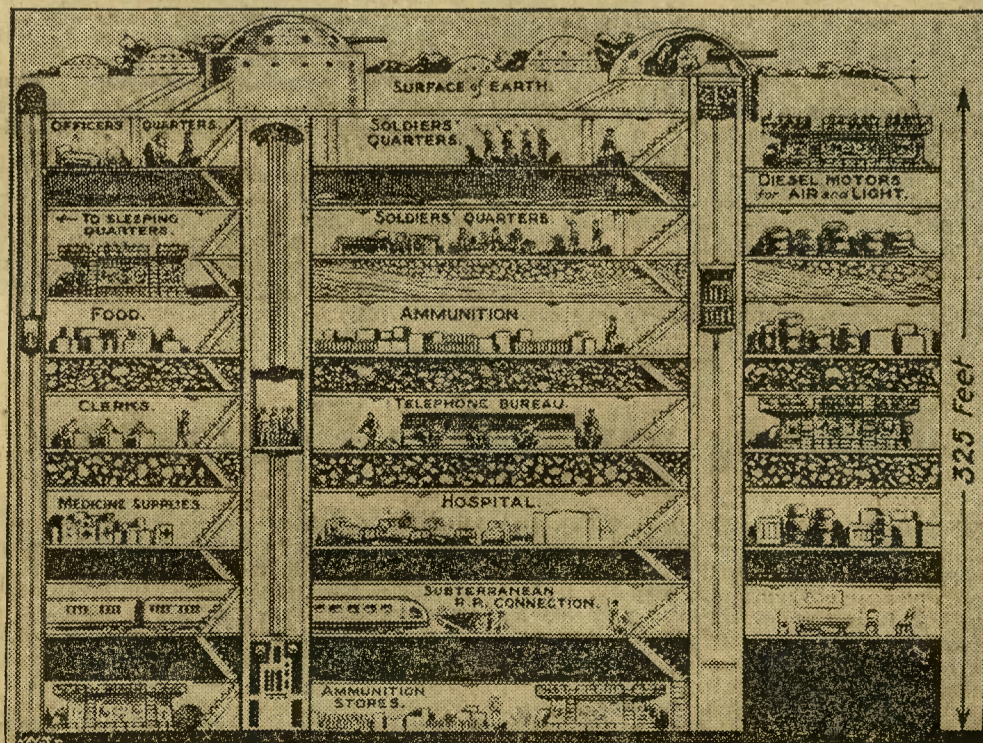
Przemówienie Hitlera zdradzało bezsilny gniew.

W czasie tego przemówienia sowieckie radio tym razem nie przeskadzało, natomiast Praga, Brno, Koszyce i wszystkie stacje czeskie nadawały wesołą muzykę na organkach (ustnej harmonijce) z przyspiewkami.

Tajemnicze porwanie obywatelki polskiej przez siepaczy gdańskich.

Tczew. (as) Jeszcze nie przebrzmiały echa aresztowania harcerza polskiego 15-letniego Pawła Czarneckiego z Gdańska, a już wczoraj z Gdańska do Tczewa dotarła wieść o nowym lotro stwie hitlerowców gdańskich. — W biały dzień z mieszkania własnego porwa na została obywatelka polska — Elżbieta Helioszowa, stała zamieszkała w Chorzowie. — Do mieszkania, czasowo przebywającej na lotnisku w Steegen pod Gdańskiem Polki Helioszowej wdarła się grupa hitlerowców, którzy przemocą uprowadzili ją samochodem w nieznanym kierunku.

Świat patrzy na linię Maginota.

Ostatnie zarządzenia wojskowe we Francji zwróciły uwagę opinii światowej na uzmocnienia francuskiej granicy wschodniej — tzw. linię Maginota. Dla zobrazowania tych potężnych fortyfikacji, sięgających na 100 metrów (325 stóp angielskich) w głąb ziemi, dajemy dziś ich schematyczny przebieg.

Antysemityzm Mussoliniego.

(Ciąg dalszy)

wziera coraz silniejsza fala nienawiści przeciw Anglii, Francji i żydom. W takich warunkach Włosi mają w okresie pokoju najłatwiejszą drogę postępowania wytaczając najpierw walkę synom Izraela.

Stosunki włosko-francuskie musiały również wywrzeć wpływ na ten nagły antysemityzm Mussoliniego. Psują się one ostatnio coraz bardziej. Jest to rezultatem rywalizacji na terenie Hiszpanii. Włosi oskarżają Francuzów o udzielanie poparcia czerwonej Hiszpanii, Francuzi widzą we włoskich „ochotnikach” walczących po stronie gen. Franco włoskie dywizje zachodzące im tyły od strony Pirenejów. Do tego dochodzi wściekle nastawienie antyfaszystowskie prasy francuskiej. Sekunduje jej prasa żydowska, która swą nienawiść do hitleryzmu rozszerza na jego duchowego ojca — na faszizm i jednocześnie pragnie sobie zaszkodzić opinię francuską z jednej strony, a z drugiej skierować ją i wygrać przeciw swym śmiertelnym wrogom.

W półurzędowej „Giornale d'Italia” słynny Gayda pisał bez ogródek: „Od lat dwudziestu Francja z niebywałą zuchwałością lżyła armię włoską, obrzucając błotem mundur włoskiego żołnierza, który w okresie wielkiej wojny bił się na polach Francji, który dziś bije się w Hiszpanii w obronie cywilizacji. Stanowiskiem swym Francja wyklucza możliwość, by żołnierz włoski mógł kiedykolwiek rozlewać swą cenną krew dla jakiegokolwiek interesu Francji. Płyta grobowa, pchnięta rękami Francuzów od dawna już przysięgnęła przyjaźni włosko-francuskiej”.

Ile tych obelg wyszło spod usługiwanych piór żydowskich dziennikarzy, zalewających dziś Paryż po oczyszczeniu z tej zarazy Berlina? Nie więc dziwnego, że Mussolini ostatnio wstrzymał wydawanie paszportów do Francji, że uważa Paryż za kuźnię międzynarodowego antyfaszizmu, jeśli tak się wyrazić można, że nienawiść swą rozciągnął również na żydów, którym dziś się zdaje, że są pierwszymi bojownikami demokracji, gdy w rzeczywistości są tylko jadem rozkładającym spójność aryjskich społeczeństw.

Nie ulega wątpliwości, że antysemityzm Mussoliniego musiał być również wywołany przez samych żydów włoskich. Ci choć nieliczni i bardzo pozornie zasymilowani musieli wziąć udział w wielkim ruchu duchowym mas żydowskich całego świata, opowiadających się przeciw hitleryzmowi i przeciw faszizmowi. Żydzi włoscy nie mogli w żadnym wypadku zachwycać się polityką zbliżenia do Niemiec. Aby uwolnić się od ich zakulisowego wpływu trzeba im było wypowiedzieć wojnę. Okazało się w praktyce, że nawet 60 tysięcy synów Izraela stanowi poważne niebezpieczeństwo, nad którym nie może przejść do porządku 43 milionowy naród.

Mussolini Hitlera nie naśladował. Miał własne powody, które go skłoniły do antysemityzmu. Nie wynika jednak z tego, aby w skutkach nie tracił swobodny na rzecz Berlina. Wypowiedzenie wojny światowemu żydostwu pociągnąć musi w istniejących warunkach wspólne postępowanie wrogów Izraela. Jest nie do pomyślenia taki Mussolini, któryby walczył z żydostwem i kumał się z Francją lub Anglią przeciw Trzeciej Rzeszy. Dlatego to przyjąć należy, że spoza antysemityzmu włoskiego wylania się na skutek przyciągania Berlina coraz silniejsza spójnia osi Berlin—Rzym.

St. Strąbski.

Będzie jeszcze mówił siedem razy.

Norymberga, 7. 9. (PAT) W środę 7 bm. kanclerz około godz. 12 wystąpi z apelem do kierowników służby pracy.

W piątek 9 bm. kanclerz przemawia około godz. 16 do narodowo-socjalistycznych organizacji kobiecych. Tegoż dnia około 20-ej przewidziana jest w programie mowa kanclerza do kierowników politycznych partii.

W sobotę 10 bm. około godz. 10 mowa kanclerza do młodzieży narodowo-socjalistycznej.

W niedzielę 11 bm. kanclerz wystąpi o godz. 8,30 rano z apelem do S. A., S. S. i innych formacji partyjnych.

W poniedziałek 12 bm. około godz. 13,30 mowa kanclerza do armii podczas parady wojsk, a około godz. 19 drugie przemówienie kanclerza na zamknięcie kongresu.

Ani trzeci plan ani czwarty!

W Paryżu też nie wiele wiedzą.

Berlin, 7. 9. (PAT) Z Pragi donoszą: W kierowniczych kołach partii niemiecko-sudeckiej nie dotychczas nie wiadomo jakoby rząd przyjął 8 punktów deklaracji Henleina, ogłoszonej w Karlowych Varach.

Partii niemiecko-sudeckiej nie przedstawiono ani tzw. trzeciego, ani też czwartego planu rządu czechosłowackiego.

W ten sposób tracą swe podstawy wszystkie krążące za granicą pogłoski na ten temat, rozpowszechniane w celach agitacyjnych. Delegacja Niemców sudeckich, wbrew twierdzeniom wczorajszych wieczornych dzienników praskich, nie została dotychczas (do późnych godzin popołudniowych) zaproszona do premiera Hodży, aby zapoznać się z nowymi projektami rządu praskiego.

W ciągu wczorajszego wieczoru nastąpiła rozmowa delegacji partii niemiecko-

sudeckiej albo z premierem albo z prezydentem.

(Zdaje się, że większość tych rzekomych „planów” rodzi się w bujnej fantazji dziennikarzy, pragnących co dzień dać jakąś sensację na temat sprawy sudeckiej — red.)

Paryż, 7. 9. (PAT). W kołach politycznych Paryża z dużym zaciekawieniem oczekują na wiadomość z Pragi o szczegółach tzw. czwartego projektu czechosłowackiego rozwiązania sprawy narodowościowej. Należy zaznaczyć, że w prasie istnieje pewna dezorientacja co do zakresu ustępstw czeskich wobec żądań Niemców sudeckich. Np. poniedziałkowy „Le Temps” w inspirowanej notatce określał tzw. trzeci projekt Hodży jako ostatnią granicę ustępstw czeskich. Tymczasem w poniedziałek wieczór nadeszły z Pragi wiadomości, że tzw. trzeci projekt Hodży jest już nieaktualny i że obrady komitetu politycznego ministra czeskiego dały w rezultacie tzw. czwarty pro-

jekt. Wczorajszy „Temps” wyraża przypuszczenie, że ten ostatni projekt ma być wynikiem prac lorda Runcimana i jako taki może liczyć na poparcie rządu brytyjskiego.

Wbrew temu twierdzeniu „Information” liczy się z możliwością niepowodzenia tzw. czwartego projektu i przewiduje w takim razie dalszą akcję pojednawczą lorda Runcimana.

Inne dzienniki francuskie uważają niemal za rzecz pewną, że rząd praski przyjął osiem żądań Henleina niemal w całej ciągłości z drobnymi tylko zastrzeżeniami.

„Temps” w artykule wstępny podkreśla, jako najdonioślejszy wynik dodatni poniedziałku, że rokowania nie zostały zerwane.

Prasa komunistyczna i skrajnie lewicowa w Paryżu wyraża niezadowolone z powodu nacisku wywieranego przez W. Brytanię na rząd czeski.

Mowa Ministra W.R.iO.P. a milczenie Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Warszawa. (KAP) W poniedziałek dnia 5 bm. p. minister WR i OP prof. Wojciech Świątosławski wygłosił przed mikrofonem Polskiego Radia przemówienie do młodzieży szkolnej. Mowa p. Ministra nacechowana wielką troską o należyte wychowanie młodego pokolenia, zawiera również szereg cennych wskazań i przypomnień, jaką winna być szkoła polska i w jakim duchu winna nauczać. Kult dla wielkiej spuścizny, umiłowanie mowy ojczystej, twórcza praca umysłowa i wytwarzanie indywidualności, oparcie wychowania na zasadach religijnych i moralnych, miłość dla rodziców i dla Ojczyzny, troska o zdrowie ciała i teżyżnę fizyczną — oto myśli przewodnie w mowie p. Ministra.

Ustęp dotyczący wychowania religijnego brzmi:

„Oto podstawowym czynnikiem wychowawczym, którego wpływ zawazyć powinien na całym naszym życiu jest dawane wam w szkole i w domu wychowanie religijne. Najwznieściejsze ideały chrześcijańskie i wypływający z nich rzetelny, należyty i szczerzy stosunek do bliźniego niech staną się istotną treścią waszej postawy moralnej w życiu. Stosujcie tę cnotę w życiu codziennym, w domu, w szkole i wszędzie, gdziekolwiek się znajdziecie. Usiłujcie też wytrwale stawać się coraz to lepszymi, a raz obrawszy drogę doskonałości swego ducha, nie ustawajcie w tej pracy przez dalsze życie”.

Niewątpliwie powyższe słowa p. Ministra znajdują żywy oddźwięk zarówno wśród młodzieży, jak i rodziców oraz nauczycielstwa, które w swej masie docenia wartości wychowania religijno-moralnego i ma najlepszą wolę. Jako dowód niech wystarczy fakt, że na terenie archidiecezji warszawskiej na 300 nauczycieli szkół powszechnych otrzymujących misję kanoniczną do nauczania religii odmówiono jej tylko czterem.

Zachodzi jedynie pytanie, czy szczyty Związku Nauczycielstwa Polskiego ustosunkują się pozytywnie do wskazań p. Ministra, a zwłaszcza do tej części, która mówi o wychowaniu religijnym. Wprawdzie w ostatnich czasach zaprzestano tam atakować wprost religię i Kościół, ale sprawy dotyczące wychowania religijno-moralnego pomija się całkowicie milczeniem, jakby wcale nie istniały. Milczenie to jest tym znamiennejsze, że ZNP wydaje szereg wydawnictw pedagogicznych dla nauczycielstwa, urządza dla nich kursy dokształcające, zjazdy, poświęcone zagadnieniom wychowawczym. Przemilczanie czynnika religijnego w wychowaniu, które na mocy konstytucji, ustaw i ostatniej mowy p. ministra Świątosławskiego jest „podstawowym czynnikiem wychowawczym”, stawia szczyty ZNP w jawnej kolizji z rządem, społeczeństwem i ogółem nauczycielstwa. (Nie należy jeszcze zapominać, że zarząd ZNP idzie ręką i wspiera zupełnie otwarcie Front Ludowy komunizujący. — red.)

Szlam rzeczny na ulicy.

Tak wyglądają po ustąpieniu powodzi ulice miasteczek na Śląsku niemieckim.

Ataki na Ebro.

Saragossa. (PAT) Na froncie rzeki Ebro wojska powstańcze prowadziły dalsze ataki. W ciągu ostatnich trzech dni wzięto do niewoli z górą 3.000 jeńców oraz zdobyto 9 armat, 80 ciężkich karabinów maszynowych i kilkadziesiąt lekkich.

Na odcinku na południe od Teruelu oddziały powstańcze obsadziły wzgórze Pelado, biorąc do niewoli 2 bataliony piechoty nieprzyjacielskiej.

Zmarł syn Alfonsa.

Miami, 7. 9. (PAT). Hrabia Cavadonga, najstarszy syn b. króla hiszpańskiego, zmarł na skutek wypadku samochodowego.

Wyjazd ministra Becka do Genewy.

Warszawa, 7. 9. (Tel. wł.). W środę wyjechał do Genewy minister spraw zagranicznych plk. Beck. Ministrowi towarzyszy dość liczne grono urzędników oraz dziennikarzy. W drodze do Genewy minister Beck zatrzyma się około trzech godzin w Berlinie. Żadne rozmowy polityczne jednak nie są przewidywane.

Pan min. Beck jedzie do Genewy na posiedzenie Rady Ligi Narodów. (r)

Urlop wypoczynkowy wicepremiera Kwiatkowskiego.

Warszawa, 7. 9. (PAT). Wicepremier i minister skarbu inż. E. Kwiatkowski wyjechał z Warszawy na urlop wypoczynkowy. Nieobecny w Warszawie min. Kwiatkowskiego zastępuje podsekretarz stanu w ministerstwie skarbu Kajetan Dzierżykraj-Morawski.

Kiedy odbędą się wybory?

W województwach zachodnich w marcu i maju 1939 roku.

Warszawa, 7. 9. (Tel. wł.) Swego czasu donosiłszy o wyborach samorządowych, które będą posiadały charakter masowy. Wybory te odbywać się będą jednocześnie w wielkiej liczbie miast oraz gmin wiejskich.

Na pierwszy ogień pójdzie Warszawa i Łódź. Wybory w tych miastach odbędą się w listopadzie i grudniu bieżącego roku. Jednocześnie jednak w tychże miesiącach odbędą się wybory w 79 miastach województw południowych i zachodnich, a mianowicie w miastach województwa krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, poznańskiego i tarnopolskiego.

Oprócz wyborów do rad miejskich w tym samym czasie odbędą się wybory w gromadach wiejskich w liczbie około 30 tysięcy. Dalsza część wyborów ustalona jest na pierwszy kwartał roku 1939. W tym cza-

się odbędą się wybory w 89 miastach na terenie województw południowych i zachodnich. Jednocześnie odbędą się wybory w województwach centralnych i wschodnich do 1600 rad gminnych.

Dalsza kampania wyborcza przewidziana jest na miesiąc kwiecień i maj 1939 roku. Przewidziane są tutaj wybory do rad miejskich w województwach centralnych i wschodnich. Natomiast w miesiącu marcu i w maju odbędą się wybory w reszcie miast województw południowych i zachodnich.

Ostatnie wybory do rad gminnych przypadają na ostatnie miesiące roku 1939 i początek roku 1940 na obszarze województw południowych i zachodnich. Ścisłe terminy wyborcze dla Warszawy, Łodzi i Poznania mają być wyznaczone w połowie bieżącego miesiąca. (r)

Nuncjusz papieski w Włocławku.

Włocławek, 7. 9. (PAT) Dnia 6 bm. Ło południu przybył do Włocławka nuncjusz apostolski ks. arcybiskup Filip Cortesi. Na dworcu pięknie przybrany zieloną i flagami o barwach państwowych i papieskich powitali ks. nuncjusza przedstawiciele duchowieństwa, władz państwowych i samorządowych oraz przedstawiciele urzędów i organizacji z ks. biskupem Radońskim, wicestarostą i prezydentem miasta na czele. Po powitaniu ks. nuncjusz przeszedł na plac przed dworcem, gdzie orkiestra odegrała hymny papieski i państwowy, a kompania honorowa sprezentowała broń. Po powitaniach nuncjusz zajął wraz z ks. bi-

skupem Radońskim miejsce w pięknie przystrojonym powozie i przejechał udekorowanymi ulicami miasta do katedry, entuzjastycznie witany przez tłumy mieszkańców i młodzież szkolną, ustawioną w szpalerach. U wejścia do świątyni powitała księżka nuncjusza kapituła, a ks. biskup Radoński wygłosił od ołtarza mowę powitalną, na którą odpowiedział ks. nuncjusz. Uroczystość zakończyła się odśpiewaniem „Boże coś Polskę”, po czym ks. nuncjusz udał się do pałacu biskupiego, gdzie o godz. 20 odbył się uroczysty raut z udziałem przedstawicieli władz i społeczeństwa.

W Marginesie

W manewrach niemieckich bierze w tym roku udział półtora miliona ludzi. Na granicach pracują w dni i noce setki tysięcy robotników, budując „linię Siegfrieda”, ciągnąc przeszkody z drutów kolczastych, syjąc forty i kopiąc rowy strzeleckie.

Czechosłowacja w ciągu tego lata zdążyła już dwa razy urządzić próbną mobilizację.

Nie dalej jak przedwczoraj Francja powołała pod broń cały rocznik rezerwy i wzmocniła nim obsadę linii Maginota.

Świat się zbroi, państwa grożą sobie nawzajem, demonstrują swoją gotowość do prowadzenia wojny.

A my?
Czy my się trzymamy zasady: niech na całym świecie wojna, byle cała wieś spokojna?

Nie demonstrujemy z taką paradą jak Niemcy. Takie milionowe manewry, takie „próby generalne” mobilizacji — to są demonstracje bardzo kosztowne, a świadczą raczej o gotowości do wojny, do odparcia najazdu rządów, a nie społeczeństw i narodów.

Przyszła wojna, której — obyśmy nie doczekali, będą jednak prowadzić nie ministrowie i generalowie, a całe narody. I dlatego większą gwarancją niż żelbetonowe linie graniczne jest postawa całego społeczeństwa. Teraz właśnie, gdy sąsiednie państwa demonstrują z takim naciskiem swoje pogotowie wojenne, my musimy z całą siłą podkreślić, że na straż granic polskich stoi cały naród.

Za parę dni wracają do garnizonów oddziały wojskowe z dorocznych ćwiczeń letnich. Miasta, miasteczka i wsi przygotowują dla nich serdeczne powitanie. To powitanie będzie nie tylko radosną nagrodą za poniesiony trud żołnierski, nie tylko otwarciem serc dla synów i braci, mających obecnie zaszczyt noszenia munduru żołnierza polskiego, — to będzie przede wszystkim demonstracja, że na polskich liniach Maginota i Siegfrieda czuwa nie jeden rocznik rezerwy, ale cały naród bez wyjątku.

Sytuacja międzynarodowa sprawia, że nie wiemy dnia ani godziny, kiedy nam przyjdzie stanąć do decydującej próby. Aby tę próbę odsunąć, aby wrogów przestraszyć, trzeba tegoroczne powitanie wojska zamienić w jedną wielką manifestację Polski silnej i zjednoczonej kolo zwycięskich szlendarów wojskowych.

Humor polityczny.

PIĄTE PRZEZ DZIESIĄTE.

Pokój zawarty między ZSRR a Japonią: pokój z japońskim obciem.

Filantrop, który umarł: filantrup.

O naszych aeronautach lecących na stratosfery: ludzie z najwyższej sfery.

Po nominacji na nac. dyrektora RP programy radiowe będą wręcz: PAT-ologiczne.

Dawniej Gdańsk był znany z gdańskich szaf, a teraz jest znany — z gdańskich gaff!...

O kongresie w Norymberdze mówią, że jego uczestnicy tak będą tańczyć, jak im Hitler zagra. Jednym słowem — „Kongres tańczy”.

Dozorca kamienicy: szperacz.

Zbyt energiczna niewiasta: za-rzutka.

„Wszyscy jesteśmy z jednej gliny!” — powiedziały dzieci pewnego policjanta.

Policjant, który jest właścicielem polisy ubezpieczeniowej: polisjant.

Nota rządu czeskiego do rządu niemieckiego: nota bene-sz.

Młoda adeptka kursów szybowcowych: pod-lotek.

(„Wróble na dachu”).

PARLAMENT W DACHAU.

Do obozu koncentracyjnego w Dachau przyprowadzają kilku aresztowanych b. oficerów austriackich i zamykają ich tam w osobnej celi.

— Wspaniale! — cieszy się jeden z nich. — Tu przynajmniej będziemy mogli mówić to, co myśleliśmy!

Arab to też — semita.

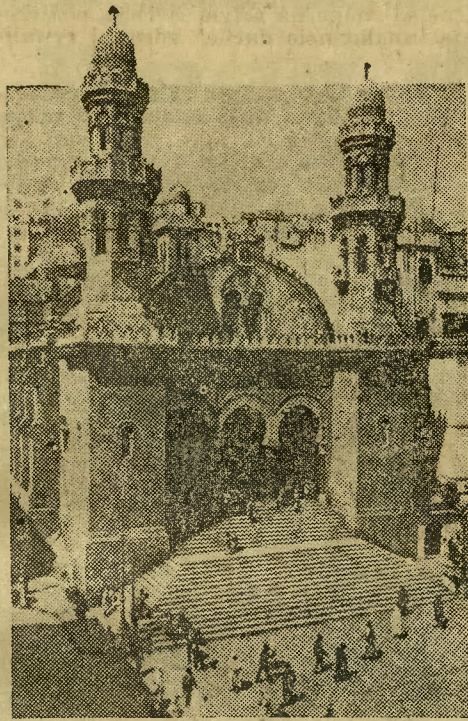
Kolonizacja francuska — to pochód drzew.

Jak w Algierze sparaliżowano ruch wszecharabski?

(ORYGINALNA KORESPONDENCJA „DZIENNIKA BYDGOSKIEGO“)

Algier, w sierpniu.

Dotąd uważałem się zawsze za antysemitę, ale właściwie to byłem tylko — antyżydem. Teraz po wizycie w Algierze, po przyrzeczeniu się z bliska Arabom jestem już na prawdę w całym tego słowa znaczeniu — antysemitą. Jestem przeciwnikiem rasy semickiej, bo wydaje mi się, że to jest gorszy, a przede wszystkim bardzo szkodliwy, gatunek ludzki. Arabowie i żydzi należą do je-

Katedra św. Filipa w Algierze dawny meczet dziś służy wierze św.

nej rasy, ale się gryzą między sobą. Chyba dlatego, że konkurują in minus. Wart Pac Pałaca, a pałac Paca. Arab nie jest ani trochę lepszy od żyda. Tylko, że żydów i ich szkodliwość znamy dobrze i odczuwamy na własnej skórze, a o Arabach na ogół nie mamy pojęcia.

Arabowie algierscy — zakatała Islamu.

Oczywiście, mogę mówić tylko o jednym odcinku wielkiego świata arabskiego, a mianowicie o Algierze. Podobno gdzie indziej są Arabowie w lepszym, staranniejszym wydaniu. Gdzie indziej Arabowie stworzyli całkiem piękny dorobek kulturalny, ba — nawet w sąsiednim Tunisie jest taki Kairuan, który błyszczy dziełami sztuki arabskiej niby Hiszpania. A tymczasem w Algierze Arabowie nie dokonali właściwie niczego. Przez Algier przeszedł koleją wieków szereg podbojów i nalożony cywilizacyjnych — od fenickiego począwszy, poprzez

Z Arabem nie rób interesu...

Lecz odejźmy na chwilę od pomników przeszłości i przyjrzyjmy się teraźniejszości algierskiej. Powiedzieliśmy już przecież, że Arabowie algierscy to marny gatunek ludzki — teraz trzeba to twierdzenie udowodnić. Najpierw więc zeznania świadków. Przewodnik w Algierze pokazuje mi „dom arabski”, zbudowany w Kasbie na pociąg turystom, którzy w ten tylko sposób mogą się zapoznać z tym, jak mieszkają Arabowie, niechętnie wpuszczając turystów do swoich mieszkań.

— I wie pan, co najciekawsze? — mówi przewodnik. — Do tego „domu arabskiego” Arabowie nie mają wstępu. Gdyby ich tu puścić, zniszczyliby od razu. Wszystko połamaliby i zdeptali. Oni mają po prostu pasję niszczenia.

11-letni Ahmed jest też przewodnikiem — tak mi przynajmniej z dumą mówi. Ma czternaścioro podzeństwa (normalna arabska rodzina!) i pomaga rodzicom w utrzymaniu tej czeredy. Ahmed prowadzi mnie do składu fotograficznego i zabawia po drodze charakterystyką swoich ziomków.

— Niech pan Arabowi nigdy nie daje — mówi. — Arabowi im więcej dać, tym więcej chce. Da mu pan 5 sou (25 centimów), to będzie chciał franka, da mu pan franka, to zażąda aparatu fotograficznego... Z Arabami nie można robić interesu, to złodzieje.

Ahmed też jest Arabem, chodzi do francuskiej szkoły i mówi dobrze po francusku. Jest sympatyczny i wyjątkowo jak na Araba — nie nahałny! Bierze napiwek i pyta się, czy jutro go nie będą potrzebowali.

— Nie — mówię mu. — Nie będę się z rzymskim, scytyjskim, berberyjskim, arabskim, tureckim, aż do francuskiego. Po niemal każdym z nich zostały trwałe ślady, tylko po Arabach, którzy przecież przyszli i zostali w masie — prawie, że nic.

Są w Algierze piękne dzieła sztuki wschodniej, są meczety, są pałace dejów, są medersy, są bogato zdobione księgi koranu. Ale trzeba pamiętać że półksiężyce oznacza nie tylko dzieło kultury arabskiej, że Mahomet jest prorokiem nie tylko Arabów. I właśnie w Algierze zabytki monumentalne, związane z kultem mahometańskim, są w przeważnej mierze pochodzenia nie tyle arabskiego, co — tureckiego.

Katedra katolicka w Algierze, która — jako dawni meczet — jest takim orientalnym dokumentem przeszłości nosi więcej cech sztuki bizantyjskiej, a więc przez Turków przyniesionej, niż mauretańskiej — arabskiej. Ta katedra w Algierze jest w ogóle ciekawym zabytkiem. Po podboju francuskim Arabowie dobrowolnie oddali swój meczet katolikom. Dokonano koniecznych przeróbek, adaptacji i uzupełnień i dziś przybytek Proroka służy wierze Chrystusowej. Pięknie wykładana różnobarwnym marmurem mównica, z której duchowni muzułmańscy nawoływali wiernych do modlitwy służy teraz jako ambona kaznodziejom katolickim. Wielka misa, w której mahometanie dokonywali swoich ablucyj jest — chrzcielnicą, a nad nią złożono w grobowcu szczątki Hieronima — męczennika Wiary św. skatowanego na śmierć przez tychże mahometan.

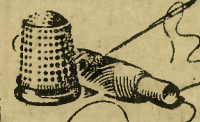
Meczet, będący dziś katedrą, budowali swoimi rękami rzemieślnicy i artyści chrześcijańscy, pozostający w niewoli piratów algierskich. Teraz ich praca i ich krwawy trud służy — Ich Bogu.

Sprawiedliwość dopełnia się w dziejach, choć nieraz późno. Arabom jednak przez to, że oddali meczet chrześcijanom, żadna krzywda się nie stała. Ich wielki meczet stoi nadal na miejscu, gdzie już w IV wieku była świątynia katolicka. **Katolicyzm ma więc w Afryce bardziej zadawnione prawa niż mahometanie...**

Mają swoje losy — budynki.

Inny meczet służy Turkom. Nazywa się meczetem „rybackim”, a wchodzi się do niego od strony portu przez brudne i cuchnące targowisko rybackie. Ten meczet jest o tyle ciekawy, że zbudowany jest w kształcie krzyża — jak katolickie kościoły gotyckie. Legenda głosi, że w ten sposób dał świadectwo swej wierze budowniczy meczetu — niewolnik, z pochodzenia Francuz, który za tę trwającą już czwarty wiek demonstrację został skazany na śmierć i umęczony. Legendy tej historia nie potwierdza, ale niedaleko od meczetu — w porcie jest tablica pamiątkowa, wspominająca **męczennika śmierć księdza Jana le Vacher, wikariusza apostolskiego i konsula Francji w Algierze**, który w roku 1683 (akurat w roku Odsieczy Wiedeńskiej — że też Sobieski nie dotarł do Algieru!) został umęczony wraz z czterdziestoma innymi Francuzami przez Turków w sposób na prawdę szatański...

Warto posłuchać głośników radiowych, dających się słyszeć na ulicy. Algier ma własną radiostację, ale rzadko ją słychać. Za to stacje włoskie — dużo częściej. A włosi nadają nie tylko dobrą muzykę. **Między serenadą a tarantellą montują ruch panarabski.** Jakże tedy robić ruch panarabski w Algierze, gdzie od niedawna nie ma Arabów, a są Kabylowie, Berberowie i w ogóle, co kto chce.

Wyszlizgnieciu się igły zopobiegno naparstek
Wyszlizgnieciu się na śliskiej drodze
Obcasz gumowe

BERSON

Divide et impera! — **Dziel i panuj!** — ta austriacka zasada znalazła wcale zręczne zastosowanie we francuskiej polityce kolonialnej. A z drugiej strony można powiedzieć, że natrętności Włochów Kabylowie i Berberowie w Algierze zawdzięczają własne szkoły...

Pochód drzew.

Kolonizacja francuska w ogóle jest bardzo mądra. Nie wiem jak gdzie indziej, ale w Północnej Afryce nie polega ona na krótkowzrocznej eksploatacji, ale na tworzeniu dóbr trwałych, rentujących się dopiero po długim czasie.

Dziś Algier jest śpichrzem i skarbcem Francji. Ale ile trzeba było czasu, pracy i kapitału, aby doprowadzić do tego stanu kraj kompletnie wyniszczony i wyjałowiony! Wprawdzie Afryka żywiła niegdyś Rzym, ale rabunkowa gospodarka Arabów obróciła najzwyklejsze ziemię w pustynię. Mówiliśmy o wadach Arabów algierskich — teraz jesteśmy przy największej: **Arabowie nie potrafią myśleć kategoriami przyszłości, nie umieją nic robić dla następnych**

Kawiarnia arabska

ma powodzenie przez cały dzień — Arabowie algierscy za jedyną godną siebie pracę uważają siedzenie w kawiarni.

pkoleń. I dlatego nie zajmują się niczym, co ma powolny wzrost, nie hodują niczego, z czego nie można ciągnąć doraźnych zysków.

Francuzi zastali w Algierze wyjałowione, zlateryzowane gleby, gołe skały. Dziś Algier jest kwitnącym i — co ważniejsze — owocującym ogrodem. Francuska polityka kolonialna jest bowiem — jak to nazwał wielki zdobywca Maroka marszałek Lyautey polityką drzewa. **Francuzi posiadali drzewa, zaprowadzili plantacje roślin, które obecnie stanowią najważniejsze bogactwo kraju.**

Jest w Algierze piękny ogród botaniczny, t. zw. Jardin d'Essai (Ogród Próby). Nie stuzły on jednak czystej nauce. W tym ogrodzie rosną — już od stu lat — wszystkie drzewa użytkowe z całego świata. I stąd te drzewa rozchodziły się po całym Algierze. Dziś w Algierze jest i kaczuk i bambus i drzewo kamforowe i sandałowe i przeróżne palmy.

Siła Francji w Afryce to nie tylko potężne garnizony i sprawną armią dobrze wyszkolonych urzędników. Jej prawdziwą i niezmierzoną siłą, to winnice, ogrody i sady, to te miliony palm daktylowych, wyrosłych pośród pustyni — które dają dobrobyt tubylcom i zamieniają swoje owoce w góry złota, spoczywające w skarbach Banku Francji!

Henryk Kuminek.

Gała Polska na kongresie misyjnym w Poznaniu. W dniach 13 i 14 września br. odbędzie się w Poznaniu ogólnopolski kongres misyjny. Z wielu stron Polski przybędą uczestnicy pociągami popularnymi, między innymi z Lubelszczyzny i Sandomierskiego. Łódź, Kąleż, a nawet Przasnysz zapowiedziały liczny udział w kongresie. Także Śląsk oraz Pomorze organizują pociągi specjalne. W Poznaniu wyruszą na kongres misyjny osobne pociągi z Leszna, Ostrowa, Inowrocławia i Bydgoszczy. Kwatery są zapewnione.

Żądają zwrotu dóbr, nadanych im przez królowę Bonę. Wielką sensację wywołała w powiecie pińskim sprawa o zwrot majątków, skonfiskowanych swego czasu przez rząd rosyjski potomkom łowczego królowej Bony. W osadzie Sernik mieszkała liczna rodzina Polechowiczów, wywodzących się od łowczego Polechowicza, który otrzymał wraz z pięciu synami od królowej 3000 dzieści ziemi za sumienne spełnianie obowiązków. Po rozbiorach rząd rosyjski skonfiskował ten majątek, znajdujący się dziś w rękach rządu polskiego. Obecnie Polechowicze postanowili wystąpić na drogę sądowną, celem odebrania majątku. Posiadają oni dokumenty z własnoręcznym podpisem królowej Bony, nadającej im dobra.

Wszystkie nieczystości cery, jak zaczerwienienia, krosty, wypryski ropne itp. powstają na skutek złego trawienia i zanieczyszczenia krwi, znikają niezawodnie po częstym stosowaniu naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa. Zapytajcie wasz. lek.

Zjazd delegatów Zjednoczenia Kolejowców Polskich. W dniach 18—20 września odbędzie się w Krakowie walny zjazd delegatów Zjednoczenia Kolejowców Polskich. Zadaniem zjazdu będzie ocena działalności centralnych władz organizacji w ubiegłym trzyleciu sprawozdawczym (1935 do 1938) oraz wytyczenie planu działania na okres następny.

Zarżnięte barany w łóżku „chorej” żydówki. W walce z nielegalnym ubojem policja dokonała ostatnio licznych rewizyj na terenie Piotrkowa, a między innymi u Estery Horn. Kiedy funkcjonariusze policji weszli do mieszkania Hornowej zobaczyli na łóżku wijącą się z bólu kobietę. Zachowanie się „chorej” było jednak podejrzane. Policjanci przeprowadzili rewizję i ku swemu zdumieniu, znaleźli w łóżku dwa zarżnięte barany...

Dostojnicy kościelni na Wołyniu. W związku z 50-leciem kapłaństwa ks. biskupa Szelażka przybędą na Wołyni nuncjusz ks. arcybiskup Cortesi oraz prymas kardynał Hlond. Dostojnicy bawili będą w Łucku, w Dubnie, w Krzemieńcu i Wsińcowcu.

Zabił ojca ponieważ zmuszał go do pracy. Mieszkaniec chutoru Waratyck, (pow. drohiczyński) 13-letni Jan Nowik, zabił młotkiem swego 60-letniego ojca, ponieważ ojciec zmuszał go do pracy.

1000 Polezoków zwiedza Polskę. Do Warszawy przybyła wycieczka Polezoków, złożona z 1000 osób. Polezocy po zwiedzeniu Warszawy odjadą w dalszą podróż do ośrodków przemysłowych i większych miast Polski.

General Władysław Sikorski o polskim systemie wojskowym

Bohaterska armia patriotów.

Jak już donosiliśmy, w niedługim czasie ukaże się w językach francuskim i angielskim nowa książka gen. Wł. Sikorskiego o armii polskiej. Za „Kurierem Warszawskim” przytaczamy z niej interesujący ustęp o polskim systemie wojskowym.

Charakter zbrojeń polskich.

Charakter zbrojeń polskich jest z natury rzeczy defensywny. Jest to cecha wspólna wszystkim ustrojom wojskowym, opartym na zasadzie narodu pod bronią. Obfitość rezerw i uzupełnień, ich mobilizacja oraz konieczność wchłonięcia przez jednostki taktyczne, istniejące w dobie pokoju, wywołują opóźnienia, obciążające ten właśnie system. W porównaniu z armią wysokiego pogotowia, zdolną w każdej chwili do podjęcia walki, bywa on zbyt powolny. Chodziłoby więc o to, by wynikające stąd różnice pomiędzy sąsiadującymi z sobą państwami nie były za duże.

Jest to zagadnienie ważne szczególnie dla sąsiadów Trzeciej Rzeszy, nastawionych przeważnie defensywnie, przy wybitnie ofensywnym charakterze niemieckich zbrojeń.

Dwuletnia służba wojskowa obowiązywała w Polsce stale, a więc i w okresie panujących w świecie złudzeń rozbrojenionych, kiedy to obniżano powszechnie czas trwania służby wojskowej poniżej dopuszczalnego minimum.

„Królowa broni” — piechota.

Główną bronią w armii polskiej jest piechota. Piechota polska złożona jest z doskonałych strzelców. Wielu z nich jest szkolonych w służbach technicznych, aby wypełnić zadania, oczekujące ich w armii i wojnie nowoczesnej. Nadaje się do tego żołnierz polski, który jest bardzo pojętny. Uzbrojona w artylerię towarzyszącą i w działa przeciwzołgowe oraz przeciwlotnicze, w ciężkie i lekkie karabiny maszynowe stanowi całość ruchliwą, a rozporządza dużą siłą ognia. Artyleria dywizyjna jest bogata i może kryć ruchy piechoty przy pomocy ognia precyzyjnego. Dywizja polska, dysponując ponadto batalionem saperów, kompanią łączności, zaopatrzoną w najnowszy sprzęt techniczny i zmotoryzowaną grupę wywiadową, stanowi **jednostkę sprawną.** Przydzielana do niej zwykle **eskadra lotnictwa obserwacyjnego** służy celom wywiadowczym, wspiera piechotę w boju, kieruje ogniem artylerii.

Wytrzymałość polskiego piechura i jego ofiarność są niesłychane. Toż samo kawalerzysta polski posiada wspaniałe tradycje, podtrzymane w całości przez obecne pułki kawalerii. Lotnicy polscy zaś wyróżniają się brawurą niezwykłą. Żołnierze ci wyborowi — tak zresztą, jak i we wszystkich innych rodzajach broni — przy nowoczesnym

materiale technicznym tworzą armię pierwszorzędą.

Liczne i wzorowo urządzone zawodowe szkoły wojskowe z Wyższą Szkołą Wojskową na czele, zapewniają tej armii doskonale przygotowanych do służby, a ożywionych najlepszym duchem oficerów i podoficerów. Patriotyczni, obowiązkowi i rycerscy, reprezentują godnie wielkie walory żołnierza polskiego, jakich mu nie odmawiają nawet wrogowie.

Człowiek przed maszyną.

W armii polskiej nie ma drilu, ani ćwiczeń zanadto mechanicznych. Szkolenie rekruta ożywione jest zdrowym duchem sportowym. Ambicja i oparta na niej emulacja odgrywa przy tym rolę korzystną. Liczne konkursy, z których polskie konkursy hipiczne są znane na całym świecie, podtrzymują znakomicie ducha zdrowej rywalizacji.

W Polsce wychowaniu żołnierza poświęca się stosunkowo dużo miejsca i czasu. Docenia się należycie fakt, że o wartości, sile bojowej, sprawności i wytrzymałości armii rozstrzyga przede wszystkim człowiek, a dopiero na miejscu drugim sprzęt techniczny i maszyna.

Tak było zawsze. Tak będzie i w wojnie przyszłej, której mechanizm będzie daleko bardziej skomplikowany. I dlatego jej wynik zależeć będzie w stopniu większym, niż w przeszłości, od wyszkolenia, sprawności, chęci walki człowieka i całych zespołów wojskowych. Wojna ta, postępująca się bronią pancerną, lotnictwem i bronią chemiczną — wymagać będzie od żołnierzy, a także i od społeczeństwa daleko większego naprężenia nerwów. Również poziom inteligencji żołnierza musi być w czasach obecnych o wiele wyższy.

Motoryzacja.

Żyjemy w epoce motoru, lotnictwa i radia. Znajdują one zastosowanie w wojsku polskim w zakresie, zależnym od naszych możliwości. Pojmujemy to doskonale, że lance i szable nie mogą mieć na ogół tego znaczenia, co dawniej. Toż samo karabin zwykły i działo staromodne. Wiemy, że teraz wybija się w wojsku na plan pierwszy karabin maszynowy i szybkostrzelne działko, czołg, samolot, balon, gaz i telegraf bez drutu. Technika panuje i w tej dziedzinie nad wszystkim. Staramy się więc usilnie, ażeby uzbrojenie i wyekwipowanie techniczne armii polskiej ulegało koniecznym, jeśli nie rewolucyjnym przeobrażeniom. Pamiętamy o tym, że już kończąca faza wojny światowej obfitowała w bitwy materiałowe. Od tego zaś czasu znaczenie zaopatrzenia technicznego wzrosło, co potwierdziły wojny: abisyńska, hiszpańska i na Dalekim Wschodzie.

— Setna podróż „Normandie”. Francuski statek „Normandie” po raz setny przepłynął Atlantyk. W roku 1935 odbył tę podróż po raz pierwszy, zdobywając wówczas „Błękitną wstęgę” Oceanu. Od tej chwili „Normandie” mniej więcej 15 razy okrążył kulę ziemską i spędził 544 dni na morzu, nigdy nie zmniejszając szybkości, nawet podczas najgroźniejszych burz. W ciągu trzech lat przewiózł: 100.000 pasażerów, którzy skonsumowali: 730.000 kg mięsa, 430.000 kg drobiu, 710.000 kg ryb, 1.675.000 kg jarzyn, 3.270.000 jajek, 520.000 kg maki, a do tego: 710.000 butelek najrozmaitszych win i likierów, 740.000 butelek piwa i lemoniady oraz 120.000 butelek wody stołowej. Pasażerowie „Normandie” rekrutują się przeważnie ze sfer przemysłowców, arystokracji i artystów.

— W czasie tegorocznego kongresu partyjnego w Norymberdze otwarta zostanie wielka wystawa, mająca zobrazować zmagania Europy z Azją na przestrzeni wieków. Wystawa podkreśla zasługi Niemiec, położone w tych zmaganiach się dwóch światów, przypisując im wyłączną rolę obrońcy przedmurza Europy wobec barbarzyńskiej Azji nie tylko w przeszłości, lecz również i w chwili obecnej. Jeżeli chodzi o Polskę, to wystawa uznaje jedynie jej „udział” w wyswobodzeniu Wiednia.

— Arabowie na kongresie w Norymberdze. Prasa angielska donosi z Jerozolimy, że 100 Arabów, przedstawicieli różnych kół społeczeństwa, opuściło Palestynę, udając się na hitlerowski kongres do Norymbergi.

— Masowe aresztowania bezrobotnych na Śląsku niemieckim. Bezrobotni z Waldenburgu, na niemieckim Śląsku, którzy przeciwstawili się wysłaniu ich do przymusowych robót drogowych, z powodu bardzo niskich płac, zostali przez „Gestapo” aresztowani, a następnie policyjnymi samochodami odstawieni do pracy. Rodziny nie zostały zawiadomione do jakich miejscowości wywieziono aresztowanych.

— Zgon kardynała arcybiskupa New Yorku. Donoszą o śmierci kardynała Hayes, arcybiskupa diecezji nowojorskiej. Kuria rzymska zawsze podziwiała sp. kardynała Hayes, zwąc go „cardinale della carità” (kardynałem miłosierdzia), gdzie pod jego kierownictwem prowadzone związki charytatywne w Nowym Jorku (catholic charities) uważane były za wzór gorliwości pasterskiej w obecnych trudnych czasach.

— Kapłan nie udziela wiz tranzytowych. Rząd sowiecki podał do wiadomości swym wszystkim przedstawicielom zagranicznym, że nie wolno jest pod żadnym warunkiem wydawać wiz tranzytowych przez terytorium ZSRR kapłanom, niezależnie od tego, do jakiego wyznania należą, którzy pragną udać się na Daleki Wschód via Rosja. Zakaz powyższy dotyczy również zakonnicy oraz katechetów.

— Aresztowani we Wiedniu socjaliści w liczbie 45 zostali przekazani władzom sądowym, które wygotowują akt oskarżenia, zarzucający aresztowanym kontakt z marksistami w Paryżu, Pradze i komunistami w Moskwie.

Zenon Rótański

POWIEŚĆ SENSACYJNA

31)

(Ciąg dalszy).

Jestem w tej szczęśliwej sytuacji, że nikt na tym statku, mówiąc ściślej nikt z „rywali” nie wie o moim istnieniu. W normalnej walce, wcześniej czy później musiałaby moja osoba wypłynąć na powierzchnię. Postanowiłem więc dla pokrzyżowania szyków Schürzowi — zabrać mu pana. Rozumie pan chyba, że zniknięcie pana jest dla kapitana wydarzeniem tak doniosłym, że na pewien czas przestanie zabiegać o zdobycie planu Janczara, a będzie szukał pana. W tym właśnie czasie, gdy on i jego ludzie będą uganiać się za panem, gdy będą wysilali całą swoją pomysłowość w kierunku odnalezienia „zgubny” — ja zamierzam użyć swą fantazję i spryt na zdobycie planu. Jasne, chyba?

James Barney skinął głową. Plan tego człowieka był prosty, jasny ale bardzo niebezpieczny. Nie dla niego — dla planu R.

— Panu zaś... — ciągnął dalej młody człowiek — nawet przysłowiony włos z głowy nie spadnie. Gwarantuję to panu słowem. We właściwym czasie, to znaczy, kiedy ja z planem znajdę się poza

tym statkiem odzyska pan wolność.

— Dziękuję za wspaniałomyślność — mruknął Barney.

— Słusznie! Dzięki mnie będzie pan żył, mr. Barney. Stracił pan tylko nagrodę przyznaną przez staruszkę Curttley'a. Czy ma pan jeszcze jakieś życzenia? — zapytał.

— Owszem. — Amerykanina ogarnęła naraz fala wściekłości. — Chciałbym za tańczyć z panem walca angielskiego.

Młody człowiek roześmiał się pobłażliwie.

— Bardzo żałuję, dear sir, ale walca angielskiego akurat nie tańczę. Innych życzeń pan nie ma?

— Owszem.

— Słucham?

— Żeby pan nogę złamał i kark skrzyknął... — ryknął niemal James Barney do wściekłości doprowadzony lakoniczną uprzejmością młodego człowieka.

— Dziękuję! Bardzo jestem panu wdzięczny za zwrócenie mi uwagi na drobny szczegół, o którym zapomniałem. Chodzi o pańską buzię. Pan krzyknął przed chwilą, a zwróciło moją uwagę, że pan może krzyknąć... To zaś stwarza pewne niebezpieczeństwo dla mnie i aby uchronić się przed nim, pozwolę sobie poczynić pewne kroki zabezpieczające... — sięgnął do kieszeni i wydobyl husteczkę. — Proszę możliwie najszerszej otworzyć usta...

— Ani mi się śni.

— Ale dla mnie zrobi to pan chyba?

— Powiedziałem.

Młody mężczyzna roześmiał się.

— Trudno! Uprzejmość jak widzę nie popłaca z Amerykaninami. Po raz ostatni proszę otworzyć usta, bo zmuszony będę samemu je otworzyć.

James Barney zgrzytnął zębami, ale tym razem wykonał prośbę. Zrozumiał, że opór na nic się nie przyda, a jedyny zysk jaki mu przynieść może, to cios w zęby. A że młody człowiek wyglądał na mocnego — lepiej było nie ryzykować.

— O... to rozumiem — wsunął zwinętą w wałek chustkę w usta Barney'a i powiedział. — Teraz jeszcze chwilę spokoju, a operacyjka będzie gotowa... — odszedł na moment, by zaraz wrócić z szerokim bandażem w dłoni. Bez słów już obandażował Barney'owi głowę, uniemożliwiając mu pozbycie się „knebla”, a kiedy skończył, rzekł:

— W porządku. Teraz pójdę na spacer, później na obiad, a mniej więcej za godzinę zjawię się tutaj, by pana nakarmić. Good bye... — skłonił się i odszedł, pozostawiając skrepowanego i zakneblowanego Amerykanina samego.

Rozmowa z nim sprawiła młodemu człowiekowi zadowolenie, bo szedł roześmiany, radosny, jakby Bóg wie jakie szczęście go spotkało.

Przed drzwiami, za którymi znajdowała się kabina radiotelegrafu zatrzymał się, gapiąc papierosa i z poważną już miną wszedł do środka.

Dyżurny telegrafista czytał właśnie ciekawą powieść kryminalną, to też niechętnie spojrzął na przybyłego. Ale, że płacono mu za wykonywanie innych czynności, niż czytanie książek kryminalnych, więc wstał i zapytał uprzejmie:

— Pan sobie życzy?

Młody człowiek skinął głową.

— Owszem.

— Co?

— Przede wszystkim zdrowia i wszelkiej pomysłowości, a poza tym chciał-

bym nadać do Londynu radiogram.

Telegrafista miał poczucie humoru. Wcale nie obraził się, a przeciwnie rozjaśnił twarz w uśmiechu i podał do wycipnemu interesantowi blankiet.

— Tylko to będzie dość drogo kosztowało, mister... — poinformował.

— Nie szkodzi.

Po kilku minutach zapisany blankiet powrócił znowu do telegrafisty. Ten obliczył ilość wyrazów, zajrzał do cennika i wymienił kwotę. Młody człowiek zapłacił i skłoniwszy się miłośnikowi lektury kryminalnej, wyszedł.

W chwilę potem telegrafista połączył się ze stacją macierzystą i za jej pośrednictwem nadał radiogram do Londynu, na adres Johna Maldwena.

Treść tego radiogramu była taka: **Podróż wspaniała.** Pewnie zmienię plany. Rozstanę się. Jerzy niech się przygotuje.

Stanley.

Ten sam radiogram po dojeździe na miejsce został przez Johna Maldwena przetelefonowany pod numer 1976, numer którego daremnie możnaby szukać w spisie abonentów sieci telefonicznej Londynu. Nie był w nim wymieniony z tego powodu, bo należał do szefa referatu środzkowo europejskiego British Intelligence Service. Nazywał się on Clark O'Maccey i był jednym z inteligentniejszych kierowników wywiadu Wielkiej Brytanii.

Gdy otrzymał treść radiogramu sięgnął do szafy, przy której stało jego biurko, i wyszukał w niej wąską teczkę z zielonego kartonu, na którym naklejony był napis. „Stanley”.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Ze świata medycyny

Co to jest cukrzyca.

Cukrzyca jest chorobą stosunkowo do-
syć często spotykaną, występująca prze-
ważnie u osób starszych, zazwyczaj między
40-tym a 60-tym rokiem życia, przy czym
częściej u mężczyzn niż u kobiet. Przyczyn-
ny, wywołujące to cierpienie nie są jeszcze
dotąd dostatecznie znane. Pewną rolę w jej
powstawaniu przypisać prawdopodobnie
należy dziedzicznej skłonności, gdyż wystę-
puje ona częściej w rodzinach, w których
spotykają się zaburzenia przemiany mate-
rii takie, jak artretyzm, podagra, nadmier-
na otyłość itp.

Istotą cierpienia w cukrzyce stanowi
zmniejszona zdolność organizmu do przy-
swajania węglowodanów, tj. tych związków
chemicznych, z których składa się cukier
i w przeważnej części pokarmy mączne.

Normalnie, spożywane węglowodany zo-
stają w ustroju przerobione na cukier, któ-
ry następnie spala się w tkankach i orga-
nach, będąc głównym źródłem energii
cieplnej naszego organizmu. W cukrzyce
natomiast węglowodany, wprawdzie rów-
nież ulegają przemianie na cukier, ale ten
nie jest całkowicie przez ustrój wykorzystany,
a częściowo gromadzi się we krwi i
tkankach i wydziela się z moczem naze-
wną. Głównym zatem objawem cukrzy-
cy jest zwiększenie ilości cukru we krwi i
obecność jego w moczu, dające się wykryć
przy użyciu odpowiednich odczynników. Ilość
wydzielanego cukru zależy od ilości głów-
nie od ilości wprowadzonych do organizmu wę-
glowodanów, to też w większości wypad-
ków można przez odpowiednie ograniczenie
ich spożycia zmniejszyć, a nawet nieraz zu-
pełnie usunąć wydalanie cukru przez nerki.

Jednak całkowicie usuwać węglowodanów
z pożywienia nie należy, gdyż zachowanie
równowagi przemiany materii, nawet u
zdrowego człowieka wymaga, aby w jego
pożywieniu figurowały w pewnej minimal-
nej ilości wszystkie składniki, które nor-
malnie na pożywienie się składają, a więc
przede wszystkim białka, tłuszcze i węgl-
owodany. Zastępować całkowicie jednych
drugimi nie można, bo wówczas równowa-
ga zostaje naruszona i powstają groźne dla
ustroju zaburzenia. W cukrzyce nadmierne
zmniejszenie, a tym bardziej całkowite us-
unięcie węglowodanów z pożywienia cho-
rego doprowadziłoby po pewnym czasie do
tzw. kwasicy, czyli zatrucia organizmu
kwasami, powstałymi jako produkt rozpa-
du białek i tłuszczów w ustroju, co w skut-
kach dla chorego byłoby daleko groźniejsze
niż stała utrata przez organizm pewnej ilo-
ści cukru. Dlatego też u tych chorych dą-
żyć należy do usunięcia cukru w moczu
przy jednoczesnym zachowaniu w diecie
możliwie największej racji węglowodanów.
Maksymalna zdolność do przyswajania
tych ciał nie jest u wszystkich chorych jed-
nakowa, a u tego samego chorego jest róż-
na w stosunku do rozmaitych pokarmów
węglowodanowych, np. ziemniaki są lepiej
znoszone niż chleb itp. Rzeczą lekarza bę-

dzie zatem ustalić w każdym przypadku
stopień tolerancji pacjenta na rozmaite po-
karmy i wskazać mu nie tylko jakie pokar-
my są dozwolone, ale również w jakiej ilo-
ści każdy z nich może być spożywany.

Z powyższych uwag wynika, że leczenie
cukrzycy jest w pierwszej mierze dietetycz-
ne. Poza dietą ważne jest również zachowa-
nie odpowiedniej higieny. Przestrzegać na-
leży starannie czystości ciała, znana jest
bowiem skłonność diabetyków do infekcji
skórných. Umiarkowany ruch, ćwiczenia

gimnastyczne, są wskazane, ale muszą być
dostosowane do sił chorego.

Osoby wycieńczone powinny się ograni-
czyć do wykonywania serii głębokich wde-
chów i wydechów, które zwiększają wenty-
lację płuc, a tym samym sprzyjają lepsze-
mu spalaniu produktów przemiany materii
w organizmie.

W przypadkach cięższych, a szczególnie
w tych, w których zachodzi niebezpieczeń-
stwo kwasicy stosują się oprócz leczenia
dietetycznego i higienicznego, zastrzyki in-
suliny, będącej wyciągiem z trzustki zwier-
zęcej, ale trzeba pamiętać, że kuracja ta
cukrzyce radykalnie nie leczy i musi być
regularnie powtarzana. Stosować ją można
tylko pod stałą i ścisłą kontrolą lekarską.

Dr T. Dzierzkowski.

Waga dziecka.

Jeżeli matka sama karmi, a małeństwo
jest zdrowe, ciągłe ważenie wydaje się zby-
tecznym. A jednak jest ono nieodzownym
jako kontrola normalnego rozwoju dziecka.

Specjaliści obliczyli bardzo dokładnie,
ile dziecko ma przybierać z tygodnia na ty-
dzień — z miesiąca na miesiąc. Porównując
wagę swego małeństwa z wytyczną tabelki
lekarskiej, można sobie dokładnie zdać
sprawę ze stanu jego zdrowia. Jeżeli dziec-
ko, choćby najlepiej wyglądało, nie wyka-
zuje odpowiedniego przyrostu na wadze —

trzeba się nim zająć i zasięgnąć rady leka-
rza. Dziecko, które nadto tuje tak samo po-
trzebne opieki lekarskiej. Jedno i drugie
rozwijają się anormalnie, a przyczyną tego
trzeba szukać w odżywieniu i przyswajaniu
pokarmów.

Jeżeli matka ma dużo pokarmu, prze-
ważnie dziecko jest przekarmione. Gdy ma-
lec krzyczy w nocy i budzi cały dom, naj-
częściej podkarmia go się troszkę, dla
„świętego spokoju”, nie bacząc, że to będzie
jedną porcją za wiele. Jeżeli to się powtó-
rzy trzy lub cztery razy tygodniowo, dziec-
ko będzie „przepasione” i po stanie pozor-
nego rozkwitu, rozwiną się poważne kom-
plikacje jelitowe.

Ważąc regularnie swoje małeństwo,
matka wie doskonale, kiedy ograniczyć
ilość pokarmu. A zorientuje się zwłaszcza
matka, której małeństwo nie wykorzystuje
należyte obfitego pokarmu i podawanego
w przepisowych odstępach czasu.

Są niemowlęta, które nie przyswajają
sobie czystego mleka, tym zwykle dodaje
się preparat witaminowy. Często też po-
karm matki, bardzo obfity, jest ubogi w
substancje odżywcze i dziecko jest niedo-
karmione, mimo, że ssi dużo i często. Je-
dynie więc waga dziecka jest niezmiennym
wskaźnikiem jego rozwoju.

Przez sześć pierwszych miesięcy trzeba
dziecko ważyć co tydzień. Kto nie posiada
własnej wagi może ją wypożyczyć w skle-
pie lub zanosić dziecko na stację Opieki.

Oto kilka cyfr z tabelki wagi niemowląt:
Dziecko powinno ważyć:

w 1 miesiącu	3 kg	585 gr
3 "	4 "	863 "
6 "	6 "	600 "
9 "	7 "	910 "
12 "	9 "	080 "

As.

Trzeci wiek starczego:

TRAWIENIE.

Swoisty urok wieku starczego, wieku si-
wych włosów, głęboko w przeszłość zapar-
trzonego oczu, sympatycznych zmarszczek,
na które nie szuka się już radykalnego le-
karstwa — ciche, dostojne piękno w znacz-
nej mierze zależy od odżywienia skóry.
Odżywienie skóry stanowi o jej zabar-
wieniu i zawiera w sobie tajemnicę tego, co
nazywamy „czerstwym” wyglądem starca
lub staruszki.

Jedną z naczelnych instancji, która de-
cyduje o odżywieniu skóry, jest żołądek,
ściślej mówiąc, przewód pokarmowy. Inny-
mi słowy, dbać należy o dobre trawienie nie
tylko ze względu na zdrowie, ale również —
i wygląd, miły dla oka, czerstwy wygląd
twarzy.

Żywnienie człowieka stariego nie jest spr-
awą prostą. Trudności wynikają z właści-
wości wieku starczego, do których przede
wszystkim należą: 1) upośledzenie aktu żu-
cia, wywołane brakiem w uzębieniu lub złymi
protezami zębowymi; 2) starczy bezskop-
żołądkowy, często występujący u zdrowych
nawet starców; 3) skłonność do zaparcia
przewlekłego na skutek osłabienia prasy
brzuszej, zwiotczenia ściany jelitowej itd.;
4) zmiany miażdżycowe (sklerotyczne) w
naczyniach nerkowych oraz jamy brzusz-
nej; 5) skłonność do obrzęków, zależna od
zmniejszonej sprawności serca.

Gdy powyższe właściwości wieku star-
czego weźmiemy pod uwagę, to dbałość o
dobre trawienie nakaże ustalić następujące
postulaty.

Przede wszystkim unikać należy prze-
karmiania. Nadużycia w tym kierunku ła-
two ująć mogą płazem w wieku dojrzałym,
natomiast źle są znoszone przez starców.
Nie wskazane są poza tym pokarmy ciężko

strawne, jak potrawy duszone w śmietanie,
smażone na tłuszczu itp.

Osoby z większymi brakami w uzębieniu
powinny otrzymywać strawę płynną i pap-
kową, jak zupy, kasze, jarzyny przetarte
(takież kompoty), skrobane i siekane mięso,
galaretki owocowe itd.

Gdy chodzi o mięso, to z różnych wzglę-
dów unikać należy mięs starych i tłustych.
Dozwolone są chude mięsa (cielęcina, chuda
wołowina, kura) w postaci gotowanej
względnie pieczonej; również ryby powinny
być nie tłuste, przy czym nie wskazane są
ryby wędzone i marynowane.

Z tłuszczów najodpowiedniejsze dla star-
ca jest świeże masło. Dobrze poza tym znos-
zone są jaja, twaróg, sery: owczy, szwaj-
carski, holenderski, jako też inne gatunki
łagodne. Mleko pić należy z umiarem, nad-
miar jego bowiem spowodować może bie-
gunkę, a niekiedy wprost przeciwnie — za-
parcie.

Kasze różnego rodzaju, ryż, makaron,
biszkopty, omlety, naleśniki itp. węglowod-
nawo są, jak wiadomo, do ulubionych po-
trań starców i mogą być śmiało polecane.
Jako dobrze przez nich znoszone. Unikać
natomiast należy z węglowodanów nazbyt
świeżego pieczywa żytniego, nadmiaru chle-
ba razowego, kapusty, grochu, fasoli, bobu,
kalafioru, brukselki, a poniekąd — suro-
wych owoców. Postępujemy tak, by unikać
wędzienia jamy brzusznej, do którego starcy
okazują dużą skłonność.

Na zakończenie kilka słów powiedzieć
należy o płynach i soli kuchennej. Otóż
przede wszystkim ze względu na serce
wskazane jest ograniczenie znaczne i jed-
nych (4-6 szklanek) i drugiej. Pożytecz-
ne są soki owocowe, natomiast szkodliwe —
napoje zimne, mrożone oraz lody.

Piękny, jedwabisty wygląd
nadaje włosom

„BEZ MYDŁA”

Szampion Czarna główka

gwarantowany nie-alkaliczny!

16749

Kłopoty „króla brydżowego”.

System, który zdobywa świat. — Milionowe
dochody z „przemysłu brydżowego”. — Wal-
ka konkurencyjna między klubem brydży-
stów.

Międzynarodowy świat brydżowy prze-
żył niedawno wielką sensację: Amerykań-
scy królowie brydża, których cały świat
zdobyli w ciągu niewiele lat, zaczęli zwa-
żać się wzajemnie przy pomocy skarg o oszko-
dowanie, skandalicznych procesów i gwał-
townych ataków w prasie.

Ely Culbertson przeciw Karnowi, meto-
da Culbertsona przeciw systemowi „czte-
rech jeźdźców”, to było przez długi czas te-
matem rozmów nie tylko w Nowym Jorku
i w Stanach Zjednoczonych, lecz również
wśród graczy brydżowych całego świata.

Bez centa w kieszeni przybył Ely Cul-
bertson do Nowego Jorku na „zdobycie
świata”. Ale nie sprzyjało mu szczęście.
Przez dwa lata zadreślał się różnymi za-
wodami, które musiał wykonywać emigran-
ci, ażeby nie zginąć z głodu, aż pewnego
dnia zapytał go jeden z przyjaciół: „Umiesz
grać w brydża?” Culbertson skinął głową.
Grał doskonale, lecz codzienne troski ode-
brały mu od dawna ochotę siadania do sto-
łu brydżowego. Brakowało mu również do
tego potrzebnych pieniędzy. Dlatego z nie-
chęcią przyjął zaproszenie swojego przyja-
ciela do „Knickerbocker West Clubu”, zna-
nego mieszczańskiego klubu brydżowego.

Culbertson zasiadł do stołu i grał lepiej
niż wszyscy członkowie klubu. Po pięcio-
godzinnej grze zdobył rekord tygodnia. Gra-
tulowano mu, zaproszono go do wielu in-
nych klubów, gdzie pobit znowu wszyst-
kich najlepszych graczy. Wkrótce zdobył
sławę, lecz zyskał na niej mało, bo zaled-
wie kilka dolarów dziennego zysku, które
wydawał na utrzymanie siebie i żony.

Była tylko jedna możliwość zmiany te-
go systemu: musiał zorganizować grę w
brydża i zamienić ją w przemysł. Zaczął
więc opracowywać metodę, która by nie-
spodziewanymi i śmiałymi kombinacjami
wprawiła w podziw wszystkich znawców
brydża. Przeszłowski wniósł wszystkie mo-
żliwe kombinacje kart, ustalił zasady i wy-
pracował własną teorię. Potem wydał swój
„system Culbertsona”. Była to niepozorna,
cienka, oprawna w niebieską okładkę ksią-
żeczka, lecz osiągnęła 28 nakładów, zosta-
ła przełożona na 42 języki i stała się biblią
wszystkich brydżystów.

Sukces był olbrzymi. Culbertson, ame-
rykański „król brydża”, zarabia dzisiaj 5
milionów dolarów z swojej książki, której
nakłady rosą niestannie. 4.000 profeso-
rów wykłada we wszystkich krajach jego
system, w który wtajemniczył ich osobi-
ście. Jego klub, którego większość akcyj
znajduje się w jego posiadaniu, nazywa się
„Crockfords Club” i znajduje się na 42 Ave-
nue w Nowym Jorku.

Handlowe biuro Culbertsona mieści się
na 19 piętře drapacza chmur w Rockefel-
ler City. Tutaj jest centralne biuro „Cul-
bertson Bridge Tournament World Associa-
tion”. Dziesiątki dobrze płatnych urzęd-
ników układa karty podług systemu Culbert-
sona w różne konstelacje, pieczętują je i
przesyłają do różnych klubów świata, bio-
rących udział w światowym turnieju. Tam
otwiera się je w tym samym dniu i o tej
samej godzinie, zaczyna się turniej, a par-
tia, która grała najlepiej, otrzymuje mię-
dzynarodowy puchar Culbertsona.

Tylko jedyny amerykański kwartet bry-
dżowy nie poddał się dyktaturze Culbertso-
na. Nazywa się on „Czterej jeźdźcy” i gra
według wypróbowanego od lat własnego sy-
stemu. Culbertson próbował najpierw zo-
byskać „Czterech jeźdźców”, ażeby dowiedzieć
się, czy mu się to nie udało, zaproponował „asowi”
kwartetu, znanemu matadorowi brydżowe-
mu Karnowi, ażeby opuścić klub „Czterech
jeźdźców” i wstąpił do grupy Culbertsona,
gdzie miał otrzymywać książęcą pensję.

Ale Karn odmówił. Wówczas Culbertson
zaangażował prywatnego detektywa, który
przez kilka miesięcy śledził na każdym kro-
ku „Czterech jeźdźców”, ażeby dowiedzieć
przez pierwszą sposobność, że metoda „Czterech
jeźdźców” daje gorsze wyniki i że Karn nie
gra zawsze realnie. Podobno udało mu się
to; w każdym razie przez całe tygodnie u-
kazywały się w dziennikach amerykań-
skich płatne artykuły Culbertsona, oskar-
żające „Czterech jeźdźców” o wszelkie mo-
żliwe skandaliczne machinacje.

Karn zaskarżył Culbertsona i zażądał
milion dolarów odszkodowania za straty
w grze, jakie poniósł wskutek kampanii
prasowej Culbertsona.

Mleko.

Mleko zawiera wszystkie składniki po-
trzebne dla organizmu ludzkiego i ma tę
zaletę, że jest łatwo strawne. Jest jednym z
najważniejszych środków spożywczych, już
choćby dlatego, że w pierwszych chwilach
życia człowieka stanowi jedyny pokarm.

Wprawdzie mleko zawiera tylko 3,5%
białka, 3½% tłuszczu i 4% węglowodanów
i na pozór wydaje się mało pożywe, ale
można je spożyć w większych ilościach na-
wet do 2-eh litrów dziennie, a to już może
choremu zastąpić każdy inny pokarm.

Gdy przy dłuższym pić mleko przesta-
je smakować, można polepszyć jego smak
przez dodanie odrobiny koniaku, kawy, lub
najlepiej kakao. Jeśli ktoś nie chce pić
mleka z powodu większej ilości tłuszczu
może pić maślanke, ponieważ zawiera ona
te same ilości białka i cukru, a tylko jeden
procent tłuszczu, gdyż reszta została zużyta
na wyrób masła. Działa ona lekko przeczys-
zczająco.

Bardzo zdrowe jest także mleko kwaśne.
Chcąc zmniejszyć zawartość cukru w mle-
ku dodaje się nieco kefiru i wtedy po 24-36
godzin fermentuje i powstaje tzw. kefir
bardzo smaczny i orzeźwiający napój.

Mimo tych wszystkich zalet może mleko
zawierać nieraz zarazki grzybic, które mo-
gą pochodzić albo bezpośrednio od chorych
krów, lub od mleczarki, czy dziewczyn do-
jących krowy. Należy więc zawsze mleko
zagotować przed użyciem.

Pewną wyższość nad mlekiem krowim
ma mleko kozie, gdyż można je spożywać w
stanie surowym bez obawy zarażenia, gdyż
kozy tylko w wyjątkowych wypadkach cho-
rują na grzybicę. Zawiera ono dużo tłuszczu
i białka. Dla użytku dzieci lepiej je jednak
przetgotować.
Z. Bel.
(Droga do Zdrowia).

Pełna tabela loterii

1-szy dzień ciągnięcia IV-ej klasy — 42 loterii

I i II ciągnięcie

GŁÓWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana 5.000 zł na nr 2619.

50.000 zł padło na nr 65695

25.000 zł na nr 37603 118567

10.000 zł na nr nr: 49826 92156 120618 129445

2.000 na nr nr: 15870 35919 37648 38722 66219 65409 86066 95945 97114 118255 130084 145621

1.000 zł na nr nr: 1258 9903 11888 15910 16326 19448 20576 30220 32273 36201 36189 46293 46985 57961 66913 75063 75995 89834 90005 92830 92723 97232 103756 104753 108860 108198 109101 111154 112967 118585 121022 127849 131195 135270 144246 146384 148640

Wygrane po 250 zł

171 256 77 407 515 649 744 919 1018 213 31 365 98 512 37 638 44 835 999 2080 87 421 607 3003 33 145 322 81 482 503 33 86 739 882 925 77 4057 82 116 68 232 41 93 606 55 711 43 31 73 80 826 962 98 5111 226 74 96 347 455 93 589 645 726 24 817 34 52 984 6029 118 204 55 342 410 16 20 515 630 75 715 871 911 94 7090 177 79 208 349 32 418 550 975 96 8092 104 68 86 259 334 50 482 95 697 795 808 962 9160 212 327 92 96 427 529 887 901 3 10023 204 343 84 414 853 918 11004 14 24 251 335 67 98 402 568 657 834 900 31 12118 268 306 15 42 468 557 574 794 859 13051 170 90 228 317 98 550 621 729 849 68 14036 40 97 107 84 356 85 576 600 721 870 909 16 36 15215 20 464 6 567 74 667 72 716 26 852 16067 336 42 67 486 530 637 38 887 17161 200 336 92 413 25 9 97 521 40 625 35 46 742 821 911 2 65 78 18154 383 407 46 542 90 669 763 982 19017 127 61 80 207 555 738 53 938 20061 72 187 524 94 6 605 59 88 758 828 935 82 21199 209 30 327 71 404 505 28 56 74 602 69 97 8 737 91 906 22003 95 406 34 68 510 9 29 665 766 23001 48 147 50 6 235 329 48 760 6 900 58 24123 40 58 90 201 365 90 520 747 68 91 829 25020 96 340 78 418 44 51 93 579 610 78 92 913 55 379 26132 548 683 846 91 27097 111 2 41 267 88 327 428 592 686 891 914 71 28100 17 38 200 41 57 476 537 831 850 804 20 61 920 29119 357 8 885 8 920 70 30099 176 635 72 738 58 79 815 79 971 31011 8 44 84 170 336 49 50 436 688 733 804 82 900 29 68 32047 9 483 503 22 92 631 874 33043 90 136 257 68 403 31 41 92 590 685 34082 148 69 206 8 451 501 629 704 39 890 35178 231 66 467 625 634 864 36081 150 212 39 43 405 541 657 84 96 764 927 35 37072 167 88 379 797 38021 66 140 66 272 367 456 559 748 863 39066 75 118 32 315 48 52 468 608 40048 102 91 247 90 491 563 718 90 807 61 84 41049 160 353 489 691 728 86 29 43 917 42064 104 50 377 533 52 653 91 721 84 900 63 85 6 92 4325 35 780 932 86 44095 151 08 400 31 51 78 85 502 803 45017 26 116 26 251 60 330 487 560 835 900 96 46100 49 73 248 400 500 19 619 4 81 792 3 848 5 900 76 47048 143 513 53 61 600 62 862 995 48169 201 332 54 520 652 800 863 872 79 49477 72 703 11 50090 104 681 832 63 51000 286 479 555 993 771 879 975 52004 441 500 42 57 78 97 600 88 9 90 53008 299 339 93 54153 348 78 518 33

634 55 706 811 961 76 55008 109 209 324 404 24 586 631 710 76 85 56002 110 240 69 364 496 535 607 43 92 780 897 984 57013 280 324 451 508 40 708 75 805 53 58 58229 335 23 518 38 78 711 8 878 949 59044 227 94 400 34 65 76 588 651 820 923 38 39 96 60142 210 361 662 725 62 821 61192 82 686 861 944 76 62092 220 454 5 522 957 63014 200 34 75 509 44 964 64088 244 6 312 417 87 833 79 65313 79 511 711 827 88 66026 142 222 318 27 420 514 609 88 90 806 85 67081 293 395 622 68 779 858 951 68171 206 98 300 13 40 401 591 654 80 722 5 32 853 4 901 17 41 69105 68 87 241 59 372 400 21 38 80 612 762 888 926 81 70028 165 332 73 423 539 79 694 716 33 52 959 77 71030 127 98 342 79 454 76 761 701 32 42 73 934 7 74 72173 256 304 49 91 73019 200 37 52 61 98 303 471 99 573 7 698 803 74202 48 501 21 77 743 988 75038 103 523 777 877 910

76381 96 432 78 576 608 77 716 48 76 77070 2 134 231 439 573 715 91 870 984 78009 59 114 316 417 41 50t 58 849 79021 42 52 98 98 208 37 553 84 648 740 66 874 915 42 80089 162 94 352 451 518 788 99 725 912 81009 85 100 80 4 260 300 54 97 422 582 688 702 810 22 40 922 43 82053 61 95 148 79 298 300 73 4 442 600 58 61 797 991 83113 219 70 450 898 957 84051 206 64 338 87 448 59 504 5 91 712 870 900 85031 280 471 4 528 36 68 864 900 48 60 9 86141 6 287 391 500 36 62 86 99 604 779 880 7 992 87417 87 643 803 994 88016 285 545 95 973 89014 302 7 446 600 27 73 81 788 90099 128 65 6 87 200 11 21 89 300 67 86 447 62 893 91014 9 3 80 170 200 25 57 40 647 600 63 92 803 939 92094 753 920 35 6 93017 34 81 102 65 200 93 307 95 457 729 900 47 72 87 94190 252 361 479 95 527 75 632 701 30 6 41 819 59 81 939 95179 290 431 595 850 96204 34 461 73 779 830 994 97042 7 94 200 24 44 310 506 96 98216 312 62 472 3 600 54 70 86 900 57 81 93 99020 80 109 251 301 409 72 671 701 833 6 900 100181 216 94 448 522 80 688 839 921 101064 279 333 556 608 57 902 72 102072 7 134 231 300 7 478 509 979 103107 452 755 916 104082 324 5 52 82 418 52 96 549 95 600 36 63 91 9 837 976 105097 120 5 347 486 515 662 704 814 37 106074 314 429 500 14 69 92 617 885 107017 164 213 473 645 65 108025 43 88 220 356 441 65 783 109152 221 42 540 662 735 82 94 807 26 86 982 110252 4 471 575 948 111012 95 144 200 81 98 336 426 500 34 726 899 970 112001 15 41 102 15 256 346 565 627 875 971 113233 59 413 30 694 778 824 959 80 114161 262 5 374 400 59 74 8 827 827 900 55 60 73 115042 121 34 231 87 413 97 534 64 612 3 37 956 116002 99 100 3 247 416 8 25 68 537 616 701 44 60 866 931 117061 144 376 98 400 86 99 691 713 62 838 118122 244 420 600 54 65 87 868 913 21 59 119009 100 365 437 652 731 91 886 919 120157 335 646 875 946 63 121162 284 308 32 423 66 86 683 789 869 122111 62 200 25 88 657 959 123005 144 267 369 415 90 731 99 896 124052 305 18 405 19 520 40 643 721 804 88 991 125017 79 131 291 409 467 502 658 744 55 126009 178 313 528 820 127085 120 73 88 208 55 306 40 79 427 30 561 870 82 943 128049 116 23 76 97 300 38 75 73 450 532 847 129156 394 416 86 583 82 631 130065 81 283 401 518 84 872 5 979 131294 750 871 911 132001 39 109 215 8 383 507 704 811

133011 359 480 508 68 640 778 977 134005 154 459 837 943 69 135066 96 180 246 911 136256 80 490 606 712 41 62 3 137040 98 127 30 36 49 592 640 771 87 804 47 86 908 39 138068 119 95 217 23 339 498 741 836 139096 149 90 207 17 69 704 61 95 908 140136 85 307 31 48 405 13 75 9 757 70 965 72 80 141050 396 400 32 56 70 568 72 675 776 97 852 142007 27 283 98 366 586 646 55 723 84 913 21 71 143017 47 123 46 66 224 60 361 80 528 661 824 144091 240 580 664 720 48 99 836 48 145032 329 42 400 59 78 556 640 57 65 81 781 856 82 91 908 40 146140 4 77 86 241 6 458 552 62 660 77 828 83 147226 491 9 555 691 709 22 820 900 148019 214 59 418 600 17 39 53 804 149027 40 62 135 56 201 62 76 302 568 697 870 150181 212 92 350 3 703 36 835 91 992 151199 372 425 78 526 639 69 74 87 96 742 886 922 55 152000 45 54 176 261 64 98 368 545 784 153309 496 509 938 78 154008 98 203 332 453 95 564 824 40 155048 81 106 98 345 449 542 603 42 3 65 936 156085 133 220 342 74 614 714 74 843 928 157051 124 242 585 700 93 158033 299 506 775 811 981 159026 65 100 57 97 361 410 661 704 870 970

III-cie ciągnięcie

Wygrane po 250 zł

30 129 94 435 46 564 712 23 926 93 1239 457 505 27 919 2112 243 65 604 852 993 3094 413 565 67 90 823 4060 88 217 324 78 401 66 650 93 734 78 889 949 59 5122 343 511 95 627 807 965 6052 243 67 533 7000 819 8011 192 293 390 402 84 563 700 9086 259 435 75 765 869 986 10027 082 169 596 915 11116 278 313 33 40 512 791 806 934 12742 970 13402 881 14013 135 370 15016 136 265 411 897 997 16815 908 999 17050 377 417 754 910 18068 457 88 579 855 19033 197 272 327 58 457 544 89 688 735 821 20035 167 271 387 477 551 58 692 21015 065 156 256 343 94 412 651 22139 496 503 813 69 78 92 23073 406 530 691 731 78 865 24017 116 79 355 622 704 25370 619 57 26703 15 27106 13 221 29 621 87 923 68 88 95 28813 29302 56 516 58 30373 567 90 752 931 90 31182 215 390 544 94 739 32080 105 128 91 510 628 33101 5 439 580 845 983 34015 420 740 35412 80 970 36249 315 38 39 532 688 861 933 84 37387 489 38270 76 374 537 54 70 39020 153 216 440 624 982 40133 59 270 327 509 709 41354 401 81 814 49 989 42025 53 141 302 575 702 92 43025 458 44399 401 538 662 45186 512 46036 662 721 71 47153 323 91 706 48213 31 56 524 68 78 738 49024 465 570 617 49 815 40 925 50182 415 456 849 51100 270 513 660 794 927 52314 444 796 957 53165 783 853 54068 268 941 6490 55 165 261 601 23 86 56450 80 512 45 57104 366 58044 128 38 350 93 466 545 88 999 59054 204 508 950 60042 170 74 421 574 642 716 933 78 61015 84 569 951 60 61046 999 63080 183 287 375 400 578 848 964 64065 310 55 586 998 65230 472 565 901 74 66834 68 96 994 67164 202 425 62621 645 90 95 69483 544 927 33 70098 201 526 84 769 870 71392 452 20 722 896 72006 7 522 801 73125 200 40 355 604 719 49 61 99 74473 818 75139 862 906 76310 884 77095 633 80057 479 800 41 925 79053 251 841 78076 438 578 645 75 837 99 905 81136 218 480 774 900 12 96 82082 875 994

83332 765 884 961 81 84073 194 329 552 651 791 818 85054 878 86712 89 87230 55 310 99 513 60 635 752 937 88164 66 455 688 897 89800 239 70 719 61 90238 943 72 91003 263 555 752 92135 269 405 18 500 676 93157 236 541 63 814 936 94005 185 642 95464 97008 289 98058 202 320 614 886 99026 88 250 66 353 504 744 906 100356 617 906 101203 428 501 654 71 937 82 102059 105 288 666 955 103423 537 700 4 954 60 104188 435 67 746 105287 421 699 737 106881 055 114 412 547 659 67 889 107065 229 322 443 624 852 108282 392 627 999 109020 189 223 391 452 57 92 731 859 68 918 110075 153 34 476 517 804 927 11249 72 112122 113133 438 689 953 114228 543 115144 953 116131 242 431 67 781 845 117215 87 315 118163 87 452 539 620 120105 412 51 801 121092 330 54 654 949 122002 123 535 55 87 92 123027 129 253 124454 683 88 729 22 125275 477 530 126035 127043 456 128287 863 959 61 129419 525 635 732 919 130368 702 131188 591 701 84 132352 133128 547 795 134053 86 696 135117 98 240 315 429 531 34 86 726 893 957 136093 200 312 42 451 560 705 802 72 952 137242 56 347 490 518 718 845 902 56 138137 139110 938 140287 141298 365 66 142061 358 74 488 518 680 143096 99 234 679 144022 59 211 24 546 47 634 890 145104 366 872 935 61 146175 257 544 596 799 147650 724 29 915 74 148056 413 544 692 914 149216 514 747 948 150336 449 861 151671 672 152110 91 360 602 800 833 153049 287 392 499 502 154037 681 727 155100 156123 69 815 157090 396 508 706 76 870 159010 136 479 891

549 966 96 26152 325 586 947 27386 618 66 88 28120 657 29014 43 258 394 428 39 649 50 98 791 890 916 30098 186 94 433 578 633 770 31143 58 85 396 530 725 800 32137 281 370 789 862 33001 110 146 577 757 831 111 34056 111 356 464 528 76 679 35007 46 79 102 16 63 71 254 509 774 987 36015 158 729 37105 307 512 698 704

38242 69 83 854 85 39362 712 834 40022 214 683 765 934 41358 91 419 595 642 858 906 42034 191 473 597 666 80 836 64 43008 533 892 44699 45069 123 599 695 46088 707 890 47138 394 684 702 81 48203 429 641 49179 437 856 50336 649 727 51232 411 19 635 872 52075 119 68 474 649 53207 28 593 620 74 886 960 98 54034 99 109 64 415 565 628 55668 772 912 56117 429 857 78 57155 669 744 860 58019 82 506 62 704 59106 516 82 715 90 878 933 60173 229 73 61071 293 308 56 558 670 62095 686 785 6318 23 64156 347 595 606 703 65049 371 87 929 66064 286 329 49 698 742 67117 760 94 809 27 68029 107 224 433 592 827 66 69008 14 162 522 51 809 65 70001 180 325 79 839 939 71125 419 633 911 38 69 83 72293 305 904 73332 422 76 625 26 926 86 744474 676 709 75282 595 795 858

76278 80 335 442 717 982 6 77516 675 768 989 78128 332 528 603 7 76 99 706 965 74 79545 59 771 80105 270 3 732 44 805 17 903 81062 123 7 856 966 62088 204 446 71 509 684 874 83214 82 5 428 821 974 84106 417 893 619 80 70 85101 25 96 315 470 533 624 812 86088 102 299 331 432 739 872 87303 472 539 698 853 88464 8 509 18 71 89070 311 516 916 90039 70 97 313 562 661 4 89 901 91055 139 270 590 903 920023

Go INN Piszca

Rusini w zachodniej Polsce.

Lwowska „Sprawa Narodowa“ podaje niezwykle ciekawe wiadomości o napływie urzędników-Rusinów do Poznania i na Pomorze:

Dość dziwne zjawisko daje się w ostatnich latach obserwować w Poznaniu i w całej zachodniej dzielnicy naszej. Oto coraz liczniej napływają tu Rusini, którzy zajmują najrozmaitsze stanowiska i, aczkolwiek nie występują jawnie wrogo przeciwko polskiej ludności i przeciwko władzom, to jednak przy każdej sposobności łatwo można wyczuć nastrój w ogóle bardzo niechętny. Natomiast w wielu wypadkach miewa miejsce zbliżenie pomiędzy tymi przybyszami z południowo-wschodu, a resztkami Niemców, którzy, w myśl kategorycznego nakazu z Berlina dotychczas na naszej ziemi pozostali. (Jak daleko sięga to zbliżenie obserwaliśmy w Rynarzewie, gdzie b. poseł Węłykanowicz był nauczycielem. — Nasza uwaga). Na jakich warunkach zostało ono zawarte? Czy ten napływ Rusinów nie jest czasami wynikiem jakiejś zakonspirowanej umowy niemiecko-ruskiej?

Na pytania te trudno bardzo jest znaleźć jakąś pozytywną odpowiedź. Ze względu jednak na weiskanie się Rusinów do najrozmaitszych instytucji, dokąd właściwie tylko całkiem zaufani ludzie powinni być dopuszczeni, przyżądaj pomiędzy tymi dwiema mniejszościami jest bardzo zastanawiająca i powinna bezwarunkowo zwrócić uwagę czynników, powołanych do badania tendencji i nastrojów, panujących wśród wszelkich mniejszości.

Bez Sudetów nie zginie ani Europa ani Czechosłowacja.

Paryz, 7. 9. (PAT). W kołach politycznych ParYZa duży wrażenie zrobił wczorajszy artykuł wstępny deputowanego radykalnego i wiceprezesa partii radykalnej naczelnego redaktora dziennika „La Republique“ Emila Roche, który oświadcza, że rokowania w sprawie czeskiej powinny toczyć się w dalszym ciągu i że muszą one doprowadzić do rozwiązania pokojowego.

Kluczem zagadnienia jest kwestia czy rząd czechosłowacki może uważać 3 miliony Niemców sudeckich za wiernych obywateli państwa, jeżeli tak, to wszystkie trudności dadzą się w ten, czy inny sposób uregulować, jeżeli zaś nie, to sytuacja z konieczności będzie się rozwijać w tym kierunku, że obie narodowości, które nie mogą dojść ze sobą do zgody w ramach scentralizowanego ustroju czeskiego, będą musiały się rozjeść i rozdzielić. Ani jedna z nich, ani Europa centralna przez to nie zginie.

Węgiel niemiecki w Gdańsku.

Gdzie sankcje polskie?

Gdańsk, 7. 9. Do Gdańska przybył wielki transport węgla niemieckiego na potrzeby Wolnego Miasta. Jak pisze „Goniec Warszawski“, Gdańsk żyje z przeladunku polskiego węgla, który eksportujemy za granicę, oraz z przeladunku rozmaitych innych towarów. Płacimy mu za to ciężkie pieniądze, a w myśl konwencji polsko-gdańskiej sprowadzamy w zamian najrozmaitsze tandetne towary w rodzaju obrzydliwego „szwajcarskiego“ sera gdańskiego, rozmaitych past rybnych i innych trujących ersatzów. Wolne Miasto odwiedzają się nam w ten sposób, że kupuje węgiel z Niemiec, choć my mamy go pod dostatkiem i nie wiemy, gdzie go jeszcze sprzedać po uprzywilejowanej cenie.

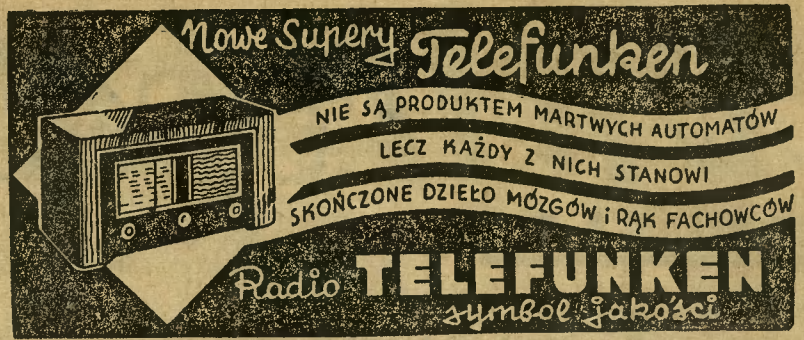
Gdy się te wszystkie wypadki codziennie gromadzi, rozumnego obywatela ogarnia melancholia. Nie widać z naszej strony żadnego oporu, żadnego stosowania sankcji, nie widać siły, która by zmusiła naszego zachodniego sąsiada do zachowania szacunku wobec nas.

Z Międzynarodowej Konferencji Parlamentarnej.

Warszawa, 7. 9. (Tel. wł.) Na wczorajszym plenarnym posiedzeniu Międzynarodowej Konferencji Parlamentarnej i Ekonomicznej uchwalono nast. wnioski komisji transportowej: konferencja wyraża życzenie, aby poszczególne rządy wzięły niezwłocznie pod rozwagę zagadnienie koordynacji różnych środków transportowych oraz międzynarodowych instytucji powołanych do zajmowania się transportem. 2) Aby rządy użyły wszelkiego możliwego poparcia technicznym organizacjom międzynarodowym i badały możliwości dokładnego uregulowania środków transportu. 3) Aby międzynarodowa organizacja koordynacji środków transportowych opracowała techniczny plan współpracy ogólnej, a to dla ułatwienia podjęcia szerokiej wymiany między narodami, która powinna nastąpić po obecnym okresie odbudowy politycznej i ekonomicznej. (r.)

Nikt żydów nie chce.

Wiedeń. (PAT) Jak wiadomo od kilku miesięcy znajduje się na Dunaju obok Bratysławy na pograniczu austriacko-czechosłowackim francuski statek „Quenia“, mający na swym pokładzie żydów emigrantów z Wiednia. Statku tego nie chce przyjąć żadne państwo. Obecnie władze węgierskie zagroziły, że przetrną linię, na której statek ten przymocowany jest do brzegu węgierskiego. Żydzi, w liczbie 47 osób, zwrócili się do władz czeskich z prośbą o pozwolenie wylądowania na ziemi słowackiej. Otrzymali oni jednak odpowiedź odmowną.

wystawiamy na Dorocznej Wystawie Radiowej w Warszawie.

Nowa prowokacja Gdańska znów wzburzy opinię całej Polski.

Gdynia, 7. 9. Policja gdańska aresztowała we wtorek na dworcu głównym w Gdańsku dwóch polskich funkcjonariuszy kolejowych z obsługi pociągu łódzkiego.

Jak twierdzą władze gdańskie, powodem aresztowania miało być to, że polscy kolejarze chcieli przemyścić 10 kg mięsa.

W kołach politycznych Gdańska są zdania, że chodzi tutaj o rewanz za aresztowanie w tych dniach w Chojnicach trzech celników gdańskich, którzy zakazanymi przejeżdżającymi chcieli dostać bez biletów do pociągu niemieckiego, a zatrzymani w obraźliwych słowach wyrażali się o Polsce. Sąd polski zasądził ich na trzy tygodnie aresztu.

Przeciwko aresztowaniu celników senat Wolnego Miasta Gdańska skierował pismo do komisarza gen. R. P., w którym domaga się(?) zwolnienia aresztowanych.

Ponadto delegat gdański udał się do

Chojnic, aby na miejscu stwierdzić przebieg całego wypadku aresztowania.

Prasa gdańska pisze, że władze Gdańska występują nawet notę do rządu R. P. w Warszawie.

Zastanawiające są ciągle prowokacje Gdańska, który będąc niczym jako państwo usurpuje sobie prawo traktowania Polski na stopie równy z równym. Wysłanie delegata, o czym podaje „Vorposten“ jest czymś niesłychanym. Czy celnik gdański ma badać prawomocność wyroków polskich sądów? Czy senat gdański ma prawo protestować w swej nocy przeciw takiemu wyrokowi o obrazę państwa i narodu polskiego? Bezcelność Gdańska przechodzi wszystkie granice elementarnej przyzwoitości, wymaganej nawet w koszarach S. A. czy temu podobnej ubikacji — red.

Kto osłabia Polskę?

Pięć tysięcy hektarów ziemi polskiej przechodzi w ręce Ukraińców.

Warszawa, 7. 9. „Nowa Rzeczpospolita“ stwierdza z przykrością smutny fakt, że na ziemi czerwińskiej liczni są przedstawiciele ziemiaństwa polskiego, którzy nie poczują się do żadnego obowiązku troski o utrzymanie ziemi polskiej w polskich rękach. Nie brak wśród nich nazwisk „wielkich“, arystokratycznych rodów.

Pięć przykładów tej upokarzającej rzeczywistości, jak jest wyprzedawanie ziemi polskiej obcym żywiołom, podaje ostatni numer pisma „Zespol“. Oto one:

Majątek Mikaszów, pow. Lwów. Właściciele tego majątku pp. Jerzy i Anna Rozwadowscy rozparcelowali w 1929 roku 10,5 ha między 14 nabywców. Z tej liczby — 13 Ukraińców i jednego Polaka. W 1931 roku ciż sami państwo Rozwadowscy dokonali parcelacji 21,48 ha wyłącznie między Ukraińców, oraz w 1933 r. — 32 ha również wyłącznie między 19 Ukraińców.

Właścicielka majątku Gaje, pow. Lwów, ks. Seweryna Sapieżyna rozparcelowała w 1925 r. 26 ha między 65 nabywców, z których 49 było Ukraińcami, jeden żydem i aż 15 Polaków.

Właściciele majątku Laszków—Szczurówice, w pow. brodzkim, pp. Onufry i Olimpia z Podlewskich Horodyńscy sprzedali cały rozległy klucz, składający się z pięciu folwarków obszar 4.200 ha żydom: Mojżeszowi Goldwasserowi i Spółce Leśnej we Lwowie (Oswald Dawid). Trudno się dziwić, że przy parcelacji Laszkowa ziemi nabyło zaledwie 82 Polaków, natomiast wśród nabywców znalazło się aż 512 Ukraińców, no i... trzech żydów.

Właściciel majątku Rosochowaciec, pow. podhajecki, p. Władysław Jankowski (nawiasem mówiąc: przed wojną wybitny działacz... narodowo-demokratyczny!), rozparcelował w okresie od 1925 do 1932 r. ziemię między 76 Polaków, 218 Ukraińców i dwóch żydów.

Właściciel majątku Jagielnica hr. Lancokoroński rozparcelował 1000 ha wyłącznie między Ukraińców.

„Zespol“ zapowiada dalszą listę tego rodzaju, podobno „bardzo znaczną“. Trzeba ją ogłosić jak najprędzej. Może dopiero zestawienie tych krytycznych faktów wywoła gdzie trzeba alarm i czujność.

Król Piotr II. skończył lat 15.

Niech rośnie na pociechę braci Jugosłowian!

Białogród, 7. 9. (PAT). Wczoraj z okazji 15-iej rocznicy urodzin króla Piotra II w całej Jugosławii odbyły się we wszystkich świątyniach uroczyste nabożeństwa. W stolicy modły dziękczynne w katedrze odprawił patriarcha w asyście 6 arcybiskupów. Na nabożeństwie tym obecni byli ks. regent Paweł, regenci królewscy Stankowicz i Perowicz, członkowie rządu z premierem Stojadinowiczem na czele, przewodniczący obu izb parlamentarnych, korpus dyplomatyczny, wyżsi wojskowi i wiele innych osobistości. Po odprawieniu modłów patriarcha

wyłosił przemówienie, które zakończył okrzykiem na cześć króla Piotra II i rodziny królewskiej.

W ramach wczorajszego święta odbyła się następnie w Białogrodzie wspaniała defilada oddziałów wojskowych i organizacyj. W całym kraju ludność żywiłowo manifestowała na cześć króla. W stolicy rozentuzjazzmowane tłumy gromadziły się przez cały dzień na ulicach, urządzając królowi Piotrowi gorące owacje. Wieczorem na Dunaju, wspaniale iluminowanym oraz w parku Kalidegdan odbyły się wielkie zabawy. Nocą miasto tonęło w powodzi światła.

Kto wywołał zajścia w Bielsku?

Z Bielska donoszą: Do niemieckiej księgarni Hohna u wylotu ul. Kolejowej w Bielsku, gdzie w piątek wieczorem spalono książki z wystawy, rzucano ubiegłej nocy petardę. Eksplozja spowodowała pożar, który strawił księgarnię wraz z urządzeniem. Przed księgarnią i willą senatora Wiesnera pełnią służbę posterunki policji i żandarmerii wojskowej.

W związku z zajściami antyniemieckimi w Bielsku wydelegowana została przez woj. Grażyńskiego do miasta specjalna komisja śledcza, złożona z nadinspektora Żułtaszka i zastępcy kierownika wydziału bezpieczeństwa Iwanickiego ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Obydwaj urzędnicy odbyli w

obecności starosty i wicestarosty bielskiego konferencję z sen. Wiesnerem, którego zapewniali, że władze zarządziły wszelkie środki bezpieczeństwa celem zapobieżenia powtórzeniu się zajść.

„Schlesische Zeitung“ uległa konfiskacie za niektóre ustępy opisu zajść. W nieskonfiskowanej części pismo to zaznacza, że szkody sięgają 30 tysięcy złotych, podając, iż sam senator Wiesner przez wybić w jego domu 74 szyb i zdemolowanie ogrodzenia poszkodowany został na tysiąc złotych.

Katowicka „Polonia“ przypisuje demolarstwo lokali niemieckich w Bielsku demonstrantom żydowskim.

Katastrofa w kopalni.

Rybnik, 7. 9. (PAT). W nocy z 5 na 6 bm. w podziemiach kopalni „Szyby Jakowice“ w Boguszowicach wydarzyła się katastrofa na pochylni. Trzech górników zasypanych zostało zwałami węgla. Zaalarmowana kolumna ratownicza przystąpiła natychmiast do akcji ratunkowej, w wyniku której wydobyto wszystkich trzech górników żywych. Odniesli oni jednak ciężkie obrażenia. Na miejsce wypadku wyjechał delegat okręgowego urzędu górniczego, celem ustalenia przyczyny katastrofy.

W 107 rocznicę zgonu gen. Sowińskiego.

Warszawa, 7. 9. (PAT). Legia Inwalidów Wojsk Polskich im. gen. Józefa Sowińskiego uczciła wczoraj niezwykle uroczyste 107 rocznicę zgonu bohaterskiego obrońcy Woli i swego patrona gen. Sowińskiego.

W godzinach wieczornych na specjalnie zorganizowanych we wszystkich miastach Polski akademiach, członkowie Legii wysłuchali przemówień i referatów na temat bohaterskiej obrony Woli przed najeźdźcą przez gen. Sowińskiego.

Narady organizacji urzędniczych przed wyborami samorządowymi.

Warszawa, 7. 9. (Tel. wł.) W organizacjach urzędniczych odbyły się pierwsze konferencje poświęcone bliskim wyborom do samorządów w większych miastach Polski. Na dzień 2 października wyznaczone zostało posiedzenie zarządu głównego Stowarzyszeń Urzędników Państwowych, na którym zapadną ostateczne decyzje co do stanowiska związków urzędniczych podczas wyborów. (r)

Prace nad budżetem na rok 1939-40.

Warszawa, 7. 9. Wszystkie ministerstwa otrzymały już z podległych sobie terenów preliminarze do budżetu państwa na rok gospodarczy 1939-40 i rozpoczęły prace uzgadniające wnioski, nadesłane z terenów, z wnioskami poszczególnych resortów. W pierwszej połowie września br. wpłyną do Ministerstwa Skarbu projekty preliminarzy budżetowych poszczególnych ministerstw, które stanowią podstawę do dalszych prac nad zestawieniem łącznego preliminarza budżetowego całego państwa. Prace nad całością budżetu rozpoczyna się w Ministerstwie Skarbu prawdopodobnie w dniu 15 września br.

Wszystkie oszczędnościowe zarządzenia i uchwały rządu mają i nadal być ściśle przestrzegane, przy czym istnieje podobno tendencja, aby rozmiary przyszłego budżetu nie przekraczały ram budżetu tegorocznego.

Dochody skarbowe w sierpniu.

Warszawa, 7. 9. (PAT). Tymczasowe zamknięcie rachunków skarbowych za miesiąc sierpień br. tj. 5-ty miesiąc okresu budżetowego 1938-39 wykazują dochody w kwocie 190.109 tys. zł. i wydatki 190.910 tys. zł. Niedobór wynosi zatem 801 tys. zł. Sierpień jako miesiąc, na który nie przypadają terminy większych płatności podatkowych, jest stale okresem słabszych wpływów.

Zmarł rusin, który był obrońcą poznańczyków.

W Bratysławie (w Czechosłowacji) zmarł wybitny ongiś działacz obozu ruskiego w Małopolsce — dr Dymitr Markow.

Jako poseł do austriackiego parlamentu (od 1908—1914 r.) jako świadomy Słowianin często wytykał sprzymierzeńcom Austrii, tj. Berlinowi jego barbarzyństwo i prawa wyjątkowe stosowane wobec Polaków w Poznańskim.

W czasie wojny Markowa aresztowano, stawiono przed sąd wojskowy i skazano na śmierć. Wykonanie wyroku wstrzymała interwencja króla hiszpańskiego Alfonsa XIII, a w r. 1917, wskutek amnestii zarządzanej przez nowego cesarza Karola I, opuścił więzienie.

Z Wielkopolski i Pomorza

NASI SPRAWOZDAWCY O ŻYCIU PROWINCJI

INOWROCŁAW

Biblioteka miejska czynna jest codziennie od godz. 17 do 18, w soboty od 17 do 19.

Biblioteka Tow. Czytelnia Ludowych mieszcząca się w Domu Katolickim przy ulicy Plebanka, otwarta jest codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 17 do 19.

Biblioteka Kolejowego Przysp. Wojsk. w świetlicy „Ogniska” przy ul. Magazynowej otwarta w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17 do 19.

Kartka sanitarna, tel. 276 czynna w dzień i w nocy.

— **Nocny dyżur** pełni apteka „Pod Krzyżem”.

REPERTUAR KIN:

As: „Powrót Arsena Lupina”.
Słońce: „Pieśniarz jej wysokości”.
Stylowy: „Zemsta Tarzana”.
Świt: „Ekscentryczna dama”.

— **Nowy kurs modelarstwa lotniczego i szybowcowego** organizuje zarząd obwodu miejskiego ŁOPP w Obwodowej Modelarni Lotniczej, mieszczącej się w gmachu Muzeum Lotniczo-Gazowego przy ul. Marsz. Piłsudskiego nr. 14. Zgłoszenia na kurs przyjmuje instruktor w muzeum w godzinach otwarcia. Zarząd apeluje do młodzieży szkolnej i pozaszkolnej o zainteresowanie się kursem.

— **Czyje rzeczy?** W tut. komisariacie znajdują się rzeczy pochodzące z kradzieży: zegarek damski srebrny z branzoletką, zegarek męski srebrny, szczyrtek z okuciem rogowym i srebrne guziki do mankietów. Właściciele skradzionych przedmiotów mogą zgłosić się po odbiór w tut. komisariacie w godzinach urzędowych.

— **Stacja Opieki nad matką i dzieckiem** ze względu na remont czynna we wrześniu nie będzie. Kuchnia mleczna w szkole Staszica jest nadal czynna między godz. 8—11. Poradnia dla kobiet ciężarnych czynna będzie we wrześniu w Schronisku dla starców przy ul. Św. Ducha 61 w środy od godz. 13,30 do 14,30.

— **Osobiste.** Urlop wypoczynkowy rozpoczął lekarz miejski p. dr. Bydalek. W czasie od 5 września do 2 października br. obejmując zastępstwo w sprawach miejskich i sprawach lekarza powiatowego na miasto Inowrocław p. dr. Sroczynski, w sprawach państwowych pomocy lekarskiej dla funkcjonariuszów państwowych p. dr. Wasilewski, lekarz powiatowy.

MOGILNO. (mk) Kino „Bałtyk”: „Moskwa—Szanghaj”.

— 4 bm. odbyło się strzelanie żniwne, urządzone przez Bractwo Kurkowe. Królem został p. Janiczek, I rycerzem p. zaw. Włochowiec i II ryc. p. Jeske.

GEBICE. (mk) 7-letni syn rolnika Krawczyka zbliżył się do pieca tak niefortunnie, że zapalił się na nim ubranie. Nieszczęśliwemu pomógł z pomocą matka, która ugasiła na nim ogień. Krawczyk doznał poparzeń na twarzy, rękach i nogach i odstawiono go do szpitala pow. w Strzelnie.

STRZELNO. (w) 4 bm. wieczorem napadnięty został handlarz Stanisław Wróblewski na najruchliwszej ulicy Strzelna i pobity. Nożownicy zniekształcili Wróblewskiemu twarz do tego stopnia, że prawie ucięli nos oraz zdarli z czaszki skórę. W ciężkim stanie odstawiono ofiarę do szpitala powiatowego w Strzelnie, gdzie dotąd nie odzyskał przytomności. Za sprawcami policja tutajse czyni dochodzenia.

— Przy licznych udziałach zamieszcowych kół śpiewaczych odbyła się 4 bm. w Strzelnie uroczystość 25-lecia istnienia Tow. śpiewu „Harmonia”. Rano zebrały się organizacje ze sztandarami przed Parkiem Miejskim skąd uformował się pochód, który wyruszył do kościoła farnego na nabożeństwo. W sali Parku Miejskiego odbyła się uroczysta akademie. Po pieśni powitalnej, wykonanej przez Tow. „Harmonia”, prezes Radomski zagaił akademie, witając przybyłych. Na przewodniczącego powołano założyciela Tow. śpiewu „Harmonia” ks. prob. Sarniewicza z Trzemeszna, na ławników prezesa honorowego Fr. Barczaka, ks. prałata Ig. Czechowskiego, burm. Radomskiego i prezesa Sokola strzeleckiego sędziego St. Majcherkiewicza, po czym sekretarz Szwarz odczytał obszernie sprawozdanie z 25-letniej działalności koła. Po przyjęciu sprawozdania nastąpiło składanie życzeń i odczytanie nadesłanych telegramów. Honorowy prezes p. Fr. Barczak wręczył piękny dyplom ks. prob. Sarniewiczowi, prezesowi A. Radomskiemu, kpt. Piątkowskiemu. W ogrodzie odbył się koncert oraz popisy śpiewacze.

KCYNIA. (ks) 5. bm. o godz. 17,30 z niewyjaśnionych przyczyn wybuchł pożar w zabudowaniach budowniczego p. St. Pezackiego. W górnych kontygnacjach chlewow zajęło się siano. Grozę niebezpieczeństwa potęgował brak wody, od kilku miesięcy bowiem wodociąg miejski nie dostarcza potrzebnej wody z powodu uszkodzenia pompy. Zaalarmowano straż z Wapna, która rozwinęła węże na długości 600 metrów, czerpiąc wodę ze stawu p. Danielewi-

cza. Pożar ulejęscowiono. Nową pompę rozpoczęto w tych dniach kopać i jest nadzieja, że za sześć tygodni będzie normalny dopływ wody.

WAGROWIEC. (a) Jednej z ostatnich nocy skradziono rolnikowi Gustawowi Stockbrucharowi z Kłodzina pow. wagrówieckiego 3 konie ze etajni i półsorki robocze. Dochodzenia w toku.

— Zmiany personalne wśród grona profesorskiego w Państw. Liceum i Gimnazjum w Wągrowcu są nast.: Z nowym rokiem szkolnym opuścili zakład pp.: mgr. H. Kapsówna, Kąbówna, ks. prof. Michalkiewicz, W. Rybotycki i Br. Zieliński. Przybyli natomiast pp.: J. Kulczycka z Chodzieży, mgr. Bol. Kulczycki z Wolsztyna, D. Maciejewski z Wągrowca, ks. prof. Mikołajczak z Szubina, mgr. St. Rząca z Leszna, mgr. W. Konwińska z Katowic i mgr. A. Zgoliński z Ostrowa Wlkp.

OSTRÓW WLKP. (lj) Swego czasu informowaliśmy o skazaniu przez ostrowski sąd okręg. dr. Gustawa Rathausa z Ostrzeszowa na rok więzienia za zaniedbanie obowiązków i spowodowanie śmierci swej pacjentki śp. Józefy Michalskiej, którą w krytycznym momencie pozostawił bez opieki, co było przyczyną komplikacji porodowej i w rezultacie — śmierci położnej. Obecnie, na skutek odwołania wniesionego przez obrońcę lekarza, sąd apelacyjny w Poznaniu nie podzielił stanowiska sądu I instancji, uchylił zaskarżony wyrok i uwolnił oskarżonego od winy i kary.

Nieszawa kształci młodych kupców.

Nieszawa. W niedzielę, 4 bm. odbyło się w Nieszawie uroczyste otwarcie 1-roczonej szkoły dokształcającej kupieckiej i stornia. Ta nowa placówka powstała z inicjatywy ks. proboszcza Kneblewskiego dzięki poparciu p. wizytatora Kozłowskiego oraz całego społeczeństwa nieszawskiego. O godz. 11 prastary kościółek wypełnili goście, młodzież oraz delegacje organizacji miejskich. Wzniosłe kazanie wygłosił ks. prob. Kneblewski, część muzyczną wykonała pięknie p. prof. Ossendowska.

Po nabożeństwie uroczystość przeniosła się na Rynek, gdzie do licznie zebranych przemawiali w imieniu p. wojewody p. naczelnik Cicholewski, z ramienia miasta p. rejent plk. Kaczkowski. Piękne, serdeczne

— W sobotę nad ranem dokonano włamania przez wybite okna wystawowego do sklepu manufaktury p. E. Marszałka przy ul. Kaliskiej. Sprawcy zabrali kilka sztuk materiałów ubraniowych wartości 600 zł.

OSTRÓW WLKP. (lj) 31. 8. r. b. około godz. 18 wybuchł groźny pożar w tartaku parowym p. A. Dirskiego w Biadkach (pow. Krotoszyn), w którym przeciera się drzewo z nadleśnictwa państwowego Glińnica. Ogień powstał najprawdopodobniej wskutek zapalenia się suchych trocin od rozgrzanego łożyska maszyny. Żywił w krótkim czasie rozprzestrzenił się na cały teren tartaku, ogarniając również wielkie ilości drzewa już obrobionego. Pośpieszyli z pomocą, oprócz okolicznych straży pożarnych, straż z Ostrowa, Kalisza i Krotoszyna oraz parowozy ze stacji Krotoszyn z kilku obsadami kolejowej straży pożarnej, która tłumiała ogień od strony torów kolejowych, nad którymi położony jest tartak. Mimo nadludzkich wysiłków spłonęły doszczętnie wszystkie budynki wraz z urządzeniem i maszynami, stanowiące własność p. Dirskiego, wart. blisko 100 tysięcy złotych oraz drzewo własności Dyrekcji Lasów Państwowych, przedstawiające wartość około 200 tysięcy zł; to ostatnie ubezpieczone było w Kraj. Ubezpieczalni, tartak zaś w Tow. Ubezpiecz. „Union”. Obliczenia te są przewidywane i osiągnąć mogą znaczniejsze jeszcze sumy. Żywił opanowano dopiero około północy, a praca nad dogaszaniem zgłiszcz trwała do rana.

przemówienia o celach i zadaniach szkoły wygłosili p. wizytator J. Z. Kozłowski i dyrektor szkoły ks. proboszcz Kneblewski. Aktu poświęcenia szkoły dokonał ks. kanonik Ast. W imieniu szkół handlowych złożył życzenia na ręce ks. prob. Kneblewskiego dyrektor Liceum Handlowego bydgoskiego inż. E. Wasilewski.

Po poświęceniu gmachu obecni zwiedzili nową szkołę, po czym ks. proboszcz Kneblewski podejmował u siebie śniadaniem gości, władze miejskie oraz licznie reprezentowane ziemianstwo.

Oby inicjatywa i wielki wysiłek Nieszawy znalazł jak najwięcej naśladowców w innych miastach Polski.

trudnionych przy wapnie, rzucił łopata, wapna w kierunku przejeżdżającego maszynisty pociągu pospiesznego, zasypując mu twarz i oczy tak, że maszynista stał się niezdolny do dalszego kierowania. Pociąg pospieszny wskutek wypadku zatrzymano. Sprawca wybruku zajął się policja.

TCZEWA. (as) Kino „Apollo”: „Fortancerkki”; kino „Gryf”: „Gdy zakwitną bzy”.
— 3 bm. w jednym z składów położonych przy pl. Br. Pierackiego na kradzieży sklepowej przytrzymała zawodowa szepienfeldziarkę 68-letnią Augustynę Piątkowską, zam. ostatnio w Grudziądzu. Ustalono, że Piątkowska, która jest notoryczną złodziejką, przybyła do Tczewa na „gościnne występy”.

— 3 bm. wydział karny starogardzkiego sądu okr. na sesji w Tczewie rozpatrywał sprawę kupca Maksymiliana Klebowskiego z Pelplina, oskarżonego o zniewagę Narodu i Państwa Polskiego. Jak wynikało z aktu oskarżenia i zeznania świadków, 13 sierpnia br. wieczorem w Pelplinie powracający z restauracji do domu w towarzystwie Lanca i Szczypińskiego, Klebowski znieważał Państwo Polskie używając m. in. bardzo znamiennych słów: „Ja mam już dość tej Polski, gdy Hitler tu (na Pomorze) przyjdzie a to nastąpi „wkrótce” (!!!!), ja będę pierwszym hitlerowcem”. W wyniku rozprawy sąd okr. wydał wyrok skazujący oskarżonego na rok aresztu z zawieszeniem na 3 lata i 40 zł opłat sądowych.

PUCK. (ap) Karambol taksówki z motocyklem miał ostatnio miejsce w Pucku na ul. 10 Lutego. Gdynska taksówka nr 5, należąca do Z. Naracha, zam. w Gdyni (Świętojańska 33), wjeżdżając do Pucka najechała na wyjeżdżający motorower, rozbijając go doszczętnie. Jan Thrun, wł. motoroweru, badacz mięsa z Pucka doznał okaleczenia nóg i rąk. Rannemu udzielił pierwszej pomocy dr Jama. Winę ponosi szofer taksówki, który jechał nieprzepisową stroną i nie dawał sygnałów ostrzegawczych.

WEJHEROWO. (ap) Straż dla społeczeństwa — społeczeństwo dla straży. Pod tym hasłem rozpoczął się „Tydzień obrony przeciwpożarowej”. 4 bm. odprawione zostało nabożeństwo w kościele farnym, po czym nastąpiło otwarcie „Tygodnia obrony przeciwpożarowej” w sali Rady Miejskiej.

— W tych dniach nocą nieznanymi sprawcy wybili szybę w skrzynce-gablotce reklamowej kina „Casino”, mieszczącej się przy ul. Sobieskiego.

— Uroczystości obchodząc będące parafia swarzewska pierwszą rocznicę koronacji Matki Boskiej Swarzewskiej, przypadającej w dzień dorocznego wielkiego odpustu

w przyszłą niedzielę, 11 bm.

— Pielgrzymka do Częstochowy na ogólnopolski zlot kat. Stow. Młodzieży Męskiej, który odbędzie się 24 i 25 bm. u stóp Matki Boskiej Jasnogórskiej, organizuje się również w Wejherowie i okręgu wejherowskim. Koszty przejazdu pociągiem popularnym wynoszą (z Redy) w obie strony 15 zł. Kolejarze i ich rodziny korzystający z biletu bezpłatnego, płać tylko 1,50 zł.

GRUDZIĄDZ

— **Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego”** mieści się przy ul. Toruńskiej 22, tel. 1294. Biuro czynne od godz. 8—18-ej.

Pogotowie pożarnicze tel. 11-11.

Nocny dyżur pełni:

Apteka pod Koroną, Wybickiego 39 telefon 1437.

Apteka pod Gwiazdą, Chelmińska 26, telefon 1259.

— **TCL Biblioteka i Czytelnia** (ul. Legionów 23) otwarta od godz. 11—12 i 17—19 (w soboty tylko do godz. 18).

REPERTUAR KIN:

Apollo: „Gwiazda Rivieri”.

Gryf: „Anonimowy kochanek”.

Orzeł: „Mały Tarzan”.

— **Instytut muzyczny (konserwatorium)** im. Moniuszki w Grudziądzu, ul. Piłsudskiego 1/3 (róg Placu 23 Stycznia) tel. 2053 ogłasza wpisy na rok szkolny 1938/39. **Przedmioty:** fortepian, skrzypce, śpiew solowy, wiolonczela, instrumenty dęte, przedmioty teoretyczne. Uczniowie, którzy nie mają fortepianu, mogą ćwiczyć w szkole. Dla uczniów niezamieszkałych znaczna zniżka cenowego. **Kancelaria** otwarta od godz. 11—13 i od 16—19.

— **Osobiste.** Znany na tut. terenie ławnik miejski mistrz piekarski p. B. Spychała obchodził 4 bm. 25-letni jubileusz mistrzowski. Z tej okazji odbyło się w kościele św. Krzyża na intencję jubilatą nabożeństwo, celebrowane przez ks. prob. Klundera, zaś po południu grono mistrzów piekarskich oraz goście składali jubilatowi w jego mieszkaniu życzenia. Do życzeń tych przylączyła się również grudziądzkie przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego”.

— **Podniosła uroczystość.** 3 bm. odbyło się w „Gospodzie Rzemieślniczej” uroczyste zebranie b. uczestników strajku szkolnego, które zagaił prezes p. Murawski. Referat wygłosił p. mgr. Ruciński. Okolicznościowe przemówienie wygłosił p. starosta mgr. Grodyński, po czym udekorował w imieniu p. premiera Stawoj-Skiadkowskiego krzyżem zastugi pp. prezesa okręgu J. Mazura, Wł. Sobocińskiego, Fr. Guza i J. Napierskiego. W imieniu odznaczonych przemówił p. Mazur.

— **Chłopiec pod kołami samochodu.** 3 bm. na Placu 23 Stycznia wpadł pod przejeżdżający samochód chłopiec, lat około 12. Właściciel samochodu p. J. Smeja przewiózł chłopca do szpitala, gdzie lekarz stwierdził złamanie nogi. Nazwiska chłopca dotąd nie ustalono.

— **Kradzież roweru.** Z korytarza tut. urzędu pocztowego skradziono rower męski, wartości 100 zł na szkodę Jaskiewicza (Paderewskiego 55).

— **Zakończenie kursu kroju w Tow. Czeladzi Krawieckiej.** W „Gospodzie Rzemieślniczej” odbyło się 3 bm. uroczyste zakończenie 4-tygodniowego kursu kroju zorganizowanego przez miejscowy zarząd Tow. Czeladzi Krawieckiej. W kursie uczestniczyło 24 kandydatów z Grudziądza, Torunia i Kruszwicy. Po zagajeniu zebrania przez prezesa Tow. Czeladzi Kraw. p. Topolińskiego, instruktor kursu p. W. Samarzewski z Chorzowa (Śląsk) wygłosił dłuższe przemówienie, w którym wskazał na obowiązki, jakie czekają kursistów, po czym wręczył przyszłym mistrzom świadectwa i dyplomy.

— **Rozpoczęcie tygodnia obrony przeciwpożarowej.** 4 bm. z okazji rozpoczęcia tygodnia obrony przeciwpożarowej, odbyło się w kościele Najśw. Serca P. Jezusa uroczyste nabożeństwo, po czym nastąpiło poświęcenie ośrodka strażackiego w Małym Tarpinie, którego dokonał ks. wik. Lesiński. Okolicznościowe przemówienie wygłosili prezes honorowy straży pożarnej p. prez. Włodek oraz prezes straży p. wiceprez. Michałowski. W godzinach popołudniowych odbyły się strażackie zawody konkursowe.

— **Z ruchu Ch. Z. Z.** Pod przewodn. prezesa p. Malinowskiego odbyło się w „Gospodzie Rzemieślniczej” liczne zebranie członków czeladzi piekarskiej Ch. Z. Z. Obszerny referat o celach i zadaniach organizacji zawodowej wygłosił sekretarz okr. Ch. Z. Z. p. St. Kwiatkowski. Poza tym referent omówił nowelizację ustawy przemysłowej oraz podał do wiadomości, że w sprawie układu zbiorowego pracy z cechem piekarskim zwrócono się do inspektora pracy, który w tej sprawie zwoła konferencję. Nad referatem wywiązała się obszerna i rzeczowa dyskusja, w której przemawiali pp. Pawski, Stasiewski, Olszewski, Raflewski i inni.

Kronika Gdynińska

Gdynia, dnia 7 września 1938 r.

Dyżur nocny mają w bieżącym tygodniu następujące apteki:

Apteka pod Gryfem, ul. Starowiejska 34, telefon 51-29.

Apteka Świętojańska, ul. Świętojańska nr 122.

Apteka Bałtycka, ul. Śląska 42.
Apteka mgr. Grodzkiego, ul. Morska 155.
Apteka Nadmorska w Orłowie, ul. Orłowska.

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego” mieści się: Skwer Kościuszki 24 (nad cukiernią Fanqrata), tel. 14 60.

Telefony: Straż pożarna 17-08, pogotowie ratunkowe 12-40, kom. policji 16-11.

REPERTUAR KIN:

Bajka: „Detektyw z Honolulu”.
Lido: „Miłość w dżungli”.
Lily Chylonia: „30 karatów szeptania”.
Morskie Oko: „Lokaj Jaśnie Pani”.
Polonia: „Kraj miłości”.
Zorza-Grabówek: „Zbieg z San Quentin”.
Na scenie rewia pt. „Jedziemy do Abisynii”.
Miraz-Orłowo: „Magnolia”.

— **Złote Krzyże Zasługi** otrzymali za pracę nad rozbudową marynarki handlowej pp.: **Józef Belczowski** starszy mechanik na m/s „Pilsudski”, **Aleksander Jezierski** mechanik i **Edward Pacewicz** kapitan s/s Kosciuszko.

— „Pirat” i „Korsarz” wyruszyli na morze pod komendą uczniów Szkoły Morskiej. Kapitanem „Pirata” jest p. **Józef Langowski**, harcerz, uczeń II kursu Szkoły Morskiej, a dowódcą „Korsarza” jest p. **Wł. Sobolewski** również harcerz i uczeń II kursu Szkoły Morskiej.

— **Wynik strzelania o nagrody odstrzałowe króla Jana I Opalińskiego** w dniu 4-go bm. przedstawia się następująco: I Kitowski Jerzy 53/18, II Jereczek Jerzy 53/17, III Wojtasch Piotr 49/14.

— **Jacht „Krzysztof Arciszewski”** opuścił port gdyński, kierując się przez Kiel do Oslo.

— **Obroty portowe w sierpniu.** Obroty towarowe portu gdyńskiego za sierpień br. przedstawiają się następująco: Ogólny obrót zamorski łącznie z obrotem przybrzeżnym oraz wnetrzem kraju drogą wodną wyniósł **741.405,5 ton** (w lipcu 881.020,4 ton), z czego na obrót zamorski przypada 732.730,3 ton (w lipcu 861.518,6 ton). Z ostatniej cyfry na przywóz przypada **116.702,8 ton** (w lipcu 135.699,4 ton), a na wywóz **616.027,5 ton** (w lipcu 725.819,2 ton). Obrót przybrzeżny łącznie z W. M. Gdańskiem wyniósł **2.109,1 ton** (w lipcu 1.789 ton). Obrotu z wnetrzem kraju drogą wodną wyniósł **9.566,1 ton** (w lipcu 17.712,8 ton). W porównaniu do miesiąca sierpnia r. ub. ogólne obroty towarowe za mies. sprawozdawczy zmniejszyły się trochę, a mianowicie o 26.941,5 ton. Dlaczego?
— **Zjazd ekspedytorów i koncesjonowanych przewoźników samochodowych** odbywa się dzisiaj w Hotelu Dworcowym przy ul. Pierackiego 11a. Na porządku obrad m. in. zaopiniowanie memoriału w sprawie motoryzacji transportów w Polsce oraz sprawa utworzenia dworca samochodowego w Gdyni.

— **Dziecko pod pociągłem.** Siedmioletni Jerzyk Milczarek z Chylonii wpadł pod pociąg, bawiac się prawdopodobnie na torach. Nieszczęśliwe dziecko doznało zmiążdżenia stopy u jednej nóżki i przewiezione zostało do szpitala.

— **Przy budowie Domu Żeglarsza** doznał silnych potłuczeń zajęty przy szalowaniu Edmund Radziwiński z Orłowa. Po zaopatrzeniu go przez Pogotowie udał się do domu.

DZIENNIK BYDGOSKI

W PODRÓŻY JEDYNA LEKTURA

Tydzień Obrony Przeciwpowarowej trwać będzie, jak już donosiliśmy, do dnia 11-go września. Codziennie odbywa się koncert orkiestr o godz. 18, a także sprzedaż biletów, znaczków i nalepek.

„Zawisza Czarny” powrócił już na zimowe leże, kończąc szereg tegorocznych rejsów. Ostatnio na pokładzie „Zawiszy” odbyło podróże kilkudziesięciu nauczycieli.

— **93 uczniów** przyjętych zostało do Szkoły Morskiej na 180 zgłoszonych. W dniu 15 września „Dar Pomorza” wyruszy w dorożną podróż do Casablanki, na Antyle, Portorycę, Columbię, Jamajkę i Kubę.

— **T-wo Kredytowe Miejskie** ma powstać w Gdyni dzięki Stowarzyszeniu Właścicieli Nieruchomości, które poczyniło starania w tym kierunku.

— **Gość litewski w Gdyni.** We wtorek przyjechał do Gdyni attaché prasowy poselstwa litewskiego w Warszawie p. Statys Leskajitis, będący jednocześnie korespondentem dziennika kowieńskiego „Letuvos Aidas”. Gość litewski podczas pobytu w Gdyni, złożył wizytę w Komisariacie Rządu i w Urzędzie Morskim, a następnie zwiedził miasto, port i jego urządzenia.

Dom Rybaka.

W niedzielę 4 września odbyło się w Wielkiej Wsi w obecności p. wojewody pomorskiego **min. Raczkiewicza** i przedstawicieli władz cywilnych i wojskowych, organizacji, gości i ludności miejscowej, uroczyste poświęcenie **Domu Rybaka im. gen. Orlicz-Dreszera**, którego dokonał J. E. ks. biskup morski **dr St. Okoniewski** w asyście licznej klery.

Dom Rybaka powstał z inicjatywy stoł. Oddziału Ligi Morskiej i Kolonialnej, gdyż jak pięknie powiedział prezes LMK gen. Kwaśniewski „**serce Polski zatroszczyło się o Jej oczy otwarte na szeroki świat**”. Z kwotą 6.000 zł długo nie można było ruszyć z miejsca. Niezmordowana w trosce o ludność wybrzeża **dr. Titz-Kosko**, małżonka dyrektora Szkoły Morskiej, członkini Sekcji Rybackiej Zarządu Gł. LMK, uzyskała od Ministerstwa Opieki Społ. **10.000 zł na utworzenie Ośrodka Zdrowia** w przyszłym Domu Rybaka, potem posypały się dalsze fundusze i oto obecnie Dom jest już wykonany. Projektował go inż. **Ihnatowicz Lubiański** (dom jest bardzo piękny. Fotografia Pata, która była w prasie jest niekształcona dziwnie i krzywdząco). Budowlane prace wykonywał inż. **Obrzycki**. Koszt budowy wyniósł **125.000 zł**. Sekcja Rybacka z dyr. **Baranowskim** na czele włożyła w pracę nad założeniem tego domu bardzo wiele starania i umiejętności. Rodzina Rybaka znajdzie troskliwą pomoc w

Ośrodku Zdrowia, mieszczącym się na parterze. Będzie tam stacja **Opieki nad Matką i Dzieckiem**, poradnia przeciwożroczliwa i ambulatorium. **Województwo** dawać będzie na prowadzenie tego ośrodka subydia. **Czerwony Krzyż** — pielęgniarkę, **gmina** dopomagać będzie również do utrzymania tej niezmiernie potrzebnej placówki.

W Domu Rybaka mieści się dalej duża piękna sala, w której w lecie będzie **kino dla letników** (ażeb były dochody i ośrodek zdrowia był samowystarczalny), w sali tej odbywać się będą **kursy ratownicze, przeciw-gazowe, fachowe i zawodowe rybackie**. Pracę kulturalno-oświatową prowadzi będzie **Polski Związek Zachodni i T. C. L.** W przyszłości projektowane jest również założenie kuchni mlecznej dla dożywiania dzieci. Liga Morska i Kolonialna tworząca placówkę wychodzi ze słusznego założenia, że nie wystarczy mieć morze i okręty. Trzeba mieć **zdrowe zastępy ludzi morza**, którzy na morzu będą pracować i morza tego strzec.

Aczkolwiek jesteśmy **bardzo zdecydowanymi przeciwnikami tego, by Liga Morska i Kolonialna budowała świetlice zamiast okrętów**, w tym wyjątkowym wypadku, znając fatalny stan higieniczny ludności rybackiej na Wybrzeżu z całym uznaniem witamy tę niezmiernie potrzebną i pożyteczną placówkę.

Triumf polskiego śledzia.

Z kół wędzarniczych donoszą nam: Mamy do zanotowania niezwykle doniosły fakt z różnicą gospodarki rybnej: znany w Polsce pionier przemysłu rybnego na naszym wybrzeżu morskim, p. **Józef Konkela**, po mozolnych doświadczeniach wynalazł sposób solenia śledzi z polskiego Bałtyku, **uważanych dotąd nawet przez najbardziej mlarodajne czynniki za nienadające się do tego celu**. Sposób p. Konkela, zbadany przez ekspozyturę Państwowego Instytutu Higieny (2 września 1938 r. 2398, 2399/38), równocześnie z zasolonym śledziem yarmudzkim, wykazał, że **śledź polski po zasoleniu zawiera więcej składników wartościowych, niż śledzie importowane**.

Doświadczenie przeprowadzone przez p. Konkela **ma niezwykle znaczenie dla naszego rybołówstwa morskiego, jak również dla spożywczości w kraju**. Przede wszystkim

rybacy nasi, których głównym źródłem dochodu są szprotki, a których połowy w ostatnich latach nie dopisują, mogli łowić polskie śledzie, lecz te, jak już wspomnieliśmy, **uważane były za niezdadne do solenia i bezkwalifikowane, teraz właśnie będą mogli z powodzeniem łowić je na polskim morzu**. Połowy te w czasie tak zwanego sezonu martwego tj. od maja do końca października przynosić będą **około 100 tysięcy centnarów, a więc ponad 30 tysięcy beczek**. Jeżeli zważymy, że śledź polski tani i bardzo wytrzymały, znajdzie się na rynku wewnętrznym, kraj zaszczerdzi znaczne sumy, wydawane dotąd na śledzie importowane.

Inicjatywa p. Konkela powinna się spotkać nie tylko z uznaniem, ale także z wielkim poparciem właściwych czynników, czuwających nad równowagą budżetu gospodarczego Polski.

Skarga bezrobotnego stewarda.

Do Redakcji naszej zgłosił się b. steward okrętowy, obecnie bezrobotny, który od szeregu lat pływał na polskich statkach, ze skargą na „system protekcyjny”, który jak twierdzi panuje w pewnych instytucjach. Gdy kapitan jednego z Roburów zwrócił się telefonicznie do odnośnego biura po stewarda obecni tam **bezrobotni stewardzi marynarze zostali odprawieni z kwitkiem**, pracę otrzymał natomiast jakiś chłopak, który przyszedł z listem, a nie posiada nawet książeczki żeglarskiej.

Wyrzuciliśmy przypuszczenie że może ci bezrobotni marynarze i wykwalifikowani stewardzi mieli jakąś „przeszłość niejasną”

i nie chciano ich przyjąć z powrotem do pracy. Zapewniano nas jednak że **nie podobnego**. Są bez pracy, muszą tylko „żyć wspomnieniami” i czytać książki zamiast pływać, a na ich miejsce przyjmuje się protegowanych chłopaków.

To zarzut bardzo poważny i wskazanym by było, aby odnośne czynniki nie szczędziły trudu, by przekonać rozgorączconych, że „**prawo i sprawiedliwość nami rządzi**” i żadne listy polecające nie pomogą, bo bezrobotni marynarze i stewardzi muszą mieć pierwszeństwo na odnośne posady.

Chyba, że — nabroili i trzeba było usunąć tego lub owego.

Powstańcy pomorscy organizują się.

Powstańcy Pomorscy! Czy tacy istnieją? Znani są Powstańcy Górnośląscy aż z trzech powstań 1919 r. Są oni włączeni, jak wiadomo, w jeden potężny Związek Powstańców Śląskich.

Tysiące powstańców wielkopolskich mieszka na Pomorzu. Dopiero ostatnio konsolidują się liczne ich towarzystwa w jeden wielki Związek Powstańców Wielkopolskich. Lecz o powstańcach pomorskich nie się jakoś nie słyszy, nigdzie nie założyli własnych kół, ni towarzystw pod właściwą nazwą, by pielęgnować tradycję swych walk o niepodległość tak ważkich dla Polski.

Czyżby już nie było powstańców pomorskich? Jeszcze chyba nie wymarły setki tych, którzy walczyli na terenie samego Pomorza — tysiące tych, którzy z karabinem w ręku niecierpliwie czekali hasła, by ruszyć „na Niemca”, ani te kilkadziesiąt tysięcy powstańców pomorskich, którzy nie mogą odczekać się w wolności na ziemi swych ojców przekradali się przez kordon niemiecki, by jak najwcześniej wstąpić jako ochotnicy „obcokrajowcy” do wojska polskiego.

Niepodległościowcy, bojownicy o wolność Polski, tworzą jedną wielką rodzinę, szeregując się w poszczególnych związkach o właściwych nazwach. Na ziemiach zachodnich przyjęła się naz-

wa Powstaniec z dodatkami ziemi, województwa, za której wolność walczył.

Jaka jest więc przyczyna, że powstańcy pomorscy nie tworzą swego związku pod właściwą nazwą? Czy brak nam dowódców, ludzi energicznych, którzy utworzyli by koła w poszczególnych powiatach? Czy kilkadziesiąt tysięcy powstańców pomorskich nie ma prawa domagać się własny związek Powstańców Pomorskich?

Co należy czynić, aby Pomorzanie stanęli nareszcie jako równouprawnieni w szeregach innych związków niepodległościowców?

W myśl przepisów państwowych o stowarzyszeniach muszą wyłonić się komitety, które utworzą tymczasowe koła powstańców pomorskich w powiatach, miastach i gminach. Zjazd przedstawicieli tych pierwszych kół ustali statut i właściwą nazwę związku, wybierze naczelne władze, przeprowadzi rejestrację i ustali wytyczne do dalszej pracy.

Blizszych informacji udziela: por. **Konkolewski**, Toruń, Poniatowskiego nr 3 m 7.

Za komitet organizacyjny: por. **Kulierski**, por. **Konkolewski**, **Kuczowski** — Kartuzy, **Szpręga** — Tczew, dr. **Jacobson** — mjr. rez.

Kronika Toruńska

Toruń, dnia 7 września 1938 roku.

Nocny dyżur pełnią apteki:

Centralna, śródmieście.
Św. Anny — Bydgoskie Przedmieście.
Pod Łabędziem — na Mokrem.
Nadwiślańska — Jakubskie Przedmieście.

Pogotowie straży pożarnej tel 12-44.

Pogotowie ratunkowe tel. 19-91.

Telefon nr 14-46 posiada przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego” w Toruniu.

REPERTUAR KIN:

Aria: „Ich stu i ona jedna”.
As: „Marnotrawna córka”.
Mars: „Tango Notturmo”.
Świt: „Druga młodość”.

— **Repertuar Teatru Ziemi Pomorskiej.** Środa 7. 9. — Włocławek — „Pigmalion” — godz. 20.45. Czwartek 8. 9. — Ciechocinek — „Pigmalion” — godz. 20. Piątek 9. 9. — Toruń — **Bilety abonamentowe** wydaje i wszelkich informacji udziela kancelaria teatru, codziennie prócz niedziel i świąt od godz. 18-tej do 20-tej. Dyrekcja Teatru zaznacza, iż warunki abonamentów zostały zmienione na korzyść PT. Publiczności. Abonamenty z sezonu 1937/38 ważne do dnia 9 bm.

— **Szoferzy toruńscy przy stole obrad.** Dnia 3 bm. w Gospodzie przy ul. Sukienniczej, odbyło się pod przewodnictwem prez. Iwanickiego miesięczne zebranie filii toruńskiej Klubu Szoferów na Pomorzu. Po załatwieniu wstępnych formalności zebrani w bardzo ostry sposób skrytykowali postępowanie p. Grzonkowskiego, który swym zachowaniem utrudnia pracę klubowi. Obszernie poruszano sprawę złego stanu szos. Wszyscy kierowcy podkreślili, iż bezpośrednio przyczyną niszczenia się sprzętu samochodowego są właśnie złe drogi pomorskie. Wszyscy szoferzy apelują do władz kompetentnych, by drogi zniszczone naprawiono jeszcze przed zbliżającymi się deszczami jesiennymi. Sprawa ta dotyczy również ulicy na Nadbrzeżu, gdzie pełno jest różnych wybojów. Ożywiona dyskusja wywołała broszura warszawska, wydana przez p. Kłosa, która w ostry sposób krytykuje i potępia zawodowych kierowców samochodowych. Z kolei zebrani omawiali warunki swej pracy zawodowej, żaląc się na ciężkie warunki bytu i niekiedy przepracowania. W celu podniesienia poziomu umysłowego kierowców zawodowych, od października rb. prowadzone będą kursy wykładowe. Odśpiewaniem „Wszystkie nasze dzienne sprawy” zebranie zakończono.

— **W Toruniu został założony oddział Związku Żołnierzy I-go Korpusu Wschodniego.** Wszyscy koledzy wojskowi, jak i cywilni, zamieszkujący na Pomorzu, którzy służyli czynnie lub biernie w Legionie Puławskim, Brygadzie Strzelców Polskich, Dywizji Strzelców Polskich, I Polskim Korpusie, II Polskim Korpusie (Kaniowczyce), III Polskim Korpusie, Oddziale Polskim w Odesie, Oddziale Polskiej Brygady na Kaukazie, Oddziale Polskim na Murmaniu, Oddziale na Kubaniu, IV Dywizji Generała Żeligowskiego, V Dywizji Syberyjskiej, Związku Wojskowych Polaków, Naczelnym Polskim Komitecie, — a chcący przystąpić do zorganizowanego Oddziału, proszeni są o złożenie swych adresów do zarządu oddziału Związku Żołnierzy I-go Polskiego Korpusu Wschodniego w Toruniu, ul. Żeglarska nr 5 I pr. Sekretariat urzęduje we wtorki od godz. 18—20 i soboty od godz. 17—19.

— **Otwarcie izby zatrzymań.** Miejski komitet pomocy dzieciom i młodzieży i toruński okręg „Caritas” zawiadamiają, że 9 bm. o godz. 12 w lokalu przy ul. Most Pauliński 3, II p. odbędzie się otwarcie izby zatrzymań dla dzieci i włóczęgów. W programie uroczystego otwarcia przewidziany jest krótki referat o celach i założeniach izby zatrzymań.

— **Toruński balon „Gryf” przeleciał 280 km.** W zawodach balonowych juniorów, zorganizowanych przez Aeroklub Warszawski, uczestniczył również toruński balon „Gryf” z załogą: ppor. K. Sławiński i pomocnik pilota ppor. Edw. Lasisz. Według nadeszłych wiadomości, balon „Gryf” wylądował w pobliżu wsi Pronicza w województwie poznańskim, osiegając odległość 280 km. Według dotychczasowych wiadomości balon toruński zajmuje obecnie trzecie miejsce, co do odległości przebytej trasy.

— **Włóczyła się po mieście.** 5 bm. policja z III komisariatu zatrzymała 26-letnią **Jadwigę Różycką**, bez stałego miejsca zamieszkania i bez jakichkolwiek środków do życia. Różycka nachodziła różne mieszkania, podawała się za pielęgniarkę. Po spianiu odpowiedniego protokołu odstawiono ją do wydziału opieki społecznej zarządu miejskiego.

Pięć wielkich zebrań Stron. Pracy jednej niedzieli.

Toruń, 6. 9. (PAA) Stronnictwo Pracy urządziło w dniu 4 bm. pięć zebrań na Pomorzu, a mianowicie: w Działkowie, Lubawie, Lidzbarku, Nowymmieście i Jabłonowie. Zjazdy były poprzedzone konferencjami prezesów kół i działaczy organizacyjnych. Na zebraniach poddano ostrej krytyce nową ustawę samorządową.

Kronika

Bydgoszcz, dnia 7 września 1938 r.

KALENDARZYK

Dziś: Melchiora, Reginy p. m.
Jutro: Narodzenie NMP.
Wschód słońca o godzinie 5,19.
Zachód słońca o godzinie 18,35.

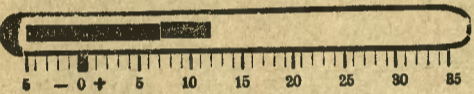
Stan pogody.

Pogoda o zachmurzeniu zmiennym.

Nad Polską przepływa obecnie wilgotne powietrze oceaniczne z zachodu. W związku ze wzrostem ciśnienia barometrycznego, dziś w całym kraju wystąpią niewielkie rozpozogodzenia. Poprawa pogody nie potrwa jednak długo, gdyż nad zachodnią Niemcy napływa już świeża masa powietrza morską, które spowoduje ponowny wzrost zachmurzenia. Znacznie słabsze usłonecznienie powoduje, iż powietrze oceaniczne, przepływając nad lądem, nie ogrzewa się tak szybko, jak w miesiącach letnich. Dlatego też obserwowane obecnie pogorszenie się stanu pogody ma już charakter jesienno-wieczorny. Wczoraj w całym kraju było przeważnie pochmurno, jedynie miejscami wystąpiły niewielkie przejaśnienia. Dziś rano w Bydgoszczy pochmurno. Przewidywany przebieg pogody: pogoda o zachmurzeniu zmiennym z przelotnymi deszczami. Temperatura od 15 stopni na zachodzie do 22 na wschodzie kraju. Umiarkowane wiatry zachodnie.

Termometr wskazywał dziś rano w cieniu:

DYŻURY NOCNE APTEK od 5—11 września br.:

- 1) Apteka pod Aniołem, ul. Gdańska, telefon 3385.
- 2) Apteka przy Placu Teatralnym, Marsz. Focha, telefon 1962.
- 3) Apteka Tarasiewicza, ul. Orla, telefon 3146.

Telefon Pogotowia Ratunkowego 26-15.

MUZEUM MIEJSKIE przy ul. Farnej otwarte codziennie od godz. 11—15, w niedzielę i święta od godz. 11—14. Obecnie w Muzeum wystawa prac artystów bydgoskich ze zbiorów Muzeum Miejskiego.

MUZEUM MIEJSKIE — Bielawki, ul. Br. Pierackiego 8, otwarte codziennie od godz. 11—14. Stała wystawa darów: obrazy Leona Wyczółkowskiego i rzeźby Konstantego Laszczki.

Biblioteka Nowości TCL przy ulicy Gdańskiej 30. I. p. podaje do łask wiadomości, że przez lipiec i sierpień wypożyczać będzie książki tylko od godz. 16—19-tej.

Z TEATRU MIEJSKIEGO im. K. H. Rostworowskiego

Ze względu na olbrzymie zainteresowanie jakie wywołały w naszym mieście gościnne występy, mistrza Ludwika Solskiego w sztuce „JUDASZ Z KARIOTHU” entuzjastycznie przyjmowanej przez szczerze wypełnioną widownię na pierwszych trzech występach, dyrekcji teatru udało się pozyskać zgodę mistrza Ludwika Solskiego na dalsze trzy występy tj. w dniu 7, 8 i 9 września. Wyjątkowo harmonijna gra zespołu na tle nowych, pięknych dekoracji w/g projektu Jadwigi Przeradzkiej i Aleksandra Jędrzejewskiego dopełnia całości tego pięknego widowiska. Udział biorą: Maria Bystrzyńska, Ludwik Barda, Jadwiga Domańska, Stanisław Dębicz, Stefan Drewicz, Aleksander Gajdecki, Tadeusz Kuźmiński, Edward Kowalczyk, Stefan Lochman, Stanisław Malatyński, Jadwiga Okońska, Bolesław Roslan, Edmund Szafranski, Leopold Skwierczyński, Michał Tatrzański, Stanisław Winczewski.

Dyrekcja Teatru mając na celu udostępnienie szerszym warstwom społeczeństwa i mieszkańcom przedmieścia ujrzenia mistrza Ludwika Solskiego w wspaniałej i genialnej kreacji „JUDASZA Z KARIOTHU”, urządza przedstawienie popołudniowe w niedzielę, dnia 11 bm. o godz. 4 po poł. po cenach znizowanych.

W przygotowaniu jedna z najciekawszych komedii ulubionego autora publiczności bydgoskiej Stefana Kiedrzyńskiego pt. „PIORUN Z JASNEGO NIEBA”. Udział w komedii biorą czołowe siły naszego zespołu pp. Krzywica, Wańska, Dębicz, Malatyński, Roslan, Winczewski.

Premiera wznaczona na sobotę dnia 10 bm.

„Ogonki” na ulicy.

(hk) W najruchliwszych punktach miasta stoja na ulicach „ogonki”. Ludzi strachliwych, pamiętających wojnę światową i związane z nią ograniczenia aprowizacyjne, ten niespodziewany widok wytrąca z równowagi.

— Czyżby znowu wojna? — pytają i szukają gorączkowo ostatnich wiadomości z frontu sowieckiego.

Nie, to nie wojna. „Ogonki” nie stoja przed piekarniami ani przed sklepami spożywczymi. **Ludzie tłoczą się do księgarń.**

Książka ma takie powodzenie? Bądźmy ściśli: podręczniki szkolne. Z rozpoczęciem roku szkolnego od razu zrobił się run na księgarń. Cafe popołudnia stoja w „ogonkach” dzieci i dorośli, rodzice, siostry, bracia, którzy dla swych najbliższych pociech kupują podręczniki i pomo-

ce szkolne. Przed księgarnią Gieryna policjant musi interweniować i robić porządek w czekającym niecierpliwie tłumie. Taki sam tłok jest przed innymi księgarniami — w śródmieściu i przy bocznych ulicach.

Dlaczego w tym roku są takie „ogonki”, skąd taki run na księgarń?

Wytlumaczenie jest proste: **W tym roku po raz pierwszy od wielu lat nauczyciele byli w stanie podać już w pierwszym dniu nauki wykaz wszystkich potrzebnych podręczników!** Dawniej trzeba było czekać na decyzję ministerstwa nieraz aż do połowy roku szkolnego. Teraz tylko drugie klasy liceów, uruchomione dopiero w tym roku, pozostały bez jednej książki! Gdzie indziej już nauka może iść normalnie i wszyscy chcą od razu nabyć podręczniki. Stąd też „ogonki” przed księgarniami.

Szczegóły o bydgoskiej Szkole Slusarskiej.

Jak już wczoraj o tym donosiliśmy, została otwarta w warsztatach głównych kolejowych w Bydgoszczy **4-letnia szkoła slusarska dla 160 uczni.**

Na pierwszy rok nauki przyjęto 40 uczniów, w pierwszym rzędzie sieroty, półsieroty oraz synów rodziców o licznej rodzinie względnie niezamożnych.

Książka dziekan Stepczyński wygłaszając serdeczne i podniosłe przemówienie do uczniów, podkreślił że otwarcie tej szkoły jest **prawdziwym darem Bożym dla nich**, z którego to daru powinni korzystać ku swemu najlepszemu pożytkowi i kochanej Ojczyźnie.

Naczelnik służby inż. Juszczański wyjaśnił, że kolej po czasach kryzysu, przystępuje do szkolenia we własnym zakresie rzemieślników specjalistów, których zapotrzebowanie choć częściowo pokryje nowo utworzona szkoła, która jest szkołą wyjątkową dlatego, że uczniowie nie tylko zdołają w niej wiadomości fachowe, ale również i od razu już w pierwszym roku nauki choć skromny zarobek. Pierwszych 40 uczniów przyjęto ze ster kolejowych dlatego, że jest wielce dziećmi kolejarzy bez możliwości kształcenia ich, lecz w roku przyszłym będą przyjmowani także uczniowie z innych sfer.

da przyjmowani także uczniowie z innych sfer.

Naczelnik warsztatów p. inż. Rupiński wezwał uczniów do wyteźonej pracy, do posłuszeństwa, dyscypliny i ostrożności, gdyż jest to konieczny warunek przy zbiorowej pracy. Uczniowie posiadają wszystkie warunki po temu, tj. ojcowską jego opiekę i przyjacielski stosunek — by stać się pożytecznymi pracownikami kolejowymi i dobrymi obywatelami, ponadto zobrazował kierunek i stopniowy rozwój fachowego nauczania w warsztacie w ciągu 4-letniego kursu, jak również rozwoju umysłowego w szkole dokształcającej zawodowej.

Również prezydent miasta Bydgoszczy p. Barciszewski wyraził swoje zadowolenie, że jest to **szczęśliwy pomysł, iż kolej stwarza „dynastie kolejarzy” przez przyjmowanie do nauki dzieci kolejarzy**, zaznaczając, że kolejarze jako część składowa społeczeństwa bydgoskiego — stanowią w mieście wysokowartościową pozycję. Na dowód, że miasto wysoko sobie ceni utworzenie tak pożytecznej nowej placówki, pan prezydent Barciszewski imieniem miasta Bydgoszczy ofiaruje **rocznie 50 zł nagrody dla najlepszego ucznia.**

Strzelanie o puchary wędrowne w Kurkowym Bractwie Strzeleckim.

Dnia 5 września odbyło się w Bractwie Kurkowym doroczne strzelanie o puchary wędrowne „Dziennika Bydgoskiego”, Tow. Ubezp. „Vesta” i Miejskiego Komitetu W. F. i P. W. **Puchar „Dziennika Bydgoskiego”** zdobył mistrz piekarski p. **Wincenty Bigoński** 89 pierścieniami (na 100 możliwych). Puchar Tow. Ubezp. „Vesta” p. **Antoni Szymański** jun. (88 pierśc.), zaś puchar Miejskiego Komitetu W. F. i P. W. p. **Jerzy Kesterke** (strzelanie wolnornężne, 52 pierśc.).

Ordery zdobyli: pp. Kaczmarek 57 pierśc. (na 60 możliwych), Antoni Więckowski, Hugon Friedrich. Kurczęta „wystrzelili” pp. prezes K. Kujawski, Więckowski, Kesterke Jerzy, Szymański, Graczkowski, Balcer, Friedrich, Waszak, Jędrzycka, Kesterke jun. Trzy piękne ordery ufundował p. Paweł Kinder, mistrz złotniczy, długoletni członek Bractwa.

W strzelaniu brało udział 30 członków. Przebieg strzelania ożywiony, wyniki dobre.

— **Uwaga, rodzice!** Przyjmuje zapisy dzieci od lat 3—7 wzorowe przedszkole znanej autorki bajeczek Marii Boruniowej. Wysoki poziom programu kładzie silny nacisk na rozwój fizyczny i psychiczny dziecka. Opieka macierzyńska, ogród. Zapisy od godz. 14—16, Jagiellońska 24. (15431)

— **Prywatna szkoła powszechna III stopnia Tow. Szkoły Jednolitej** (z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych III stopnia) w Bydgoszczy, ul. Paderewskiego 2, komunikuje: Kancelaria szkoły przyjmuje zgłoszenia dzieci do wszystkich klas na rok szkolny 1938/39 codziennie od godz. 10—12. Telefon 2041. (15658)

— **Francuskie kursy dla dzieci** od lat 10. Dyrekcja Franc. Kursów w gimnazjum Kopernika przyjmuje zapisy na kursy specjalne dla dzieci i to na początkowy i zaawansowany. Kursy są prowadzone według podręczników obowiązujących w szkołach średnich. (16410)

— **Kursy języka angielskiego** w Gimn. Kopernika, prowadzone przez rodowitego Anglika prof. filologii F. Adamsa pod dyrekcją p. J. Podoskiej, przyjmują zapisy na nowy rok szkolny. Prowadzone są kursy: początkowy, średni, wyższy i najwyższy. Uwzględniono korespondencję handlową i stenografię angielską. Sekretariat otwarty codziennie od 6—8 wiecz. Przy kursach istnieje biblioteka angielska, zaopatrzona w czasopisma i dzieła beletrystyczne. Warunki przystępne. (16270)

— **Dyrekcja Francuskich Kursów** w Gimnazjum Kopernika, założy i subwencjonowanych przez rząd francuski, przyjmuje z dniem 3 września codziennie od 6—8 wiecz. w sekretariacie zapisy na nowy rok szkolny. Prowadzone są kursy: początkowy, elementarny, średni i wyższy, obejmujący literaturę i korespondencję handlową oraz kurs dla bardzo zaawansowanych. Opłata miesięczna 2—4 zł. Przy kursach istnieje biblioteka „Alliance Française”, zaopatrzona bogato w ilustracje, czasopisma i nowości beletrystyczne. (16269)

Dyrekcja Bydgoskiego Konserwatorium Muzycznego (Dyr. Winterfeld)

donosi, że w nowym roku szkolnym (35-tym roku istnienia zakładu) udzielać będzie się uczniom **talentowanym, niezamożnym**, liczącym poniżej lat 16 bezpłatnej nauki oraz za zniżką 50% w przedmiotach następujących: po 2 miejsca gra na fortepianie, skrzypcach, wiolonczeli i kontrabasie oraz dla uczniów do lat 20 śpiewu solowego i 4 miejsca na instrumentach dętych. Podania przyjmuje dyrekcja do dnia 10 września br. w sekretariacie **Gdańska 54.** (16690)

Tłoczyński, Hebda, Spychała w Chelmku.

Bata-Tenis-Klub urządza w dniu 11 września br. na własnych kortach w Chelmku (pow. Chrzanów) wielki turniej tenisowy. W turnieju tym wystąpią mistrzowskie rakiety środkowej Europy w osobach: Tłoczyński, Hebda i Spychała.

Początek turnieju o godz. 9 rano. Karta wstępu na trybunę 2 zł od osoby. Bilety w przedsprzedaży w sklepach Bata. Z Krakowa, Katowic i Bielska dogodnie połączenia kolejowe, względnie autobusowe.

Szkoła Podchorążych dla Podoficerów w Bydgoszczy istnieje nadal.

Wczorajsza nasza notatka o przeniesieniu Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej z Torunia do Bydgoszczy uzupełniła informacją, że Szkoła Podchorążych dla Podoficerów w Bydgoszczy istnieje nadal, oraz, że tylko część lokali Szkoły przejmuje Szkoła Podchorążych Marynarki Wojennej. Na razie więc obie szkoły mieszczą się w jednym budynku.

— **Prywatna szkoła powszechna koed. III stopnia** pod wezw. św. Kazimierza przy ul. Cieszkowskiego 6 uruchamia w roku bieżącym **síódmą klasę.** Zgłoszenia i informacje od godz. 10—13 i 17—18. Telefon 1203.

Film, który oczaruje widzów!

„Fanny Ellsler”

czyli: **Taniec Szczęścia i Rozpaczy**

16738

z **Lilian Harvey**

Willy Birgel — Rolf Moebius

Wkrótce w Kinie Krystal.

Informacje „Orbisu”.

Pielgrzymka do Rzymu i Lourdes od 17. 9. do 13. 10. br. Koszt udziału 515 zł. Termin zapisów do 15 bm.

Wycieczki wrześniowe na wybrzeże rumuńskie. Koszt udziału 200 zł.

66% zniżki kolejowej do Sianek i Sławska.

Sprzedaż kart uczestnictwa LPT z poważnymi zniżkami kolejowymi i ryczałtami do miejscowości górskich, morskich i na Polesie.

Tanie pobyty ryczałtowe w miejscowościach górskich i klimatycznych.

Sprzedaż biletów wycieczkowych świątecznych do różnych pomorskich i nadmorskich stacyj kolejowych.

Zapisy przyjmuje i bliższych informacji udziela P.B.P. „Orbis” Bydgoszcz, Dworcowa 2, tel. 36-67. (16742)

— **Za zasługi w szkolnictwie prywatnym** srebrny krzyż zasługi otrzymali: prof. Janina Głęboka, prof. Edmund Karaśkiewicz i prof. Wojciech Albrycht z Bydgoszczy.

— **10,— zł** złożył p. Jan Błaszak dla biednego krawca.

CAPIENICU nowsi maja GŁOS

Odezwali się kelnerzy.

W nr. 196 „Dziennika Bydgoskiego” ogłosił jakiś przejezdny list pt. „Cukiernie bydgoskie”. List ten wymaga odpowiedzi.

Bydgoszcz ogłołona z urzędów poważnie cierpi na zanik życia gospodarczego, co odczuwa najbardziej przemysł hotelarski, gastronomiczny i kawiarniano-cukierniczy. Życie towarzyskie Bydgoszczy zamyka się w klubach i świetlicach. „Bryndza” zmusiła właścicieli kawiarni bydgoskich do obniżki cen i redukcji swych zarobków, czego nie potrzebują brać pod uwagę właściciele poznańscy, chociaż zdarzają się tam wypadki bankructwa.

Kawiarnie i cukiernie bydgoskie mogą być dla wielu przykładem pod względem czystości, estetyki i higieny sanitarnej. Jeśli „przejezdny” stwierdził, że bydgoszczanie są bardzo miili, uprzejmi i grzeczni, to nie może być inaczej z kelnerami. Nie mamy zamiaru autora listu do redakcji obrazić, lecz mocno nam się wydaje, że musiał być zdenerwowany gdy wszedł do lokalu, jeżeli u kelnerów nie zauważył uprzejmości. Wyrażenie „łaż jak muchy w smole” jest absurdem, gdyż muchy w smole na pewno nie łożą — proszę się przekonać — a kelnerzy chodzą i to bardzo szybko i jesteśmy gotowi przyjąć każdy zakład, że z seniorem kelnerów bydgoskich nie wytrzymają „Przejezdny” jednego dnia nie tylko w pracy, ale i pod względem wytrzymałości jego nerwów. Kelner, jak każdy człowiek, nie jest w możności wykonać więcej jak na to jego siły pozwalają. W urzędzie, przed kasą w kinie, teatrze, a nawet u krawca każdy czeka cierpliwie, tylko nie w restauracji, kawiarni czy cukierni, tam wyrozumienia nie ma...

Tak jak w każdej dziedzinie, tak i w naszej branży mogą być niedociągnięcia, ale usunąć je można, tylko nie należy zauważonych braków uogólniać.

Wszelkie uwagi celem usprawnienia pracy i wprowadzenia ulepszeń chętnie przyjmujemy.

Młodzi kelnerzy.

Kino
MARYSIENKA
Początek 5, 15, 7, 15 i 9, 10

Dziś środa **PREMIERA!**
Virginia Bruce, Melvyn Douglas, Warren William
w wielkiej filmie osnutym na
tle powieści Leblanca p. t.

POWRÓT ARSENA LUPINA

Popularna postać słynnego przestępcy dżentelmena; jego życie i kariera! Humor! Emocjonujące sceny, porwijąca treść!

Nadprogram: Kronika, Tygodnik PAFA.

40-lecie królowej Wilhelminy.

Ks. Juliana wygłasza toast.

Amsterdam, 7. 9. (PAT). W dniu wczorajszym wśród nieopisanego entuzjazu niezliczonych tłumów, obchodziła królowa Wilhelmina jubileusz 40-lecia swego panowania w stolicy państwa, Amsterdamie. Przy wjeździe do miasta powitała królową, której towarzyszyła ks. Juliana i ks. Bernard oraz liczna świta dworska, burmistrz de Vlucht. Królowa odpowiedziała dłuższym przemówieniem, wzywając laski Boga dla dalszego rozwoju i pomyślności miasta Amsterdamu i jego mieszkańców. Przejście przez miasto do pałacu przeistoczyło się w pochód triumfalny. Wielotysięczne tłumy zalegające ulice odświętnie przybrane w zieleń, kwiaty i chorągwie, zgotowały swej ukochanej władczyni niezwykle serdeczne powitanie. Następnie królowa z balkonu pałacu przysłuchiwała się serenadzie odśpiewanej przez 10 tys. śpiewaków.

Wieczorem podczas bankietu galowego w pałacu toast na cześć królowej wzniosła ks. Juliana, podkreślając w swej mowie nieznaną szerszemu ogółowi wielkie zalety serca i umysłu królowej, jej gorliwość w wykonywaniu swych obowiązków i wielką szlachetność.

Amsterdam przeistoczył się wieczorem w miasto świateł. Morze lampek elektrycznych oświetlało zaciszne kanały i stare gmachy. Przed pałacem przechodziły bez końca tłumy, wznosząc entuzjastyczne okrzyki na cześć królowej i śpiewając pieśni patriotyczne.

100 proc. podwyżki komornego dla zakładów gastronomicznych.

Protest restauratorów.

Warszawa, 7. 9. Organizacje restauratorów opracowały memoriał do rządu w sprawie katastrofalnej sytuacji, w jakiej znalazły się wszystkie większe restauracje i cukiernie, zarówno w Warszawie jak i w miastach prowincjonalnych. Właściciele nieruchomości wykorzystują obecną koniunkturę i prawie powszechnie podwyższają komorne za lokale zajmowane przez przedsiębiorstwa gastronomiczne. W Warszawie do właścicieli restauracji wysyłane są listy wskazujące na rzekome utrudnienia, z jakimi spotykają się właściciele nieruchomości przez utrzymywanie kuchni restauracyjnych. Kuchnie mają powodować stałe zatrucie powietrza na posesjach i skargi lokatorów. W rezultacie właściciele nieruchomości żądają podwyżki o 75, a nawet o 100%.

Firmy niemieckie w Poznaniu piszą po niemiecku.

Poznań, 7. 9. (hb) Powszechnie znana buta niemiecka, która co chwile zdobywa się na jakiś nowy wyczyn, nie jest tylko właściwą obywatelom niemieckim z Rzeszy, ale także mniejszości niemieckiej zamieszkałej w Polsce, która ciągle manifestuje swoją niemieckość. W Poznaniu przy Alei Marsz. Piłsudskiego mieści się centrala niemieckich spółdzielni — Landwirtschaftliche Zentralgenossenschaft, która w korespondencji z klientelą polską używa języka niemieckiego. Tego też języka domaga się w odpowiedziach. Zupełnie jakbyśmy byli w Hitlerii, a nie w Polsce wolnej i niepodległej od lat dwudziestu.

Co w tym najgorszego to to, że są także polskie firmy, niestety, które na lisy niemieckie odpowiadają również w języku niemieckim.

Nie wstyd wam panowie?

Palestyński bilans.

Jerozolim, 7. 9. (PAT). W miesiącu sierpniu br. liczba ofiar rozruchów w Palestynie wyniosła 248 zabitych i 301 rannych. Zabitych zostało 193 Arabów, w tej liczbie 130 terrorystów, 39 żydów i 3 Anglików. Rannych było 139 Arabów (45 terrorystów), 103 żydów, 25 żołnierzy angielskich, 16 policjantów żydowskich, 12 arabskich i 4 angielskich.

B. urzędnik bydgoskiego magistratu Fr. Lewandowski skazany za zniewagę Narodu Polskiego.

Grudziądz. Przed s. o. w Grudziądzu toczyła się 6 bm. sprawa przeciwko b. urzędnikowi samorządowemu w Bydgoszczy Franciszkowi Lewandowskiemu (ul. Słupskich 9), oskarżonemu o zniewagę narodu polskiego. Jak wynika z aktu oskarżenia, Lewandowski przed kilku tygodniami, znajdując się w poczekalni dworcowej w Grudziądzu wyraził się publicznie: „Ta świnia polska”, krytykując przy tym głośno polską gospodarkę. Znieważając naród polski wypowiedzenie usłyszał m. in. obecni w poczekalni oficerowie mjr Ney i kpt. Popiel. Obydwaj z miejsca zareagowali wzywając policjanta, który Lewandowskiego przytrzymał. Odstawiony do dyspozycji prokuratora, osadzony został w areszcie, w którym przebył przeszło tydzień. W więzieniu otrzymał Lewandowski pismo z zarządu miejskiego w Bydgoszczy, który z miejsca zwołał Lewandowskiego z posady. Rozprawa sądowa ujął szereg momentów z przeszłości oskarżonego. Był on wielkim działaczem BBWR i piastował nawet godność sekretarza obwo-

dowego w Związku Strzeleckim. Poza tym rozprawa ujął, że Lewandowski będąc urzędnikiem samorządowym, zajmował się jednocześnie sprawami podatkowymi właściciela nieruchomości w Bydgoszczy, Niemca Eisenberga. Krytycznego dnia przyjechał do Grudziądza z Eisenbergiem i administratorką domu niej. Piasecka, by załatwić różne sprawy w Izbie Skarbowej. Po załatwieniu spraw, Lewandowski wraz z Eisenbergiem i Piasecką urządził sobie w Grudziądzu wesołą libacyjkę.

Przed sądem Lewandowski okazywał wielką skruchę i tłumaczył się pijaństwem. Obciążające jednak zeznania złożyli kpt. Popiel i stowary w restauracji dworcowej Malinowski. Wobec stwierdzonej winy oskarżonego sąd zrezygnował z przesłuchania świadka mjr. Ney, bawiącego na urlopie na Kresach. Sąd przyjmując najdalej idące okoliczności łagodzące, skazał Lewandowskiego na karę 3 miesięcy aresztu z warunkowym zawieszeniem.

Nie wszyscy mogą kurować się w uzdrowiskach

w lecie tylko stosunkowo niewielka liczba osób mogła kurować się w uzdrowiskach. Znakomita większość cierpiących musi w domu szukać ulgi w cierpieniach środkami, na jakie ich stać. W wielu cierpieniach dobroczynne działanie wykazuje i ulgę przynosi odwieczny lek ludzkości — zioła lecznicze. W grupie cierpień przewodu pokarmowego

i przy schorzeniach wątroby ulgę przynoszą zioła przeciwko cierpieniom przewodu pokarmowego

„Irotan“ Oskara Wojnowskiego

Do nabycia w aptekach i składach aptecznych. Adres dla bezpośrednich zamówień: Oskar Wojnowski, Warszawa, Wojciecha Górskiego 3 m. 4. (16748)

Z Targów Pałuckich w Żninie

Znin zaprasza na targi kramne.

(Od specjalnego sprawozdawcy „Dziennika Bydgoskiego”).

Żnin, 7. 9. (w) Siódme z rzędu Targi Pałuckie cieszą się wielkim powodzeniem, o czym świadczy liczba zwiedzających. Dotąd odwiedziło tegoroczne Targi przeszło 9.000 osób. W poniedziałek sprzedano — mimo niepogody — 1500 biletów wstępu, a w wczorajszym wtorek przeszło 2.000. W poniedziałek odwiedziły targi dzieci szkolne z powiatu żnińskiego, a we wtorek młodzież gimnazjalna ze Żnina. Niespodziankę zgotował im „Dziennik Bydgoski”. Każdy uczeń otrzymał przy stoisku propagandowym wydawnictwa rozkład lekcji.

W drugim dniu Targów odbyło się kilka zebrań. Na publicznym zebraniu na placu

targowym przemawiali prelegenci Związku Obrony Przemysłu Polskiego z Poznania. — W lokalu „Wielkopolanki” obradowali członkowie Wielkopolskiego Związku Rzemieślników Chrześcijańskich z całego powiatu żnińskiego. Zebraniu przewodniczył wiceprezes Balski, mistrz piekarski ze Żnina, protokół prowadził sekretarz Adam Dutkiewicz, mistrz stolarski. Ozywną dyskusję wywołała sprawa nowych statutów związkowych. Zebrani uchwalili rezolucję protestacyjną. Następnie omówiono szereg spraw organizacyjnych. Po zebraniu wiadano wspólnie Targi Pałuckie. W czwartek 8 bm. odbędzie się wielkie zebranie

Czwartek, 8 września.

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6,15: Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze”. 6,20: Muzyka (płyty). 6,45: Gimnastyka. 7,00: Dziennik poranny. 7,15: Koncert poranny w wykonaniu orkiestry wojskowej z Siedlec pod dyr. ppor. J. Hroudy. 8,00: Audycja dla szkół. 11,00: Góry nasze, góry — poranek muzyczny dla szkół powszechnych (z Krakowa). 11,25: Organy i flet (płyty). 11,57: Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12,03: Audycja południowa. 15,15: „Po drogach i ścieżkach” — pogadanka dla dzieci starszych w oprac. W. Frenkla. 15,30: Skrzynka ogólna — dr Marian Stepowski. 15,45: Wiadomości gospodarcze. 16,00: Muzyka rozrywkowa w wykonaniu orkiestry Rozgłośni Poznańskiej pod dyr. E. Raabego z udziałem Jadwigi Musielewskiej — sopran i Edmunda Stefanańskiego — wibrafon. Akompaniuje Marian Sauer (z Poznania). 16,45: U niewidomych — pogadanka wygl. Irena Gombrowicz. 17,00: Tysiąc taktów muzyki w wyk. zwiększonego zespołu Stefana Rachonia. 18,00: „Medycyna pod mikroskopem” — pogadanka wygl. dr Marian Wojciechowski (z Poznania). 18,10: „Tu Kujawy, tam Kujawy”, są tam chłopcy do zabawy — wykona chór chłopców szkoły powszechnej nr 5 pod dyr. J. Nowakowskiego (z Torunia). 18,30: Oryginalny teatr wyobraźni: „Alarm we krwi” — słuchowisko Hansa Knana (Niemcy). Przekład Wiesława Wahnouta. 19,00: Edward Grieg: Sonata skrz. nr 1 op. 8. (z Łodzi). 19,20: Pogadanka aktualna. 19,30: „Wspomnienia z teatru” — koncert rozrywkowy (z Katowic). 20,45: Dziennik wieczorny. 20,55: Pogadanka aktualna. 21,00: Audycja dla wsi: O sposobach zakazania pasz (pogadanka z Poznania). 21,10: „Wieczór operetkowy” — koncert rozrywkowy w wyk. małej orkiestry P. R. 21,50: Wiadomości sportowe. 22,00: Koncert kameralny. Wykonawca: Kwartet warszawski. 22,40: Muzyka taneczna (płyty). 22,55: Przegląd prasy. 23,00: Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, komunikat meteorologiczny i pogadanka aktualna w języku niemieckim.

ROZGŁOŚNIA POMORSKA

8,10: Same walce — płyty. 8,55: Wiadomości z Pomorza. 11,25: Muzyka współczesna (płyty). 13,00: Dla każdego coś ładnego (płyty). 15,30: „Obrazki gdyńskie” — pogadanka red. Henryka Teizlaffa. 15,40: Pogadanka społeczna. 17,00: Recytacja z książki J. Starcekiego „Na pokładzie Lwowa” — czyta M. Cybulski. 17,15: Utwory skrzypcowe w wyk. Jana Dworakowskiego. Przy fortepianie Irena Kurpisz-Stefanowa. 17,00: Pieśni włojskie w wykonaniu słynnych tenorów (płyty). 17,50: Wiadomości sportowe z Pomorza. 17,55: Program na jutro. 21,00: Wychow prosiąt — pogadanka rolnicza, wygl. inż. Wiesław Krautforst. 22,00: Koncert kameralny (z Warszawy). 22,40: Muzyka taneczna (z Warszawy). 22,55: Przegląd prasy (z Warszawy).

ROZGŁOŚNIA POZNAŃSKA

8,10: Nasz koncert poranny (płyty). 9,55: Pogawędka dla kobiet. 11,25: Wyjątki ze słynnych symfoni (płyty). 14,00: Orkiestry, organy Wurlitzera i śpiew (płyty). W przerwach o godz. 14,15: Przegląd giełdowy. 14,45: Program na jutro. 15,10: Wiadomości bieżące. 15,30: Rozmaitości (płyty). 17,00: Popołudniowy koncert popularny (płyty). 21,00: Audycja dla wsi. 22,00: Wiadomości sportowe lokalne. 22,05: „Początek jesieni” w wykonaniu orkiestry (płyty) i Eugeniusza Raabego (skrzypce). 22,25: Skrzynka muzyczna — prof. Franciszek Łukasiewicz. 22,35: Orkiestry tangowe (płyty).

ZAGRANICA

Bratysława. 19,25: Muzyka operetkowa. Sofia. 19,00: Muzyka lekka. Bruksela franc. 20,00: Wieczór oper. Kopenhaga. 20,10: Skandynawski festiwal muzyczny. Koncert symfoniczny. Londyn reg. 20,00: Koncert symfoniczny. Mediolan. 21,00: Koncert symfoniczny. Sottens. 21,15: Kompozycje Henryka Opieńskiego. Tuluza. 21,15: Muzyka rozrywkowa. Florencja. 22,30: Muzyka taneczna. Kopenhaga. 23,00: Muzyka taneczna. Gdańsk. 24,00: Koncert nocny.

członków Powiatowego Towarzystwa Kółek Rolniczych.

Wielkim powodzeniem cieszą się dancin-gi. Wieczorami jest taki tłok, że dyrekcja Targów zmuszona była urządzić trzeci grzybek. Pałuczenie więc nie tylko pracują, ale umiają się też bawić.

Wzorem roku ubiegłego odbędą się na terenie targów przez dwa dni tj. w czwartek, dnia 8 i w piątek 9 września targi kramne, zastępujące zniesione w Żninie i okolicznych miasteczkach jarmarki kramne.

Na targi kramne tj. w czwartek i w piątek 9 bm. będzie uruchomiona żnińska kolej powiatowa na wszystkich liniach, jak również autobusy w wzmocnionej obsadzie. Bilety wstępu na teren targów obniżone zostaną na 10 groszy od osoby. Bilet ten upoważnia również do zwiedzenia całej wystawy.

—:—

— Złoty krzyż zasługi otrzymał kierownik techniczny Rozgłośni Pomorskiej „Polskiego Radia” p. inż. Karol Miłobędzki.

— Odznaczeni pocztowy. Za zasługi w służbie pocztowo-telekomunikacyjnej brązowy Krzyż Zasługi otrzymali: Leonard Głazik, Jan Granatowicz, Leon Knitter, Grzegorz Markowski, Józef Stołata i Józef Szekelo w Bydgoszczy, tudzież Karol Polasik w Nakle.

— Za zasługi na polu pracy zawodowej otrzymał brązowy krzyż zasługi: Walenty Pokorski, Apolonia Berent, Waclaw Dutkiewicz, Roman Lesiak w Bydgoszczy. — Za zasługi w służbie pocztowej: Władysław Dornowski w Ostromecku, Teodor Gumowski, Andrzej Jakubiak, Bronisław Jędrzejewski, Edmund Kaczmarek, Władysław Tomaszewski i Józef Bartczak w Bydgoszczy.

— Za podniesienie stanu sanitarno-porządkowego miast i wsi otrzymali brązowy Krzyż zasługi: Franciszek Orlikowski w Bydgoszczy, Franciszek Pałaszewski w Łabiszynie, Michał Pałaszewski w Borównie pod Bydgoszczą, Rozalia Pawełczak w Szubinie, Fr. Pietrykowski w Kcyni, Leon Plotka w Ślesinie, Wł. Ratajczak w Bydgoszczy, Pelagia Różewicz w Szubinie, Jan Sitarek w Ossowejgórze, Fr. Śledzikowski w Szubinie, Bronisław Śmierczalski w Łabiszynie, Helena Splitowa i Teofil Stomann w Bydgoszczy, Szymon Szczygiel we Wilczu, Feliks Synoracki w Szubinie, Michał Teske w Rynarzewie, Piotr Tobolewski w Koronowie, Jan Urban w Zielonczynie, Józef Urbański w Bydgoszczy, Wł. Waleczak w Łabiszynie, Stanisław Wdowiak w Bydgoszczy, Marian Wękwert w Szubinie, Jan Witucki w Łabiszynie, Fr. Wojciechowski w Kcyni, Bronisław Wójtaszek w Łabiszynie, Kazimierz Zieliński w Kcyni, Jan Ziółko w Bydgoszczy i Fr. Złotowicz w Kcyni.

— Żalobne nabożeństwo. W sobotę, dnia 10 września odbędzie się w kościele garnizonowym (plac Bernardyński) o godz. 9-00 uroczyste żalobne nabożeństwo za duszę kapitana W. P. s. s. — byłego żołnierza 4 p. p. Legionów Polskich śp. Leona Czechowskiego, artysty-malarza. Związek Legionistów Polskich oraz Związek Oficerów W. P. w st. sp. proszą wszystkich kolegów o wzięcie udziału w nabożeństwie.

— Rejestracja bezrobotnych oficerów rezerwy. Zarząd kół bydgoskiego Związku Oficerów Rezerwy wzywa członków kół pozostających bez zajęcia do zgłoszenia się w sekretariacie ZOP (ul. Śniadeckich 25-5), celem zarejestrowania. Termin rejestracji do dnia 12 bm. Do rejestracji należy przedłożyć podanie, życiorys, odpisy świadectw i ewtl. referencje z poprzedniej pracy.

— Bydgoszczanin otrzymał patent na uniwersalną maszynę do obróbki drzewa. Wynalazca p. K. Bugiel skonstruował przyrządy mechaniczne, które zajmując tyle miejsca co zwykłe biurko spełniają różne czynności w stolarstwie, ciesielstwie, kolarstwie, tokarstwie, szrotkarstwie i przy fabrykacji ram. Jest to warsztat „uniwersalny” zastępujący 12 oddzielnych urządzeń. Wszystkie te urządzenia i narzędzia, jak piła tarczowa, wyrównarka, heblarka, wiertarka, przyrząd do obrzynań, frezarka, szpontówka i szliflerka — znajdują się w jednym warsztacie! Wynalazek daje takie udogodnienia rzemiosłu o jakich nawet nikomu się nie śniło. Utworzyła się już spółka polska, która zamierza się eksploatować wielkiego wynalazku. Fabryka tych „uniwersalnych” warsztatów stolarskich powstaje w Bydgoszczy na Wilczaku w gmachu dawnej pralni mechanicznej Maya. Uruchomienie fabryki nastąpi w dniach najbliższych.

Kronika radjowa.

„Środa bydgoska”. Bydgoszcz na toruńskiej fali wystąpi z programem, na który złoży się aktualna pogadanka red. H. Kuminika o nowych szkołach bydgoskich i koncert zespołu mandolinistów „Bis” pod batutą E. Szumańskiego. Zespół wykona marsze, walce i utwory popularnych kompozytorów. Audycja odbędzie się o godzinie 22,05.

Rozmowa ze słuchaczami. Dyrektor Rozgłośni Pomorskiej Bohdan Pawłowicz przeprowadzi w piątek, 9 września o godz. 21,00 swą rozmowę ze słuchaczami, odpowiadając na korespondencję od słuchaczy radiowych.

KINO KAPITOL Marcinkowskiego 4.

Dziś nowy program! 2 najlepsze filmy polskie

Pani Minister tańczy

W roli głównej: Znicz, Sieniński, Tola Mankiewiczówna, Żabczyński (16821)

Rapsodia Bałtyku w r. gt. Maria Bogda, M. Cybulski, A. Brodzisz

UWAGA: Premie dla pań ważne

Stan wody w Wiśle, z dnia 7. IX. 1938 r. Kraków - 2,22, (0,00), Zawichost + 1,72, (1,77), Warszawa + 1,68, (1,98), Płock + 1,22, (1,58), Toruń + 1,51, (2,33), Fordon + 1,57, (2,53), Chelmno + 1,48, (2,56), Grudziądz + 1,80, (2,94), Korzeniewo + 1,93, (3,21), Montawa + 0,00, (0,00), Piekło + 1,35, (3,00), Tezew + 1,46, (2,94), Einlage + 2,52, (3,00), Schievenhorst + 2,68, (2,88). Temperatura wody + 14,9. (Liczby w nawiasach przedstawiają stan wody z dnia poprzedniego).

BYDGOSKA GIEŁDA ZBOZOWO - TOWAROWA

Notowano za 100 kg. z dnia 6. IX. 1938 r.

Zboża Pszenica 748 g/l 19,25-19,50 II 726 g/l 00,00-00,00 Żyto nowe 14,75-15,00 Jęczmień browarowy 00,00-00,00 Jęcz. 673-678 g/l 15,00-15,25 Jęcz. 644-650 g/l 14,50-14,75 Jęcz. ozimy 00,00-00,00 Owies zadeszczony 14,00-14,25

Przetwory młynarskie.

Mąka pszenna gatunek I wyciągowa 0-80% w/w 37,00-38,00 mąka pszenna gat. 0-50% w/w 34,00-35,00 mąka pszenna gatunek I A 0-65% w/w 31,50-32,50 mąka pszenna gatunek II 30-65% w/w 00,00-00,00 mąka pszenna gat. II A 50-65% w/w 00,00-00,00 mąka pszenna gat. III 65-70% w/w 00,00-00,00 mąka pszen. razowa 0-95% w/w 25,50-26,00 Mąka żytnia gat. I 0-65% w/w 21,25-24,75 mąka żytnia razowa 0-95% w/w 19,75-20,75 Mąka żytnia 70%, eksport (dla W. M. Gdańsk) 23,75-24,25 Otręby pszenne mialkie stand. 11,25-11,75 Otręby pszen. średnie 11,75-12,25 Otręby pszenne grube 12,50-13,00 Otręby żytnie z przemiału stand. 10,75-11,25 Otręby iecz. 11,50-12,00 Kasza jęczm. kral. w/w 24,00-24,50 kasza jęczmienna, peczak w/w 24,00-24,50 kasza jęczmienna perlowa w/w 34,50-35,50

Strączkowe, oleiste, koniczyzny, nasiona i in.

Groch polny 00,00-00,00 Groch Wiktoria 22,00-27,00 Groch zielony (Folger) 23,00-27,00 Wyka jara 60,00-70,00 Pieluszka 00,00-00,00 Łubin żółty 00,00-00,00 Łubin niebieski 00,00-00,00 Saradela 00,00-00,00 Rzepak jary b. w. 00,00-00,00 Rzepak ozimy bez worka 42,00-43,00; rzepik ozimy bez worka 39,00-40,00; Siemie lniane 47,00-49,00; Mak niebieski 58,00-62,00; Gorczyca 33,00-35,00; Koniczyzna czerw. bez kan. o czyst. 97% 000,00-000,00 Koniczyzna biała bez kan. o czyst. 97% 000,00-000,00 Koniczyzna szwedzka 000,00-000,00 Koniczyzna żółta oduszczone 00,00-00,00 Przelot 00,00-000,00 Rajgras 00,00-000,00 Tymotka czyszczona 00,00-00,00

Artykuły pastewne i inne.

Makuch lniany 21,50-22,00; makuch rzepakowy 13,25-14,00; makuch słonecznikowy 40/42% 00,00-00,00; sruł soja 23,25-23,50; ziemiaki pom. 0,00-0,00; ziemiaki nadnoteckie 0,00-0,00; ziemiaki fabryczne kg. % 00,00,0-00,00,0; ziemiaki sadzeniaki 0,00-0,00; płatki ziemniaczane 00,00-00,00; wyłki buraczane saszon. 0,00-0,00; słoma żytnia luzem 2,50-3,00; słoma żytnia prasowana 3,00-3,50; siano nadnoteckie luzem - nowe 4,75-5,50; siano nadnoteckie prasowane - nowe 5,75-6,00

Urządowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 6. IX. 1938 roku.

Spędzono: wołów 20, buhajów 54, krów 241, jałowic 31, bydła 346, świń 1514, cieląt 366, owiec 129. Razem 2.355 zwierząt. (Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi).

Płacono za 100 kg. żywej wagi:

Bydło:

Woly: Pełnomięsiste wytuczony nieoprzęgane 70-78 Mięsiste tuczone młodsze do lat 3 56-66 Mięsiste tuczone starsze 48-54 Miernie odżywione 44-48

Buhaje:

Wytuczony pełnomięsiste 66-72 Tuczony mięsiste 58-62 Nietuczony, dobrze odżywiony starsze 50-54 Miernie odżywione 40-46

Krowy:

Wytuczony pełnomięsiste 70-80 Tuczony mięsiste 58-66 Nietuczony, dobrze odżywione 44-52 Miernie odżywione 30-40

Jałowice:

Wytuczony pełnomięsiste 70-78 Tuczony mięsiste 56-66 Nietuczony, dobrze odżywione 48-54 Miernie odżywione 44-48

Młodzież:

Dobrze odżywione 42-50 Miernie odżywione 38-40

Cieleta:

Najprzedniej. cielęta wytuczony 100-106 Tuczony cielęta 90-96 Dobrze odżywione 80-86 Miernie odżywione 60-70

Owce:

Wyt. pełnom. jagn. i młodsze skopy 66-76 Tuczony starsze skopy i maciorki 52-50 Dobrze odżywione -

Świnie (Tuczniiki):

a) pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi 100-104 b) pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi 96-98 c) pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi 90-94 d) mięsiste świnie ponad 80 kg. 82-88 e) maciory i późne kastraty 80-84 f) świnie słoninowe -

Przebieg targu: ożywiony.

Zmarli.

Sp. Marianna Grzybowska, lat 88, w Boocieniu pod Gnieznem. Sp. Anna Borowska, emer. nauczycielka gymnazjum w Kościerzynie, zmarła w Piecach.

SPORT

Polska na dziesiątym miejscu.

Paryż. Po zakończeniu mistrzostw lekkoatletycznych Europy nastąpiło obliczenie punktów, zdobytych przez poszczególne reprezentacje.

W wyniku obliczeń punktacja drużynowa mistrzostw przedstawia się następująco: 1) Niemcy 103, 2) Finlandia 78, 3) Szwecja 75, 4) Anglia 53, 5) Włochy 41, 6) i 7) Francja i Holandia 27, 8) Węgry 23, 9) E-

stonia 13, 10) Polska 12, 11) Szwajcaria 9, 12) Belgia 8 13) Norwegia 5, 14) Grecja 3, 15) Czechosłowacja 1.

Jak widzimy przed nami znalazły się nie tylko potęgi: pokonały nas Francja, Holandia i Estonia, pobiliśmy Szwajcarów, Belgów i Norwegów.

Poza tym kilka państw nie zdobyło żadnego punktu.

Poznań, (hb). Przebudowa stadionu miejskiego w Poznaniu postępuje naprzód. Obecnie po zniesieniu półkoli otwartych, które w konstrukcji betonowej okazały się niewytrzymałe, zostaną założone wzorem

boisk i stadionów zagranicznych obwałowania z ziemi, na których będą miejsca siedzące i stojące. Mimo szybkiego tempa prac, stadion dopiero w roku przyszłym oddany zostanie do użytku publicznego.

AMERYKA - AUSTRALIA 3:2.

Filadelfia. Mecz tenisowy o puchar Davisa pomiędzy Ameryką i Australią zakończył się ostatecznie zwycięstwem Ameryki w stosunku 3:2. Ostatniego dnia obie drużyny podzieliły się punktami. Budce pokonał Quista 8:6, 6:1, 6:2, a Bromwich odniósł zwycięstwo nad Rigsem 6:4, 4:6, 6:0, 6:2. Ameryka w ten sposób zdobyła puchar po raz 13.

STADION NA MECZ POLSKA - NIEMCY JUŻ WYPRZEDANY.

Berlin. Jak wiadomo, w dn. 18 września br. rozegrany zostanie w Kamienicy (Chemnitz) międzynarodowy mecz piłkarski Polska - Niemcy. Wszystkie bilety wstępu na mecz powyższy zostały już rozsprzedane. Trybuny stadionu w Kamienicy mieszczą około 60 tys. widzów.

NAJLEPSI TENISIŚCI AUSTRALII.

Australijski Związek Lawn-Tenisowy ogłosił listę klasyfikacyjną najlepszych tenisistów Australii na rok 1938.

Pierwszą rakieta Australii jest obecnie Bromwich, 2) Quist, 3) Macgrath, 4) Crawford, 5) Schwartz, 6) Hopman, 7) Turnbull, 8) Newcombe, 9) Ewin, 10) Harper. Wśród pań prowadzi Wynne przed Tjelmą i Stevenson.

WYNIKI TURNIEJU SZACHOWEGO O MISTRZOSTWO CZECHOSŁOWACJI.

Praga. W Pradze zakończył się turniej szachowy o mistrzostwo Czechosłowacji. 1 i 2 nagrody zdobyli Opocensky i Herman, uzyskując po 8 pkt., 3) Foltys - 7,5 pkt., 4) Rohacek - 7 pkt. Dalsze miejsca zajęli May, Hromadka i Zita po 6,5 pkt. Wiedeński mistrz Spielman zajął jedno z ostatnich miejsc (1,5 pkt.).

WALASIEWICZÓWNA NA ZAWODACH PROPAGANDOWYCH W GDANSKU.

W najbliższą niedzielę Walasiewiczówna startuje na zawodach propagandowych w Gdańsku, zorganizowanych przez Polską Radę Sportową w Wolnym Mieście.

SZWAJCAR SĘDZIĄ MECZU PIŁKARSKIEGO POLSKA - NIEMCY.

Warszawa. Sędzią meczu piłkarskiego Polska - Niemcy, który się odbędzie 18 bm. w Kamienicy, wybrano za zgodą obu stron Szwajcara Wuethericha.

Wczoraj nastąpiło w Warszawie na stadionie Wojska Polskiego otwarcie obozu piłkarskiego. Kierownikiem obozu jest trener Spojda. Na obóz przybyli: Madejski, Mrugała, Szczepaniak, Gemza, Dytko, Nyc, Piec I, Piontek, Szerfke, Wilimowski, Wodarz, Wostal. Nie stawili się dotychczas Gatecki i Cebula.

Wyjazd do Kamienicy nastąpi w przyszły piątek dnia 16 bm.

WYJAZD WARSZAWSKICH BOKSERÓW DO DANII.

W najbliższy piątek warszawska reprezentacja bokserska wyjedzie do Danii na trzy mecze bokserskie. Dnia 12 i 16 bm. odbędą się mecze w Kopenhadze, a 14 bm. na prowincji. Definitywny skład reprezentacji przedstawia się następująco:

waga musza - Rotholc, kogucia - Sobkowiak, półorkowa - Czortek, lekka - Kowalski, półśrednia - Kolczyński, średnia - Ozarek, półciężka - Doroba, ciężka - SoWiński.

POLICJA PAŃSTWOWA NA STARCIE.

W Poznaniu odbyły się wojewódzkie zawody Policji Państwowej z udziałem 90 zawodników. Z uwagi na wiek zostali oni podzieleni na dwie grupy: grupę A do 35 lat i B powyżej 35 lat.

Wyniki: pływani: 100 m dow. kat. A. Panek 1,38, kat. B. Kisielewski 3,04.

50 m dowolny w umundurowaniu: Kaźmierczak 1,10.

Lekkoatletyka: 100 m kat. A.: Tkaczyk 12,8, kat. B. Jeziołkowski i Muszyński po 14.

1500 m kat. A.: Gałązka 5,09, kat. B. Jarzębski 5,15.

Dysk kat. A.: Solowij 27,85, kat. B. Jeziołkowski 11,41.

Oszczep kat. A.: Fronski 39,70, kat. B. Jeziołkowski 36,10.

Skok wwyż kat. A.: Fronski 150, kat. B. Jeziołkowski 130.

Skok w dal kat. A.: Nawrocki 5,69, kat. B. Jeziołkowski 4,40.

Z ŻYCIA PIŁKARZY W GRUDZIĄDZU.

Żle się dzieje w piłkarstwie grudziądzkim. Forma pierwszej jedenastki grudziądzkiej zdaje się potwierdzać powszechną opinię, że PPW jest - jak dotąd - najpoważniejszym kandydatem do spadku.

Po fatalnym finiszu o wejście do A-klasy załamał się też B-klasowy Mniszek. Forma, jaką pokazała drużyna Mniszka w meczu z twardą, lecz technicznie bardzo słabą drużyną KS Czarni Nakło - nie wroży Mniszkowi nic dobrego. Mniszek przegrał spotkanie 5:1 (2:1). W meczu o mistrzostwo klasy C niemiecka drużyna SCG znowu przegrała, tym razem do KS Wisła, mającego swego najlepszego gracza w Młodzieniewskim. Wynik 5:4 (2:2) dla Wisły.

Spotkanie o mistrzostwo juniorów PPW - Legia dało wynik remisowy 2:2 (1:1).

GERLECKA GRAŁA NA 11-TU SZACHOWNICACH.

Mistrzynie szachowa Polski i b. wicemistrzynie świata mgr R. Gerlecka rozegrała w Inowrocławiu seans gry jednocześnie na 11 szachownicach. Partnerami mistrzyni byli sami mężczyźni. P. Gerlecka wygrała 8 partii, 2 przegrała, a jedna zakończyła się wynikiem remisowym.

Nowy rekord światowy w biegu kolarskim na dystansie 1 km.

Włoski kolarz zawodowy Fabio Battesini ustalił nowy rekord światowy w biegu kolarskim na dystansie 1000 m (z lotnego startu) w czasie 1:04,6 min., bijąc swój własny rekord światowy ustalony przed 6 tygodniami o 0,6 sekundy.

GLUCHONIEMI ŚLĄSKY LEPSI NIŻ KRAKOWSCY.

W Chorzowie odbył się mecz lekkoatletyczny pomiędzy reprezentacjami głuchoniemych Śląska i Krakowa. Zwyciężyła drużyna Śląska w stosunku 67:61 pkt.

Wypadek na boisku.

We wczorajszy wtorek po południu podczas gry w piłkę nożną na boisku im. Świty przy przedpokoju kopnięty został w nogę przez jednego z graczy pracownik firmy Ciszewski 26-letni Stefan Preja, zam. przy ul. Grunwaldzkiej 113. Preja doznał dotkliwego okaleczenia nogi, wobec czego musiano go przewieźć do szpitala.

KRONIKA TOWARZYSTW

Środa, dnia 7 września

godz. 19. Związek Chórów Kościelnych. Nadzwyczajne okręgowe zebranie delegatów okr. bydgoskiego w Domu Katolickim przy Farze.

godz. 19. Zw. Powstańców Wlkp. koło II dyw. Zebranie plenarne w lokalu p. Mellerowej, Plac Piastowski.

godz. 19.15. Tow. Obywateli Jachcic. Zebranie członków w lokalu p. Orczykowskiego.

godz. 20. Tow. Kat. Czeladzi Rzemieślniczej. Zebranie w sprawie przygotowań do „Dnia Czeladzi”, poza tym referat red. Nowakowskiego „o Poznańczykach na Ziemiach Wschodnich”.

godz. 20. Tow. Śpiewu „Halka”. Lekcja śpiewu w restauracji „Sportowej”. Ze względu na bliski występ prosimy o komplet.

Czwartek, dnia 8 września

godz. 19.30. Zw. Powstańców Wlkp. koło pr. kolej. Zebranie u p. Mellerowej, Plac Piastowski. Należy przynieść zawiadomienia z PKU. Bardzo ważne sprawy.

godz. 19.30. Og. Zw. Podoficerów Rez. Plenarne zebranie. Godzinę przedtem zebranie zarządu Pod Lwem.

Piątek, dnia 9 września

godz. 20. Sekcja Uczniów Kupieckich. Zebranie plenarne w sekretariacie, ul. Jagiellońska 12. Niespodzianka.

Stronictwo Pracy

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE.

W czwartek, dnia 8 września br. o godz. 7,30 odbędzie się plenarne zebranie w lokalu „Pod Lwem” przy ul. Marsz. Focha 7. Prelekcję wygłosi p. mec. Trzebiński „O nowej ordynacji wyborczej do samorządu”. Ze względu na tak aktualny temat urzasza się wszystkich członków oraz sympatyków o gremialne przybycie. Zarząd.

KOŁO BIELAWY.

Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę dnia 10 bm. o godz. 19 w lokalu p. Kocerki. Referat wygłosi prezes zarządu powiatowego p. radca Beyer. O liczny udział członków i sympatyków prosy Zarząd.

KOŁO PÓLNOĆ.

Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę 10 bm. o godz. 19 w lokalu p. Mellerowej, Plac Piastowski. Zebranie zarządu o godz. 18. Referat o nowej ordynacji wyborczej do samorządu wygłosi p. red. Nowakowski. O liczny udział członków i sympatyków prosy Zarząd.

Z ruchu Ch. Z. Z.

Chrz. Zw. Czeladzi Rzeźniczej. Zebranie odbędzie się w środę, 7 bm. o godz. 19 w lokalu p. Mellerowej, Plac Piastowski.

Sprawy sokole

godz. 19.30. Sokół V. Zebranie plenarne w Domu Sokola, ul. Miedza 4. godz. 19.30. Sokół IV Bielawy. Zebranie plenarne w Rzeźni Miejskiej.

Budowa wielkiej parowozowni w Kapuściskach.

Już na ukończeniu znajduje się budowa sześciu dużych bloków mieszkaniowych dla urzędników i pracowników Polsko-Francuskiego Towarzystwa Kolejowego oraz wielkiej, nowoczesnej parowozowni w Kapuściskach w pobliżu stacji Bydgoszcz-Wschód. Nowa parowozownia służyć będzie dla własnego taboru towarzystwa i będzie mogła pomieścić 30 parowozów. Ukończenie parowozowni nastąpi pod koniec miesiąca września.

W sezonie marynat.

Teraz właśnie rozpoczął się sezon przygotowywania na zimę konserw i marynat. Nie będziemy tu podawali szczegółowych przepisów, gdyż panie gospodynie znajdują je w każdej książce kucharskiej. Przypominamy tylko o ważnym wskazaniu, które decyduje o trwałości, smaku, zapachu i wyglądzie konserw i marynat.

A więc: najlepszym octem do marynat jest ocet przygotowany z esencji octowej 80%, wyrabianej przez Zakłady Chemiczne „Grodzisk” ze znakiem „Rak” na buteleczce. Jest to ocet czysty, bezbakteryjny, trwały i tani.

Bezplatne przepisy przygotowywania marynat otrzymać można w każdym sklepie kolonialnym.

Do marynat używa się octu mocnego, rozcieńczając jedną dozę esencji jedenastoma częściami wody. Tym mocnym octem zalewa się marynaty i konserwy i potem już nie gotuje się, gdyż ocet utraciłby wiele ze swej mocy.

Esencja octowa ma tę dogodność, że nie

zajmuje wiele miejsca, a przytem ocet z esencji jest równie zdrowy jak i spirytusowy, co zostało stwierdzone w urzędowym spisie leków.

Przypominamy jeszcze, że do odmierzania zarówno octu spirytusowego jak i esencji oraz przyrządzania konserw nie trzeba używać naczyń metalowych.

Kółko Rolnicze w Koronowie organizuje wspólne z Towarzystwem Gimnastycznym „Sokół” w Koronowie w niedzielę, dnia 11 września 1938 r. na STADIONIE MIEJSKIM

wielkie dożynki

z następującym programem:

- o godz. 12,30 zbiórka na rynku przy ul. Tucholsk.
- ” 13,00 pochód przez miasto
- ” 14,30 popisy zespołów i składanie wienców dożynkowych, popisy sokółów
- ” 17,00 zabawa ludowa
- ” 20,00 zabawa na sali p. Gollnikowej

Czysty dochód przeznaczony na wykup bóżnicy na Sokolinie.

Bydgoskie Koleje Powiatowe udzielają zniżkę na przejazd.

Przyczycza a targi na zwierzęta w Bydgoszczy.

Za zgodą władz odbywać się będą we wtorki i piątki każdego tygodnia na Targowisku przy Rzeźni Miejskiej w Bydgoszczy targi na zwierzęta rzeźne, a mianowicie na świnię utuczone, na bydło rogacze z ciele-

tami włącznie, na owce i kozy. Nie będzie się dopuszczano na targowisko prosiat. Z powodu panowania przyszczy spędy wzgl. dowóz wyżej wspomnianych zwierząt będzie mógł się odbywać tylko na szczelnych wozach względnie samochodach. Z uwagi na niebezpieczeństwo rozprzestrzeniania przyszczycy właściciele zwierząt niesprzedanych nie będą mogli jednakowoż zwierząt zabierać z powrotem! Tylko w wyjątkowych wypadkach będzie udzielano zezwolenia powiatowemu lekarzowi weterynaryjnemu na wyprawdzenie z targowiska zwierząt rzeźnych niesprzedanych.

Pierwszy targ odbędzie się w piątek dnia 9 bm. o godz. 8 począwszy.

Pod adresem wydawnictwa „Bluszcz”.

Wydawane przez spółkę wydawniczą „Bluszcz” czasopismo „Kobieta w świecie i w domu”, umieszcza interesujące często uwagi w stojącej na pewnym poziomie rubryce pt. „Między nami”. Dziwi nas jednak, że wprowadza się tam zgrzyty religijne. I tak np. w numerze 12 z br. czytamy: „może uważa Pani, że małżeństwo jest losem w ręku Boga, że kobieta nieszczęśliwa na ziemi otrzyma nagrodę w przysłym życiu, gdzieś w jakimś „niebie” (sic!) cudzysłów redakcji „Kobiety”. Dalej zaś czytamy: „co do tego, że właśnie katolicyzm zmusił świat do uznania w kobiecie człowieka, to wydaje mi się mylnym... Nie katolicyzm, a dopiero prądy wolnościowe w połowie XIX wieku podniosły kobietę do godności istoty równej z mężczyzną” (sic!).

Musimy się stanowczo zastrzec przed przemycaniem w piśmie kobiecym zgrzytów i twierdzeń mijających się z prawdą.

Niezrównana książka z przepisami Dra A. Oetkera pt. „Dobra gospodyni piecze sama” jest do nabycia we wszystkich sklepach kolonialnych i księgarniach. Cena obniżona 30 groszy. 16746

OGŁOSZENIE. (16803)

Prokurator Sądu Okręgowego w Bydgoszczy na zasadzie art. 51, 255 § 3 k. k. oraz art. 542 § 2 k. p. k. podaje do publicznej wiadomości, że **Jan Paluszkiwicz**, urodzony 6 maja 1888 r. w Baszkowie pow. Krotoszyński, syn Stanisława i Joanny z d. Pawlickiej, zamieszkały w Bydgoszczy ul. Gdańska nr 62, został prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 24 listopada 1937 r. No. IV. K. A. 3144/37 skazany na mocy art. 255 k. k. i art. 31 k. k. na karę łączną 6 tygodni aresztu i 100 zł grzywny, oraz zarządzeniem ogłoszenia skazującego wyroku na koszt skazanego w czasopiśmie „Dziennik Bydgoski” i „Samoobrona”, wychodzącym w Bydgoszczy, a to za zniesławienie p. Bronisława Seroka, popełnione treścią artykułu: „Rosinke i lapówki”, zamieszczonego w N-rze 20 czasopisma „Samoobrona” z daty Bydgoszcz 11 sierpnia 1936 r. oraz artykułu „Niejakaś Sroka z Warszawy próbuje odstraszyć świadków w tej sprawie”, zamieszczonego w N-rze 28 czasopisma „Samoobrona” z daty Bydgoszcz, 20 października 1936 r.

Bydgoszcz, dnia 6 września 1938 r.
W zastępstwie Prokuratora
(-) Dr Sobkowicz
Wiceprokurator.

OGŁOSZENIE. (16802)

Prokurator Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, na zasadzie art. 51, 255 § 3 k. k. oraz art. 542 § 2 k. p. k. podaje do publicznej wiadomości, że **Tadeusz Gaj**, urodzony 28 lutego 1907 r. w Poznaniu, syn Wawrzyńca i Rozalii z d. Stelmasyk, zamieszkały w Bydgoszczy, ul. Poznańska nr 9, został prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 6 kwietnia 1937 No. IV. 2. K. 632/36 skazany na mocy art. 255 k. k. i art. 31 k. k. na karę łączną 6 tygodni aresztu i 100 zł grzywny oraz zarządzeniem ogłoszenia skazującego wyroku na koszt skazanego w czasopiśmie „Dziennik Bydgoski” i „Samoobrona”, wychodzącym w Bydgoszczy, a to za zniesławienie p. Bronisława Seroka, popełnione treścią artykułu „Rosinke i lapówki”, zamieszczonego w N-rze 20 czasopisma „Samoobrona” z daty Bydgoszcz, 11 sierpnia 1936 oraz artykułu „Niejakaś Sroka z Warszawy próbuje odstraszyć świadków w tej sprawie”, zamieszczonego w N-rze 28 czasopisma „Samoobrona” z daty Bydgoszcz, 20 października 1936 r.

Bydgoszcz, dnia 6 września 1938 r.
W zastępstwie Prokuratora
(-) Dr Sobkowicz
Wiceprokurator.

W myśl § 83 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25. 6. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr 62 poz. 580) 2 Urząd Skarbowy w Bydgoszczy podaje do ogólnej wiadomości, że dnia 10 września 1938 o godz. 12 w lokalu przy Rynku Marsz. Piłsudskiego nr 21 celem uregulowania zaległych należności podatkowych odbędzie się sprzedaż z licytacji niżej wymienionych przedmiotów: kanapy, stoły, krzesła, bufet, kredens, leżanka, fotele fortepian. (16825)

Naczelnik Urzędu, Mgr Rożankowski.

Wydział Powiatowy w Świeciu

KONKURS

na stanowisko technika drogowego w Powiatowym Zarządzie Drogowym.

Warunki:
1. Obywatelstwo polskie
2. Wiek do 40 lat
3. Ukończenie średniej szkoły technicznej drogowej

Wynagrodzenie według umowy. Posada do objęcia 1 października 1938. Podania z odpisami świadectw oraz z życiorysem wnoszący należy do Wydziału Powiatowego w terminie do 25. IX. 1938 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego (16826)
Mgr Cwinnarowicz.

Czytajcie „Dziennik Bydgoski”!

POLECENIA

Od 1-go złotego
reperują maszyny do szycia wszelkich systemów były starszy mechanik Comp. Singer, przychodzi w dom. Bydgoszcz, A. Antoniewicz, Cieszkowskiego 8-8. (16786)

Szlachetny tynek fasadowy „Terrana”
gdzie nie ma zastępstwa, dostarcza wprost przedsiębiorstwo „Terrana”, Oborniki, telefon 43. (11317)

Ondulacja trwałą
po cenach zniżonych, pierwszorzędne wykonanie. Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 6. (16775)

Pensjonat (16274)
„Szwajcaria” Ostrzyce, p-ta Goręczyno, poleca pobyt jesienny w przepięknej okolicy Kaszubskiej Szwalcarii. Cena: 4.50 i 4.00 zł.

SPRZEDAŻ

Dom (16759)
do ukończenia, 6 mieszkań lub przemysłowy 16500, wpłaty 10000. Okole, Kraszewskiego 10.

Dom
centrum, dochód roczny 3140, wpłata 6000. Chwykowo 5-8. (16779)

Wapno (16771)
lasowane większą ilością tanio sprzedam. Chmurna 72. Singera

W Barcinie
dom z ogrodem, zł 6000. Dom 2 składy, ogrodnictwo 20 tys. zł. Dom 2 składy 13000 zł na sprzedaż. Informacje: Bank Ludowy, Barcin. 16797

Skład rzeźnicki
stare zaprowadzony, dobrze prosperujący, z powodu choroby na sprzedaż. Oferty pod „F. 4534” do biura ogł. Wallis, Toruń. 16800

Samochód
4 osobowy, nowe opony, w dobrym stanie, zarejestrowany, sprzedam. Poznańska 32. (16814)

Zwir
na sprzedaż. Toruńska 108, Holewiński. (16815)

Bar - restauracja
w centrum Torunia od 2 lat w jednych rękach, obrót 80 tysięcy bardzo korzystnie sprzedam z powodu nagłego wyjazdu. Wiadomość Dziennik Bydgoski Toruń.

Wózek
dziecięcy sprzedam. Mazowiecka 8-12. 9755

Restauracja
kompletnym urządzeniem i towarami tanio sprzedam. Gdynia, Warszawska 53. (16807)

Tapczan
kredens, różne meble sprzedam. Wiad. filia. 9777

Kolonialka

wraz z towarami za 500 zł sprzedam. Nagły wyjazd. Wiadomość Dziennik. (16773)

Łóżka
żelazne, sypialnia dęb., lustro małe, duże, maszyna krawiecka, krzesła, stół dęb. Pomorska 46-2. 9771

Dobre domy
w Bydgoszczy, Garbary 12 i Narutowicza 1 i 3 na sprzedaż. Inf. udziela Geszke wyk. testamentu, Bydgoszcz, Cieszkowskiego 17 m. 3, od 4-1/2. (9768)

Sprzedam
kiosk dobrze zaprowadzony Pomorska 13. (9730)

KUPNA

Poszukuje
kupna traku (gater) 45-60 cm. szybkiego, zdolnego do natychmiastowego użytku, podać cstateczną cenę sprzedaży, rok budowy, jakiej marki gdzie i w jakim czasie można by trak obejrzeć. Również kupię w dobrym stanie okazyjnie heblarke-szpundówkę, podać cenę i fabrykę. Zgł. do Dziennika Bydgoskiego pod „16638”. (16638)

Owoc
do marmelady kupuje w każdej ilości „Kama” fabryka marmelady — Zduny 20. (14498)

Domek
kupię wprost od gospodarza, wpłata 8000. Oferty filia pod „73”. (9737)

Kamienicę
nową, komfortową, dobrze rentującą kupię, wpłata 80.000, wprost od właściciela. Oferty „Kamienica” Dzienn. Bydg. (16774)

Kupię
dom Bydgoszczy, wpłata 20000. Schilke, Wasos pow. Chomętowo. (16768)

Kupię 16767
rower męski w dobrym stanie. Garbary 17-2.

Kupię
lokomobilę z okrągłym palemieniem 20-30 koni używaną. Oferty filia „Lokomobil”. 9743

Kupię 16806
ręczną maszynę introligatorską do krojenia papieru, nożyce do tektury, prasę do książek. Oferty cenę, opis Gdynia poste restante „Introligator”. (16822)

Maszynę (16822)
do szycia w dobrym stanie kupię. Of. pod „Maszyna” do Dzienn. Bydg.

NAUKA

Maturzystka
z niemieckim do korepetycji. Królowej Jadwigi 21, m. 5. 9784

Kursy
pisanie maszyną 10 zł, stenografii 15 zł miesięcznie udziela Twardowska, Sienkiewicza 30. (9767)

Stenografii

pisanie maszyną, księgowości, w języku polskim i niemieckim. Biuro KUPIECKIE, Vorreau, ul. Marszałka Focha 10. (16788)

POSADY WOLNE

Potrzebna
panienka z zamiarem wyjazdu na krawiectwa. Podolska 20-3. (9780)

Szwaczka
bieliźniarska potrzebna. Pomorska 54-3. (9770)

Służąca
młodsza potrzebna. Mieczkiewicza 7, skład. 9781

Czeladnik
j pod ręczna do konfekcji damskiej Długa 42 (16789)

Do pracy
domowej starszy chłopiec może się zgłosić w Resurcie Kupieckiej. 16778

Krawiec
na duże sztuki. Świętojańska 3, Dehalski. (16789)

Ekspedientka
do składu rzeźniczego od 15. bm, tylko siła pierwszorzędna, młdej powierzochności. Oferty fotografia, świadectwami, wiek, wynaście. Hennig, Grudziądz, Toruńska 11. (16804)

Czeladnik
piekarski do pieca z drzewem zaraz potrzebny. Of. Dziennik, filia Dworcowa pod „70”. (9757)

Piekarz 16790
cukiernik, fachowiec od zaraz. Józef Kosznik, piekarz-cukiernik, Kościuczyna ul. Gdańska nr 10.

Humorysta (9761)
wyjazdowy poszukuje amatorki do swych numerów i sprytnego chłopaka pod „Scena” filia.

Kucharka
restauracyjna, siła pierwszorzędna na stałą posadę potrzebną zaraz. Paszteciniarska Ziemiańska, Toruń, Wielkie Garbary 17. 16817

Dwoch
ludzi do pilnowania ogrodu owocowego poszukuje Niedźwiedzia 2. Zgłosz. w piwnicy. (16782)

Dziewczyna
przychodnia, całodzienna potrzebna. Cieszkowskiego 8-4. (9764)

Potrzebna
dziewczyna do wszystkiego od zaraz. Szczecińska 1-3, Bielawski. (9772)

Panna
do obsługi gości, przystojna, inteligentna, z praktyką zaraz potrzebna. Zgłoszenia z fotografią do cukierni Kucharski, Świecie, Rynek. (16824)

Krawcowe 9758
potrzebna Gdańska 46-4.

Czeladnik

siodlarski i uczeń potrzebny od zaraz. Zboralski, mistrz siodlarski. Łabiszyn. (16801)

Chłopiec 16791
do obsługi pociągów od zaraz. Restauracja Dworcowa, Dworzec Główny.

Techniczka
dentystyczna poszukiwana do małego miasta Pomorza od zaraz. Zgł. do Dzienn. Bydg. pod „Watrunki”. (16810)

Przychodnia
służąca potrzebna. Skład skór, Długa 59. 16816

Dziewczyna 9775
i kucharka uczciwa, znająca prace, przychodnie potrzebne. Śniadeckich 9/1

Czeladnik
krawiecki na duże sztuki stałe, oraz uczeń potrzebny. Słowackiego 1. (9776)

Krawcowa
potrzebna. Dworcowa 2, Badalewska. 9756

Dziewczyna
przychodnia szukam. Urocza 1, m. 2. 9783

Pomocnik
fryzjerski na trwałą i wodną potrzebny. Świętojańska 4. (9763)

POSADY POSZUKUJĄ

Elektromonter
27 lat, długoletnia praktyka, poszukuje posady. Dziennik Bydgoski Grudziądz „27”. (16805)

Stolowy-kelner
z kaucją, kawaler, bez nałogów, lat 28, przystojny, wysoki, obrotny, wymowny, starający, rzetelny, zaufany, obowiązkowy, władający płynnie językiem niemieckim, szybki, pracowity, szuka posady, miejscowość obojętna, pierwszorzędne referencje lub bufet na rachunek. Zgłoszenia Poznań 3 poste restante „Biłski”. 16823

MIESZKANIA SZUKA

2 pokoje
kuchnia, szuka pracownik państwowy. Oferty „Petryny” filia. 9779

POKOJE WOLNE

Pokój
umeblowany. Kujawska 40-7. 16781

Pokój (9762)
duży słoneczny 1-2 panom. Bernardyńska 3-5.

Pokój (9773)
umeblowany Staszica 5/6.

Pokój
elegancki wszelkie wygodny. Cieszkowskiego 8/3. (9759)

2 pokoje
eleganckie, łazienka, dla kulturalnego pana. Kołłątaja 2-4. (9782)

DACH NAD GŁOWĄ

MIESZKANIA WOLNE W BYDGOSZCZY
Cena w tej rubryce 1 wiersz 50 gr

2 i 1 pokojowe:
kuchnia. Śniadeckich 13/1.

5 pokojowe:
słoneczne, wszelkie wygodny. Staszica 1/4, godz. 12-13.

Eleganckie
5-7 pokojowe mieszkanie od 1. 10. 38 do wynajęcia. Wiadomość u portiera, 20 Stycznia 7. (9463)

Mieszkanie
do wynajęcia. Krywa 5 przy Nakielskiej. (16763)

Za wpłatą
1000 zł dam tanio 2 pokoje, kuchnie komfortowe słoneczne. Adres Dziennik. 16756

Mieszkanie (16785)
3 elegancko umeblowane pokoje z wszelkimi wygodami dla eleg. pana lub małżeństwa od zaraz lub 1. X. do wynajęcia. Oferty Dziennik pod „M. M.”

Pokój 16780
i kuchnia. Orawska 7.

3 pokojowe
łazienka, blisko dworca od 1. 10. do wynajęcia. Oferty do Dziennika pod „Patterowe”. (16813)

5 pokojowe (9766)
komfortowe przy 20 Stycznia od 1. 10. do wynajęcia. Fryc, Dworcowa 57.

RÓŻNE

Reperacje
wszelkiej garderoby damskiej, męskiej również wykonaniem miarowym tanio. Świętojańska 13, m. 2. (11658)

Wspólnik
chrześcijanin, uczciwy. branży winno-kolonialnej potrzebny do solidnego interesu z kapitałem około 10.000. Wiadomość księgarnia Makowskiego, Kościuski 5. (16794)

ZGUBY

Zgubiono
portmonek kluczykami, wczoraj godz. 17 na Gdańskiej, wynagrodze. Jagiellońska 5, pokój 82. (9754)

Zgubiono
tablicę rejestracyjną w drodze Bydgosz Fordon Nr A 64-548 Oddać za wynagrodzeniem Stacja Benzykowa, Bydgoszcz, Gdańska 76 lub fabryka „R62” Gdańska 91. (9778)

W dniu 4 września 1938 r. zasnąła w Bogu opatrzona Sakramentami św. nasza najukochańsza matka s. p.

Joanna Frymark

z domu Barcz
wdowa po em. urzędniku pocztowym
przeżywszy lat 51, o czym donoszą w smutku pograżone

Dzieci.
Pogrzeb odbędzie się w środę 7 o godz. 5 po południu z kostnicy cmentarza Serca Jezusowego. — Msza św. żałobna w piątek o godz. 7 rano w kościele Serca Jezusowego. (9745)

Czapki
Kapelusze przybory mundur.

H. Bunn i Syn
Bydgoszcz, Gdańska.

Wróciłem

Stefan Jabłoniowski
lekarz-dentysta

Dworcowa 7 — Telefon 39-98.
(16819)

Kawiarnia i Cukiernia „Savoy“ Plac Teatralny 6
Telefon nr 30-68

urządza w czwartek, dnia 8 września br.

Nadzwyczajny Koncert

pod batutą p. **Emila Żaka** 16792
Początek programu o godz. 19,30. Garderoba bezpłatna.

EKSPEDIENT

do oddziału bławatów

potrzebny od zaraz lub później. Szczegółowe oferty z fotografią skierować pod (16820)

Dom Mód St. Bączkowski
Chojnice — Gdańska nr 21.

Twoje zdjęcia fotogr. wykojuje

Foto-Centrała
Bydgoszcz
Marsz. Focha 8.

WRÓCIŁEM
DOC. DR W. DEGA
specjalista w chirurgii ortopedycznej i ortopedii
Bydgoszcz, Słowackiego 1, tel. 24-24.
Godz. przyjęć: 12—13 i 15—17. (16818)

Osledziłem się
jako
lekarz praktyczny i akuszer
w Świeciu n. W., Plac Min. Pierackiego 6
Telefon Świecie 29. (16855)

Dr med. Antoni Mejer.

Naszyc Szan. Czytelników
prosimy uprzejmie przy zamówieniach oraz zakupach jakoteż przy nadawaniu ofert na ogłoszenia podane w naszym piśmie, powoływać się zawsze na „Dziennik Bydgoski“

Kafle
pieczerne
najtaniej kupisz
w Bydgoskiej
Składnicy Kafli
M. Stęszewski
ul. Poznańska 26, tel. 3234
oddział w Toruniu ul. Mostowa 9
tel. 1008. (16777)

Nie potrzebujecie
gwałcić swego sumienia i ubliżać godności narodowej.

Pismem swym z dnia 22 grudnia 1937 skierowanym do Wielkopolskiego Związku Rzemieślników Chrześcijan w Bydgoszczy wyjaśniła Ubezpieczalnia Społeczna, iż ubezpieczeni mogą okulary nabyć u optyka którego zechcą. Równocześnie Ubezpieczalnia Społeczna wezwala obywateli lekarzy okulistów zatrudnionych w Ubezpieczalni Społecznej by zaprzestali kierowania ubezpieczonych do jednej firmy optycznej.

Z waszych składek opłaca się lekarzy okulistów zatrudnionych w Ubezpieczalni i Kasach Chorych, za co macie być badani podług najlepszej wiedzy i sumienia i w razie potrzeby otrzymać receptę na okulary.

Na tym kończy się zadanie lekarza-okulisty, i zainteresowany nabywa okulary u optyka do którego ma zaufanie. 15535

Przecież gabinet lekarski, to nie biuro pośrednictwa.

St. Zakaszewski

optyk - mechanik
Bydgoszcz, ul. Gdańska 9.

Taniec **Restauracja Kasyno Cywilne** Muzyka
Gdańska 20 — Telefon 3437.

W środę 7 bm. odbędzie się duże **Jedzenie**

Kuropatek

na które mile zaprasza (16732) **GOSPODARZ.**
Początek o 19. Koniec? Taniec

Przedstawiciele

miejscowych na m. Toruń, Grudziądz, Tczew, Chojnice, Starogard poszukuje znana fabryka branży spożywczej. — Panowie zaprowadzeni w terenie zechcą się zgłosić pod „Pilne“ Dzień. Bydg. (16812)

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 cyfr = jedno słowo
l, w, z, a = każde stanowi jedno słowo.
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Drobne ogłoszenia

Większe ogłoszenia wśród drobnych 50% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.

Dla poszukujących posady 20% zniżki.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9.
Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia, ani do zwrotu pieniędzy.

POLECENIA

Dywany

chodniki, wyroby kokosowe, ceraty, materiały meblowe, tania. **M. Szmolke**
Bydgoszcz, Jezuitska 22, tel. 1301. (5769)

Dragi 16317
i deski do rusztowania poleca Feliks Wojciechowski, handel i obróbka drzewa, Pomorska 36.

Wieczne pióra
wielki wybór, niskie ceny
Rzanny
Plac Teatralny nar. Frankiego. 16086

Stoje do zaprawiania
Do niskich cenach poleca
B. KAZIMAREK
Podwale 12. Tel. 2371

Borowy szkółkarz
żonaty z pomocnikiem potrzebny zaraz. Majątek Będzitowo Barcin. (9738)

Kowal (9746)
lub ślusarz potrzebny od zaraz. Przybylski, Szubin.

Pomocnika
krawieckiego poszukuje Lenkowski, Mroczka, Rynek 19. 9750

Do 3 chłopców
poszukuje się od zaraz nauczycielki wychowawczyni, przedszkole i druga powszechna, katolicka, konwersacja niemieckiego, pożądanego sycie, wiek 23-35. Szczegółowe oferty, odpisy świadectw. Zofia Wyganowska, majątek Golebiewko, poczta Boguszevo, Pomorze. (16712)

Cukiernik 16745
młodszy potrzebny od zaraz. Fr. Lessnau, Puck.

Parobek
potrzebny. Meyer, Prądko, p. Ciele. 16762

Panne
do dzieci starsza, zdrowa która umie szyć, przyjmie od 1. 10. Of. z fotografią, świadectwami i podaniem wieku S. Muszyński, Chełmża. 16798

Szewc
na damską potrzebny. Promenada 55-2. (9734)

Potrzebny
piekarsz na piec drzewny. Kujawska 60. 9736

Służąca 16764
Tepper, Poznańska 10.

Stajnię (16761)
wydzierżawie. Sieradzka 15.

Ladnie (16493)
umeblowany pokój, blisko dworca zaraz do wynajęcia. Warszawska 11, m. 6.

Pokój (97111)
2 osobowy, słoneczny komfort, z utrzymaniem, ewentualnie dla uczni-u-czennic. Cieszkowskiego 4, m. 5.

Pokój
ładny, utrzymaniem — bez także przyjezdny. Cieszkowskiego 4-3. (16770)

Poszukuje
wspólnika około 6.000 gotówki, na dzierżawę młyn na motorowego na gaz 8 tonowy bez konkurencyjny, nowoczesny, blisko Torunia, fachowca lub zbożowca. Oferty filia Dziennika pod „Zbożowiec“. (9739)

Ostrzeżenie
Za długą żonę, która mnie okradła, Weroniki Kaszewskiej, nie odpowiadam. J. Kaszewski. (16667)

Obiady
smaczne, domowe, Ulica Sw. Floriana 3-8. 16737

Wagi decymalne

od 50—500 kg
i ciężarki cechowane korzystnie.

J. Musolff
T. z o. p. (16796)
Bydgoszcz, Gdańska 7.

Pianina (16202)
używane poleca korzystnie Centralny Magazyn Pianin, Poznań, Br. Pierackiego 11, Bydgoszcz, Kozietulskiego 32

Podłoge
suchą poleca tania Feliks Wojciechowski, handel i obróbka drzewa, Pomorska 36. 16318

SPRZEDAŻE

Dom
dochodowy w centrum, ogród, ofeyna, garaż sprzedam z powodu choroby, wpłaty 40—50.000. Oferty „Komfortowy“ filia. (9748)

Dom
dwupiętrowy w centrum Gdyni, ogród, garaż sprzedam korzystnie. Oferty Dziennik Bydgoski Gdynia „Dom“. (15230)

Skrzypce
Stradivarius) sprzedam. Sieroca 24-12. (16758)

Pierzyny
sprzedam. Nowy Rynek 6-7. 9744

Polski
Fiat 508 około 33.000 w bardzo dobrym stanie za 2.750 zaraz sprzedam. Wika, Nakło, Rynek. (16714)

Lakiery Smok
trwałe tania.

Poznańskie chrześcijańskie
do nabycia drogeriach, składach farb. (16809)

Narzędzia
materiałem sprzedam, kuźnię wydzierżawie. Grunwaldzka 217. 16765

Futro 9752
damskie czarne sprzedam tania. Gdańska 152-12.

Zapisujcie się na zatwierdzone przez władze szkolne

KURSY KSIĘGOWOŚCI

stenografii, pisania na maszynie oraz korespondencji polskiej i niemieckiej

W. KAPTURKIEWICZ
zaprzysięż. znawca księgowości

Marszałka Focha 2. Telefon 36-30.
16717 Dla języka niemieckiego osobne kursy.

Szofer
trzeźwy, uczciwy do rozwożenia piwa na samochód „Ford“ od zaraz potrzebny. J. Swoiński, Chełmno, Dominikańska 16. (16480)

Nauczyciela(lke)
domowego poszukuje dla trzech chłopców, od 2 do 5 klasy powszechnej. Majątek Zboże, poczta Więcbork. 16760

LEKCJE

Lekcyj
skrzypiec udzielam. Chrobrego 3-1. 16693

POSA DY POSZUKUJA

Młoda
miła, dla towarzystwa przyjmie posadę bufetowej, najchętniej kawiarni. Oferty filia „Maria“. 9751

Bufetowa
do kawiarni, siła wpracowana szuka posady na wyjazd. Oferty filia Dziennika „Skromna“. 16772

Starsza
osoba w przykrym położeniu od 1. października poszukuje miejsca do towarzystwa i wyreżczenia pani domu za utrzymanie, posiadam emeryturę. Oferty filia Dziennika pod „Matka adwokata“. 9740

Czeladnik
piekarski dobra siła, oferty filia Dzień. Bydg. pod „Czeladnik“. (9115)

POKOJE WOLNE

Ladnie (16493)
umeblowany pokój, blisko dworca zaraz do wynajęcia. Warszawska 11, m. 6.

Pokój (97111)
2 osobowy, słoneczny komfort, z utrzymaniem, ewentualnie dla uczni-u-czennic. Cieszkowskiego 4, m. 5.

Pokój
ładny, utrzymaniem — bez także przyjezdny. Cieszkowskiego 4-3. (16770)

POKOJU POSZUKUJA

Komfortowy
pokój albo sypialnia i gabinet, niekrepujące, możliwe z telefonem, pierwsze lub drugie piętro. Zgłoszenia do administracji pod nr „13.170“. (16717)

1-2
pokoi próżnych albo częściowo umeblowanych od zaraz lub później poszukuje. „Nauczycielka H“ filia. (9749)

MATRYMONIALNE

Kto
w zamian ożenku pomoże ukończyć dublany rok. Oferty Dziennik „Dublany“. 16757

ZGUBY

Zgubiono
dziecięcą pelerynę nieprzemakalną, w drodze księgarni Bażańskich do Gieryna. Za wynagrodzeniem oddać. Major Sapeta, Staroszkolna 8-5. 16776

F. Kreski
Bydgoszcz, ul. Gdańska 9

Repertuar kin bydgoskich:

KRYSTAL: „Królowa przedmieścia“, W rol. gł.: Helena Grossówna, A. Zabczyński, St. Sielański i R. Gierasiński. Nadprogram: Najnowszy tygodnik Pata.

Lido: „Pani Walewska“, w rol. gł. Greta Garbo i Charles Boyer. Nadprogram.

MARYSIENKA: „Powrót Arsena Lupina“, premiera i nadprogram: Kronika i Tygod. Pata.

KAPITOL ul. Marcinkowskiego 4:
Dziś dwa polskie filmy: „Pani Minister tańczy“ i „Rapsodia Bałtyku“.

BALTYK: „Oddział śmiałych“, w rol. gł.: Buck Jones. Nadprogr. dwie komedijki i tyg. Pata.

ZAMIANY

Zamienie
dom restauracja powiatowym mieście na dom w Bydgoszczy dopłata. Ciemna 28, skład. (9735)

Biuralistki
piszącej biegle na maszynie, możliwie ze średnim wykształceniem, znajomością języka niemieckiego, poszukuje adwokat. Oferty pod „Adwokat“ filia. (9742)

Dojarz
kawaler do 20 krów od 15. 9. wzgl. później może się zgłosić. W. Wiesner Dworzyska, pow. świecki, Pomorze. (16799)

Starsze
małżeństwo mogą objąć portierstwo, (centr. ogrz.) Of. Dzień. „S. M.“ (16754)

2 fryzjerów
dobre siły na stałe poszukuje Józef Sekula, Puck, Rynek 20. (16741)

Pracza
dobrze polecona może się zgłosić. Chodkiewicza 2, I p. w godz. popoł. 16753

Chłopak
z wioski do prac w ogrodzie potrzebny. Ks. Skorupki 86. 16755

Trio
akordion, śpiew, dobrze zgrane od zaraz wzgl. 15. 9. Zgł. z fotografią Kawiarnia Puczyńskiego, Chełmno. 16811

DZIERŻAWY

Polowanie
Bydgoszcz - Jachcice. Przetarg 9. b. m., godz. 16 w lokalu Orczykowskiego w Jachcicach. 9747

Garaż
warsztaty, piwnice, ul. Św. Trójcy 16. (16787)

NIESPODZIANKA.

— Jak ty wyglądasz? A mówiłam ci, że-
byś poszedł do szkoły w nowym ubraniu...
— To jest właśnie nowe ubranie, mamu-
siu!

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-linowej szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł, na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 lin., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych, 50% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy. Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czeionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za wiadomości z Gdyni i wybrzeża odpowiedzialna: Zofia Żelska-Mrozowicka w Gdyni; za kronikę toruńską: Roman Kobierski w Toruniu; za wszystkie inne działy: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.